

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FAŞİZM VE MEDYA: HABER METİNLERİNDE FAŞİZAN SÖYLEM

Cemal ATEŞ

Haziran / 2011

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ BÖLÜMÜ

FAŞİZM VE MEDYA: HABER METİNLERİNDE FAŞİZAN SÖYLEM

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Cemal ATEŞ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ARI

Bolu / 2011

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Cemal ATEŞ'e ait "Faşizm ve Medya: Haber Metinlerinde Faşizan Söylem" adlı çalışma, jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir./....../2011.

Akademik Unvan, Ad ve Soyad

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Mehmet Arı

Üye :

Üye :

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Gönül Ülker

Enstitü Müdürü

ABSTRACT**FASCISM AND THE PRESS: FASCISTIC DISCOURSE IN NEWSPAPER
TEXTS****Cemal ATEŞ****Master Thesis****Department of Politics****Thesis Advisor: Assist. Prof. Dr. Mehmet ARI****May 2011, viii+137 Pages**

This study dwells on the ways that fascistic discourse, reproduced in daily life, is reflected on cultural, social and political structures. This study, by demonstrating how people's standpoints and value judgments are reshaped through the fascistic discourse produced in newspaper texts, aims to explain the polarizations that this situation leads to within the society.

In the first chapter, the concept of "fascism" being addressed in detail, the relationship among nationalism, racism and fascism will be discussed. Based, in particular, on the Germany, Spain and Italy cases of the recent era, it is aimed to explain the recent history of fascism. In parallel to this, answers to such questions as "what kind of qualities fascism bears", "how it has evolved into an ideological structure which is

prone to become widespread” and “which conditions lay the groundwork for fascism” will also be sought in this chapter.

In the second chapter, findings about the reproduction of fascistic discourse, fascist thought and fascism as an ideology in daily life and the concept of “the other” are included. In addition to this, the relationship between ideology and the press will be touched upon and structural qualities of newspaper texts will be explained, and a theoretical framework regarding the method of discourse analysis in newspaper texts will be drawn.

In the third chapter, organization of the news, creation of social reality in the news and fascistic discourse reproduced in newspaper texts will be analyzed in detail. In this analysis, first pages of newspapers, and mainly headings will be taken as basis. Accordingly, the characteristics that newspapers have in common in terms of fascistic discourse, the relationship between their fascistic discourse and political attitude and the reasons underlying the press’ tendency towards fascistic discourse in general will be presented.

Key Words: Fascism, Fascistic Discourse, Newspaper Texts, the Other, Discourse of Hatred

ÖZET

FAŞİZM VE MEDYA: HABER METİNLERİNDE FAŞİZAN SÖYLEM

Cemal ATEŞ

Yüksek Lisans Tezi

Siyaset Bilimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet ARI

Mayıs 2011, viii+137 sayfa

Bu çalışma, gündelik hayatta yeniden üretilen faşizan söylemlerin kültürel, toplumsal, siyasal yapılara nasıl yansıdığı üzerinde durmaktadır. Çalışmada, haber metinlerinde üretilen faşizan söylemler aracılığıyla, insanların bakış açıları ve değer yargılarının nasıl yeniden biçimlendirildiği gösterilerek, bu durumun toplum içinde yol açtığı kutuplaşmalar açıklanmaya çalışılmıştır.

Birinci bölümde “faşizm” kavramı ayrıntılı olarak ele alınmış olup; milliyetçilik, ırkçılık ve faşizm arasındaki ilişki incelenmiştir. Özellikle Almanya, İspanya ve İtalya yakın dönem örnekleri temel alınarak, faşizmin yakın tarihi tanımlanmaya çalışılmıştır. Buna bağlı olarak faşizmin ne tip özelliklere sahip olduğu, ne şekilde yayılmaya müsait

bir ideolojik yapıya dönüştüğü ve hangi koşulların faşizme zemin hazırladığı gibi sorulara cevap aranmıştır.

İkinci bölümde ise faşizan söylem, faşizan düşünce ve bir ideoloji olarak faşizmin gündelik hayatta yeniden üretimi ve öteki kavramı ile ilgili tespitlere yer verilmiştir. Bununla birlikte ideoloji ve medya ilişkisine değinilerek haber metnlerinin yapısal özellikleri açıklanmış; haber metinleri üzerinde söylem analizi yöntemine dair kuramsal bir çerçeve çizilmiştir.

Üçüncü bölümde ise haberlerin kurulması, haberlerde toplumsal gerçekliğin yaratılması ve haber metinlerinde yeniden üretilen faşizan söylemler ayrıntılı olarak incelenmiştir. İncelemede gazetelerin ilk sayfaları, ağırlıklı olarak da manşetler esas alınmıştır. Bu doğrultuda, gazetelerin faşizan söyleme dair taşıdıkları ortak özellikler, faşizan söylem ve politik tavırları arasındaki ilişki ve genel olarak medyanın faşizan söyleme dair yatkınlığının sebepleri ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Faşizm, Faşizan Söylem, Haber Metinleri, Öteki, Nefret Söylemi

TEŞEKKÜR

Bu çalışmayı yaparken fikirlerini paylaşan ve katkılarını sunan arkadaşlarım, Cenk Koruyucu ve Çağla Pınar Tunçer'e, her zaman yanımda olduklarını bildiğim Yıldıray Okur, Eda Özaltun, Hacer Top, Deniz Güler ve Ayşe Kaya'ya, beni sabırla motive eden Mine Gülen ve Gizem Koçer'e ayrıca değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mehmet ARI'ya ve yine her zaman yanımda olan aileme çok teşekkür ederim.

Cemal ATEŞ

Haziran / 2010

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZET.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1.FAŞİZM, TEORİK VE TARİHSEL ÇERÇEVE	5
1.1. FAŞİZM.....	5
1.2. FAŞİZMDE TOPLUMSAL SINIFLAR.....	7
1.3. FAŞİZMİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ	10
1.3.1. İTALYA’DA FAŞİZM	11
1.3.2. ALMANYA’DA FAŞİZM.....	18
1.3.3. İSPANYA’DA FAŞİZM.....	21
1.4. FAŞİZMİN ÖZELLİKLERİ VE DÜŞÜNSEL KAYNAKLARI	23
1.5. FAŞİST DEVLET VE FAŞİST REJİM UNSURLARI.....	26
1.6. FAŞİZM, MİLLİYETÇİLİK ve IRKÇILIK	29
İKİNCİ BÖLÜM.....	34
2. FAŞİZM İDEOLOJİSİ, FAŞİZAN DÜŞÜNCENİN OLUŞUMU VE HABER METİNLERİ	34
2.1. İDEOLOJİ OLARAK FAŞİZM.....	34
2.1.1. TÜRKİYE’DE FAŞİST İDEOLOJİ.....	37
2.2. FAŞİZAN SÖYLEM VE FAŞİZAN SÖYLEMİN GÜNDELİK HAYATTA YENİDEN ÜRETİLMESİ	39

2.3. ÖTEKİ KAVRAMI VE FAŞİST İDEOLOJİ	42
2.4. İDEOLOJİ, MEDYA VE HABER METİNLERİ	46
2.4.1. HABER VE İDEOLOJİ OLARAK DİL	46
2.4.2. HABER METİNLERİ ÜZERİNDE SÖYLEM ANALİZİ YÖNTEMİNİN UYGULANMASI	49
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	53
3. HABER METİNLERİNDE FAŞİZM ÜRETİMİ-FAŞİZAN DÜŞÜNCE ÜRETİMİ ANALİZİ	53
3.1. HABERLERİN KURULMASI.....	53
3.2. HABERLERDE TOPLUMSAL GERÇEKÇİLİĞİN YARATILMASI	57
3.2.1. HABERİN KAMUSAL ALANDAKİ YERİ	60
3.3. HABER METİNLERİNDE ÜRETİLEN FAŞİZAN SÖYLEMLER	62
SONUÇ	82
KAYNAKÇA.....	87
EKLER	96

GİRİŞ

Faşizan söylem, günümüzde başka adlar altında ve farklı biçimlerde varlığını sürdüren bir söylem olarak güncelliğini korumaktadır. Bazen açık bazen örtülü bir biçimde varlığını sürdüren bu söylem örneklerinin toplumsal barışı korumak için ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Devlet ile etnik grupların –farklı grupların, ötekilerin- arasındaki etnik sorunlar, fiziksel, kültürel ve siyasal alandaki çatışmalardır. Etnik gruplar farklılıklar barındırır. Bu farklılıklar belli süreçler sonunda çatışmalara yol açabilir. Bu çatışmalar sonucunda etnik kimlikler bastırılabilir, tamamen ortadan kaldırılamaz (Kurubaş, 2008: 23). İşte faşizm ve bunun uzantısı olan faşizan söylem de tam olarak burada kendini göstermektedir. Faşizm iktidara geldiği her yerde, siyasal iktidarı tekelleştirip, işçi örgütlerinin dağıtılmasını, hukuk devletinin bütün kurumlarının tasfiye edilmesi ve savaş yoluyla genişleme eğilimi göstermesi gibi olgularla belirlenen bir siyasal sistemle ilerler (Thalheimer, Bauer, Tasca, 1999). Faşist hareketler, ağırlıkla, hızlanan kapitalist modernleşme süreçleriyle toplumsal statülerini yitirmeye başlayan geleneksel orta sınıflarda ve işsizleşme tehdidiyle yüzleşen işçi sınıfında taban bulmuştur. (Bora, 2006). Bunun nedeni, toplumsal düzenin bozulmasıyla, insanların yeni arayışlar içine girmesidir. İnsanların var olan düzene karşı tepkileri, yeni rejimlerin, farklı düşüncelerin doğmasına sebep olur.

Said, Avrupalı araştırmacıların farklı yazılarının imparatorluğun inşasının gerektirdiği ideolojik ve siyasal zorunluluklar tarafından şekillendirdiği, siyasal amaçlarını açıkça dışa vuran tasarılarında kendi ırk ve kültürlerinin üstünlüğünü savunma eğiliminin içkin olduğunu göstermeye çalışmıştır. Said, Batı ile onun tahakkümü altındaki “öteki” kültürler arasındaki ilişkinin araştırılmasının sadece eşit olmayan muhataplar arasındaki eşitsiz ilişkinin anlaşılmasının bir yolu olmadığını, aynı zamanda Batı’daki kültür pratiklerinin oluşumu ve anlamını araştırmanın bir ilk adımı

olduğunu ifade eder (Walia: 2004). Bu nedenle, faşizm incelenirken, batıdaki örnekleri üzerinden açıklamalarla desteklenmesi gerekmektedir.

Politik söylemler ve doktrinlere dayanan faşizmler gibi, gündelik hayatta, kendiliğinden ideolojilerce taşınan sıradan faşizm de önemlidir. Sıradan faşizm, farklı politik ideolojileri yatay kesen zihniyet yapılarını yeniden üreterek¹, faşist ideolojilerin yankılanacağı bir zemin oluşturmaktadır. 1980'lerden itibaren, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sıradan faşizmin göstergeleri güçlenmiştir (Bora, 2009). Dolayısıyla bu çalışmada amaç, bir ideoloji olarak faşizm incelemesi yapmaktır. Bu yapılırken aynı zamanda, faşizmin ideoloji olmasının ötesinde, faşizan düşüncenin yeniden üretimi gösterilecek ve bu üretimin gündelik yaşamda nasıl yeniden ortaya atıldığı analiz edilecektir. Bu analiz, haber metinlerinde faşizan düşüncenin yeniden üretimi ortaya konarak yapılacaktır. Bu tehlikeli gelişme sürecinde –yani sıradan faşizmin oluşmasında- gündelik hayatta yeniden ve yeniden üretilmesinde, toplumsal eşitsizliklerin arttığı görülmektedir. Bora'ya göre bu süreç (2009: 366), toplumsal ağları dağıtır, emek sürecini esnekleştirirken aynı zamanda örgütsüzleştirmekte ve kayıt dışı hale getirmektedir, böylece insanları etkisizleştiren özellikleri ortaya çıkmaktadır.

Medya toplumsal yaşantının önemli bir aktörüdür. Dolayısıyla gündelik hayatın sürmesinde ve toplumsal yapının şekillenmesinde medyanın söylem²leri önemli bir yer oluşturur. Haber metinlerindeki dil ve söylem; şiddeti kullanırsa eğer, toplumdaki nefret³ duyguları ve öteki anlayışı artar. Toplumsal söylemi ya da haberin kendi söylemi şiddet içeren ve faşizan olan bir söylem içerisine sokar.

Medya metinleri ile anlamlandırdığımız gündelik hayatın bir örneği olarak oluşan bir gerçeklik söz konusudur. Bu gerçeklik, insanların yaşananları

¹ Yeniden üretim (reproduction) kavramı, Marksist okulun çok sık kullandığı, günlük dilde çoğaltma, kopyalama, tekrar üretme, türetme gibi anlamlara sahiptir. İdeolojik anlamda yeniden üretim, üretilenin ve üretim ilişkisi biçiminin hem sembolik olarak anlatılması, hem de meşrulaştırılmasındaki sürekliliğe gönderme yapılmaktadır (Arsan, 2004:156).

² Söylem ile kastedilen Stuart Hall'ın deyimiyle “dil aracılığıyla sergilenen ve düzenlenen, basmakalıp ve önceden oluşturulmuş deneyimler kümesidir” (Özkırımlı, 2010: 28).

³ Önyargı, genel anlamda peşin hükümlere dayanan olumsuz fikirler, hoşgörüsüzlük ya da belirli bir gruba yönelmiş olan nefret olarak tanımlanabilir (Alğan ve Şensever: 2010).

anlamlandırmasını etkilemektedir. Bu anlamlandırma aynı zamanda, toplumdaki iktidar ilişkileri için de geçerlidir; çünkü iktidar ilişkileri medya metinleri tarafından pekiştirilmektedir ve aslında iktidarlar üzerinden medyaya yapılan yönlendirmeler mevcuttur. Haber metinleri incelenirken, günlük dile sızan ideoloji de ortaya çıkmaktadır. Çalışmanın haber metinleri ile sınırlandırılmasının birincil nedeni, toplum tarafından en kolay ulaşılan ve takip edilen medya araçlarından olmasıdır.

Bu çalışmanın birinci bölümde, faşizmin doğuşu ve gelişimi İtalya, Almanya ve İspanya örnekleri üzerinden incelenmiştir. Bu incelemedeki amaç faşizmin nasıl bir siyasal ortamda ortaya çıktığını daha iyi açıklamaktır. Bu teorik ve tarihsel çerçeve çizildikten sonra faşizmin özellikleri, faşist devlet ve rejim unsurlarına değinilecektir. Birinci bölümün son kısmında ise Faşizm, Milliyetçilik ve Irkçılık başlığıyla benzer özellikler üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise, ideoloji olarak faşizm ve Türkiye’de faşizm ideolojisine değinilecektir. İkinci bölümün ikinci kısmında ise faşizan söylemin gündelik hayatta yeniden üretimi ile ilgili açıklamalar yapılacaktır. Faşizan söylemin üretiminde bir araç olarak kullanılan “öteki” kavramı üzerinde durularak faşist ideoloji ile ilgili çeşitli eşleştirmeler yapılacaktır. İkinci bölümün son kısmında ise Haber ve ideoloji olarak haber dili üzerinde durulacaktır ve ayrıca haber metinleri üzerinde söylem analizi yönteminin uygulanmasıyla ilgili kuramsal çerçeve ortaya konacaktır.

Gündelik yaşam içerisinde, sohbetlerde, tartışmalarda ya da haber metinlerinde “sıradan faşizm” unsurları bulunmaktadır. Bu tez çalışmasında haberler incelenerek, sıradan faşizm öğeleri olarak gösterilecek faşizan söylemler ortaya çıkarılacaktır. Ve görülecektir ki haber metinlerinde yeniden ve “yeniden” bir faşizm düşüncesi, ideolojisi ya da faşizan söylemler üretilmektedir. Sıradan faşizmin gündelik hayat içerisinde oluşan söylemler olduğu haber metinleri üzerinden gösterilecektir. Bu çalışmada, haber metinleri içerisinde yeniden üretimin hangi biçimlerde yineleniği açıklanacaktır.

Üçüncü bölümde ise haberlerin kurulması ve haberlerde toplumsal gerçekliğin yaratılması konularına değinilecektir. Son kısımda ise haber metinlerinde üretilen faşizan söylemler incelenerek, faşizan söylemlerin nasıl üretildiği örneklendirilerek açıklamalar yapılacaktır.

Bu çalışmanın amacı sıradan ve zararsız –masum- gözüken bazı haber metinlerinde faşizan söylem üretiminin nasıl yapıldığını, bundan daha önemli olarak aslında farkında olmadan bilinçaltına işleyerek faşizmin yeniden ve yeniden nasıl üretildiğini göstermektir. Haber metinlerindeki “ötekiler” göz önüne alınarak, toplum içerisinde yıllarca milli bir söylemle oluşan önyargıların nasıl etkili olduğu gösterilmiştir. Haber metinleri üzerinde yapılacak bu çalışmada üretilen faşizan düşüncenin, toplumsal, siyasal ve kültürel yapılara etkileri de incelenmiştir. Bu şekilde haberlerde üretilen faşizan söylemler, bireylerin bunlardan nasıl etkilendiği ve daha genel olarak nasıl bir toplum inşa edildiği, inşa sürecine nasıl müdahalelerde bulunduğu gösterilmiştir. Türkiye’de bu şekilde oluşan nefret söylemlerinin nedenleri, haber metinleri incelenirken ortaya çıkarılmıştır.

Bu tez çalışması, yaşadığımız dünyada, medyada her yeni gün üretilen faşizan söylemlerin oluşturulmaması açısından önemlidir. Bu şekilde yapılan çalışmalarla yeniden ve yeniden üretilen olumsuz söylemlerin önüne geçilebilir ve haber metinlerinde farklı söylemler üretilebilir. Gazetelerde bu tip söylemler üretilmemelidir; çünkü gazeteciler yaptıkları işin gereği olarak topluma karşı sorumludurlar.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. FAŞİZM, TEORİK VE TARİHSEL ÇERÇEVE

1.1. FAŞİZM

“Ülkeme hizmet edecek, ama insanlığa zarar vereceğini bildiğim bir şey olsa, onu asla açıklamazdım; çünkü ben öncelikle ve olması gerektiği gibi dünya vatandaşı ve ancak ondan sonra ve yalnızca bir Fransız vatandaşıyım” – Montesquieu (Şensever, 2010).

Faşizm üzerine birçok tanımlama mevcuttur. Değişik zamanlarda ve yerlerde farklı tanımlamalar yapılmıştır. “Faşizm” başlığında bu tanımlamalara değinilerek farklı açılardan faşizm çizilecektir. Faşizm kavramına ilişkin genel bir tanımlama Komünist Enternasyonal’in On üçüncü Yürütme Kurulu Toplantısında yapılmıştır. Bu tanımlama şöyledir: *“Faşizm, finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist öğelerinin teröre dayanan açık diktatörlüğüdür”* (Togliatti, 2000:23).

Faşizm kavramı, Roma İmparatorluğu döneminde yargıçların otoritesini simgeleyen, etimolojik olarak da birlik ve beraberlikteki kuvveti sembolize eden birbirine bağlı değneklerdeki balta amblemi için kullanılan “*fascēs*” kelimesinden türetilmiştir. 1890’larda “*fascia*” kelimesi İtalya’da devrimci sosyalist politika grupları

için kullanılmıştır (Heywood, 2007: 261). Faşizme göre, insanlar eşit olmadığı gibi, ırklar da eşit değildir, bazı insanlar üstün ve hükmetmek için yaratılmışlardır, bazı ırklar da aşağı yaratılmışlar. Faşizme göre üstün ırkların, aşağı ırkları yönetmesi de insanlığın yararınadır. Faşizm hareketini doğuran ortaklaşa amaçlar değildir, ortaklaşa korku ve nefretlerdir.

Faşizm, eşitsiz gelişme ve derin sömürü koşullarında meydana gelen ekonomik ve sosyal çöküntü dönemlerinde, bu çöküntüden büyük zarar gören küçük burjuva ve orta sınıfta meydana gelen huzursuzluk ve bu değişimlerin, işçi sınıfı ile işbirliği içerisinde siyasi harekete dönüşmesini engellemek amacıyla, katı devlet denetimine dayanan bir kontrol mekanizması olarak tanımlanabilir (Civanoğlu: 2008). Bu tanımlama faşizme yönelik olarak genel bir tanımlamadır. Çeşitli ülke örnekleri incelendiğinde görülecektir ki, faşizmin oluşumu ya da faşist iktidarların yükselişi genellikle karışık sosyal ortamdan ve ekonomik sorunlardan dolayı gerçekleşir.

Toplumsal yaşamda var olan belirsizlik, toplumda geleceğe karşı güvensizliğe yol açar, bu güvensizlik de korkuya yol açar. Korkunun güçlenmesiyle kızgınlık ve öfke oluşur. Korku ve öfke, belirsizlik ve güvensizlikle iç içe yapısı içinde, insanların tepkici milliyetçilik, cemaatçilik gibi insanlara, kendilerine benzeyenleri bulabilecekleri *güvenlik sığınakları* sunar. Toplumsal yaşamı içine kapatan, özgürlüğe ve demokrasiye karşı ideolojilere yönlenmelerine yol açar (Keyman: 2010). Bu tür ideolojilerin yol açtığı faşizm ve savaş gibi otoriter ve yok edici rejimler de, belirsizlik ve güvensizlik duygularının güçlendiği ortamlarda ortaya çıkarlar.

Faşizmin çeşitli tanımlamaları vardır. “Mussolini faşizmi şöyle tanımlamıştır: Faşizmin temeli devlet kavramıdır. Faşizmin temeli, devletin karakteri ödevi ve amacıdır. Faşizm devleti salt varlık olarak görür. Bütün bireyler ve topluluklar devlet karşısında görece bir nitelik taşırlar” (Sarica, Aybay, 1962: 26). İtalyan yazar Guiseppe Prezolini “Faşizm, milliyetçi ve muhafazakâr eğilimlerin de etkisiyle, işçi sınıfının aşırı iddialarına ve kapitalistlerin zenginliklerine karşı orta sınıfların başkaldırmasıdır” der. Yani, işçilerin ve işçi örgütlerinin eylemlerini arttırmalarına diğer gruplardan gelen tepkiler, faşizmin doğmasına sebep olmuştur. Louis Roya, kitabında Prezolini’nin tanımına yer vermiştir; fakat faşizmin gerçek yüzünü ortaya koymadığını ifade etmiştir.

Roya'ya göre faşizmi anlayabilmek için, Mussolini'nin kişiliğini işin içine katmak gerekmektedir. Ayrıca faşizm, Prezolini'nin tanımında belirttiğinin aksine, sistematik olarak işçi sınıfının karşısına çıkmamıştır, ilk başlarda devrimci görünmüş ve işçilerin fabrikaları ele geçirmelerini hoş karşılamıştır. (Sarica, Aybay, 1962: 26). Bu şekilde hem siyasal sorunların olması, hem de ekonomik sorunların olması, toplumsal çözölmeyi artırmaktadır.

Otorite, faşizmlerde önemli bir unsurdur. Frankfurt Okulu'na göre ideoloji, otoriter kişilik yoluyla faşizme destek sağlamaktadır ve toplum kesimlerinde, işçi sınıfı da dahil olmak üzere orta ve alt sınıflarda faşizmin kabul görmesine olanak vermektedir (Bağce, 2006).

1.2. FAŞİZMDE TOPLUMSAL SINIFLAR

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki faşizm sınıflar arası bir ayırım yapmadığı iddiasındadır. Faşizm her ne kadar kendisinin bir sınıf temeline dayanmadığını iddia etse de onun orta sınıflar içinde çok fazla destekçiye sahip olduğu bilinmektedir. Faşizm, savaş yıllarında, hem ekonomik hem de sosyal baskılara maruz kalan öğrenciler, meslek sahipleri, iş adamları, toprak sahipleri içinde önemli bir tabana sahipti (İnaç, Erdoğan, 2004:67). Burada da açıklandığı gibi faşizm bir orta sınıf hareketidir. Sermayedarlar ilk başta sıcak bakmasa da daha sonra ekonomik ve sosyal olaylar sonucunda faşistlerle işbirliği yapmışlardır.

Her sınıflı toplum baskıcı bir toplumdur. Egemen sınıflar kendi düşünceleri doğrultusunda bir takım baskı unsurları oluştururlar. Bu baskı unsurları sınıflı toplum yapısının artmasını sağlar. (Lefebvre, 2007). Bu baskılar aslında gündelik hayatın içindedir. Yani gündelik hayatta yapılan zorlamalar birer baskı unsurudur. Egemenin görüşü, alt sınıflar üzerinde baskı kurarak yönetmesi sınıflı toplumlarda yüksek orandadır. Bu durumu faşizmle yönetilenler üzerinden açıklayacak olursak, burjuvazinin

işçi sınıfı üzerinde hem özgürlükler açısından hem de toplumsal açıdan baskısı söz konusudur.

Sınıflı toplumlarla ilgili olarak, farklı bir açıdan baktığımızda, eski toplumlar incelendiğinde neredeyse tüm yapıları bir diğeri üstünde, baskı kurmak amaçlı inşa edilmiştir (Lefebvre, 2007). Zorlamanın en üst düzeyde olduğu eski yapılar, alt sınıf üzerinde baskının rahat uygulanabildiği çeşitli yapılar mevcuttur. Büyük saraylar, surlar vbg. alt sınıf üzerinde baskının kolay olması için birer faktördür. Bu üst sınıflar aynı zamanda kitleler üzerindeki yaptırımlarıyla, fikirlerini kolaylıkla uygulamaya sokmuşlardır. Faşizmde de bu böyledir.

Faşizm, kitleleri harekete geçirmek için, sendikalar, partiler vb. gibi özgül devlet aygıtları yaratmıştır. Bunun oluşabilmesi için, halk kitleleri içinde belli bir tabana sahip olması gerekir. Aslında faşizm, esas temelini kent burjuvazisinin, toprak mülkiyetiyle ortaya çıkmış tarım burjuvazisinde bulmaktadır (İnaç, Erdoğan, 2004: 67). Dolayısıyla bu şekilde bir tabana sahip olan faşizm, hem kitleleri harekete daha kolay geçirmiştir, hem de sınıflar arasındaki farklılıkları giderek arttırmaya başlamıştır. Bu şekilde faşizmin oluşumu aynı zamanda faşizan düşüncenin de yaygınlaşmasına ve belirginleşmesine neden olmuştur.

Yönetici sınıfın durumu ile ilgili olarak, örneğin İtalya'da Mussolini iktidara geldiğinde ilk başlarda ılımlı politikalar izlemiştir. 1926 yılında eski liberal anayasayı kökten değiştirdi, Mussoli'nin kabinesi olan büyük konsey Mussolini'ye Faşist Parti de Büyük konseye bağlanmıştır (akt. İnaç, Erdoğan, 2004: 67). Bu şekilde faşist diktatörlüğün yeri yapılmaya başlanmıştır. Yani bu yeni anayasaya göre Mussolini'nin onayı olmadan hiçbir yasa tasarısı meclise sunulamıyordu.

İşçi sınıfıyla ilgili olarak, temsil ettikleri kuruluşların görevlerini tam olarak yerine getirmemesinden dolayı faşizmin başarıya ulaşmasına katkı sağlamışlardır (İnaç, Erdoğan, 2004: 67). Fakat tüm işçi sınıfı için bu şekilde bir genelleme yapılamaz. Bu, bazı sosyalist örgütlenmeler için geçerli bir durumdur. Gramsci ve Poulantzas'ın ortak düşüncesine göre sosyalist hareketin yanlışı, eski yandaşlarına karşı yürüttüğü siyasettir.

Bunlara rağmen işçi sınıfı, diğer halk sınıfları arasında faşizme az bulaşan kitle olmuştur.

İşçi sınıfının elinde olan grev hakkı da yasaklanmıştı. Faşizm, İtalya’da Konfederasyon’un elinden ve bütün sınıf sendikalarının elinden anlaşmalar yapma olanağını da almıştır (İnaç, Erdoğan, 2004: 67). Bundan dolayı örgütlenmiş kitlelerle iletişim kurmaktan da alıkonulmuşlardır.

İtalya’da faşistleşme sürecinde, İtalyan Komünist Partisi’nin işçi sınıfı kitlesinden koptuğu görülmektedir. Bu kopuş ilk olarak Sosyalist Parti’den ayrıldıktan sonra üye sayısının düşüşünde görülmektedir (İnaç, Erdoğan, 2004: 67). Bu sebepten dolayı faşizmin karşısına çıkabilecek ciddi bir muhalefet oluşturulamamıştır, dolayısıyla faşizm sistemi kolayca kurulmuştur.

Faşizmde küçük burjuvazinin konumu önemli bir unsurdur. Gramsci, “Hapishane Defterleri”nde de belirttiği gibi küçük burjuvazinin ayaklanarak faşizmin yeni bir tarihsel blok yarattığıdır (Macciocchi, 2000: 15). Aynı zamanda yaygın bir sosyalist düşünceye göre, faşizm küçük burjuva diktatörlüğüdür. Faşist kuruluşların temeli, küçük burjuvazi tarafından oluşturulmuştur. Poulantzas’a (2004) göre, faşizmle halk kitleleri arasındaki ilişki, temelde faşizmle küçük burjuva arasındaki ilişkiye indirgenebilmektedir. Faşizm toplumsal açıdan temelini küçük kent burjuvazisine ve bazı bölgelerdeki yeni toprağa kavuşmuş tarım burjuvazisine dayandırmıştır.

Bazı işçi tabakalarına ulaşmadan önce köylü kitlesi içinde yayılmak için tabanda gelişmiş kırsal bölgelerdeki toprak sahipleriyle ittifak yapan bir küçük burjuvazi, daha sonraları faşist iktidar güç kazandıkça aldatılmış duruma düşmüştür. Çünkü büyük sermayenin çıkarlarına yönelik olarak adımlar atılmaktaydı (Macciocchi, 2000: 18). Burada aslında küçük burjuva, bir basamak olarak kullanılmıştır, tabanın düşüncesine inebilmek için kullanılan küçük burjuva, büyük burjuva çıkarlarına hizmet ettirilmiştir. Yönetici kesimin proletarya üzerindeki baskısını örnekle açıklamak gerekirse, Mussolini’nin 1914’te I. Dünya Savaşı başında, İtalyan Sosyalist Partisi’nin tarafsızlığına karşı Roma’ya yürüyüşle ve olağanüstü diktatörlük yasalarıyla

sonuçlanacak olan saldırıyı başlatmıştır. Ve bu proletaryaya karşı koyduğu savaş on yıl sürmüştür (Macciocchi, 2000: 15).

Almanya’da faşist devletin sınırlamalar ve vergilerle bir savaş ekonomisini finanse etmesinden dolayı emekçi sınıflar üzerinde büyük baskılar oluşmuştur (Özgüden, 1966:100). Bu baskılar sonucu emekçi ve orta sınıf gittikçe yoksullaşmıştır.

1.3. FAŞİZMİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

Faşizm, iki dünya savaşının arasında oluşan bir ideolojidir. (Bora, 2006:136). Faşizm üretimi, tek başına karizmatik liderlerle değil, Avrupa’da yaşanan büyük ekonomik, sosyal ve toplumsal karışıklıkların, savaşların sonucu ortaya çıkan krizlerle oluşmuştur. Thalheimer’e göre Faşizmin oluşumunu, gelişimini ve başarısını belirleyen olgu, çeşitli sosyal sınıfların siyasi iktidarın çevresinde belirlenen oluşumlardır (Thalheimer, Bauer, Tasca, 1999: 22). Faşizm, seçim ve parlamenter demokrasi düzenine ve açık toplum modeline karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

20. yy’ın ilk çeyreğinde olan Birinci Dünya Savaşı, aslında 18. yy’da Avrupa’nın ekonomik ve toplumsal çehresini değiştiren aydınlanma felsefesinin ve bunun sosyal, iktisadi ve politik alanlarda yarattığı krizlerin kendini dışa vurma biçimi olarak faşizm gibi totaliter rejimler ortaya çıkarmıştır (Örs, 2008:484). Savaş ile çözülen toplum yapısı, bu tip yeni ideolojiler aramaya başlamıştır ve çözüm yolunu bu ideolojiler üzerinden sağlamaya çalışmışlardır.

Faşizm, 1918 sonrası dönemde yaşanan önemli değişim ve gelişimlerle ortaya çıkmıştır. Rusya’da gerçekleşen Bolşevik Devrimi ile birlikte sosyalizm gittikçe güçlenmeye başlamıştır aynı zamanda işçi sınıfı giderek örgütlü bir boyut kazanmıştır, bu örgütlerin eylemlerinden de kaygı duyulan bir ortam oluşmuştur (Örs, 2008: 484). Bu kaygı faşizm savunacak olanların duyduğu bir kaygıdır, çeşitli örgütlerin yaptığı eylemler, bazı grupların tehlike yaratacakları endişesine kapılmalarına neden olmuştur.

Faşizm bir diktadır ve tarihsel örnek olarak Nazi Almanya'sı gösterilebilir. İtalyan Faşizmi, İkinci Dünya Savaşı öncesindeki Japon Faşizmi, İspanya'da Franko Diktatörlüğünün bilhassa öz-falanjist dönemi ayrıca en belirginleri olan Arjantin ve Şili olmak üzere bazı Latin Amerika askeri diktatörlükleri de faşist rejim örnekleridir (Bora, 2006)⁴.

Faşizmin ve Nazizmin İngiltere ve Fransa gibi, milli birliğini, iktisadi kalkınmasını, daha eski zamanlarda tamamlamış, olgunlaşmış batı ülkelerinde değil de, İtalya ve Almanya gibi tarih sahnesine yakın bir dönemde katılan ülkelerde çıkmasının çeşitli nedenleri vardır. İngiltere ve Fransa gibi dünya tarihinde uzun süredir varlığını koruyan ülkeler, milli birliklerini 16. ve 17. yy'da tamamlayarak, iktisadi kalkınma ve sanayileşme sürecinde öne çıkan ülkelerdir (Yalçın, 1977). İtalya'nın ve Almanya'nın durumu farklıdır. İtalya milli birliğini ancak 1870'lerde tamamlamıştır. Milli birliğini yeni tamamlamış ülkelerde görüldüğü gibi, İtalya'da da diğer gelişmiş ülkelerle rekabet hisleri uyanmıştır. Milli birliklerini yeni tamamlayan bu ülkelerin, siyasi yapılarının belirlenme sürecinde karşılaştıkları güçlükler, farklı ideolojilere yönelmelerine neden olmuştur.

Faşizmin doğuşunu ve gelişimini daha iyi açıklayabilmek için, I. Dünya Savaşı sonrasının ekonomik ve toplumsal koşullarına bakmak ve bu koşulların çeşitli ülkelerdeki etkisini incelemek gerekmektedir. Bu doğrultuda, faşizmin gelişimini sergilemek için, doğum yeri olan İtalya başta olmak üzere, Almanya ve İspanya örneklerine değinilecektir.

1.3.1. İTALYA'DA FAŞİZM

İtalya'da faşizm, yürütme gücünün özerkleştirilmesi, burjuvazi de dâhil olmak üzere, bütün kitlelerin büyük burjuvazinin ve toprak sahiplerinin sosyal hâkimiyetinde faşist devlet iktidarlarına bağımlı kılınmasıyla kendini göstermiştir. İtalya'da faşizm

⁴ Bu örnekler arasından İtalya, Almanya ve İspanya örnekleri ilerleyen bölümlerde anlatılacaktır.

burjuva toplumuna huzur, sükûn ve güvenlik vaat etmişlerdir. Fakat toplumda sürekli bir tehlike algısı yaratılarak, güvenlik ve istikrarın gerekliliği kanıtlanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda Faşist devlet veya parti aygıtlarının sürekli olarak genişletilip, huzursuzluk ve güvensizlik ortamının yaratılması, toplumun onlara bağlı kalmasındaki önemli etkenlerden birisidir (Thalheimer, Bauer, Tasca, 1999: 56). İtalya’da faşizm, Birinci Dünya Savaşını takip eden yıllarda iktidara gelen hükümetlerle, mevcut karışık ortamın düzeltilmesi isteği ile gelişmiştir. İtalya’da faşizmin ortaya çıkışı Mussolini⁵ öncülüğünde olmuştur.

Mussolini, siyasete ilk olarak sosyalist bir parti üyesi olarak katılmıştır. Mussolini, Sosyalist lider Nenni ile birlikte, 1911 yılında İtalya’nın girdiği savaşa, Trablus Savaşı’na karşı çıkmışlardır. Bu savaşın İtalyan burjuvazisinin ve diğer ülkelerin bir oyunu olduğunu ve barıştan yana olduklarını söylemişlerdir. Mussolini 1914 yılında, İtalya’da şiddetlenen ve milli hedefleri gerçekleştirmek için, savaşılmaması gerektiğini düşünen milliyetçi akımların etkisinde fikir değiştirip, savaş taraflısı yazılar yazmaya⁶ ve kampanyalar yapmaya başlamıştır. Bundan dolayı sosyalist partiden ihraç edilmiştir (Yalçın, 1977: 52). Mussolini siyasete girdiği ilk yıllarda herhangi bir politikayı belirgin bir şekilde ileri sürmekten kaçınmıştır, bundaki amacı diğer insanları ürkütmemektir. İtalyan faşistleri Marksçı ve sendikacı partilerin çekiciliğini önlemek için bazı sosyalist düşünceleri savunuyormuş gibi görünmüşlerdir. İtalyan faşistleri aynı zamanda bazı sosyalist ilkeleri benimsemişlerdir. Benimsedikleri politikalar, ulusal sosyalizm politikaları olarak nitelendirilebilir (akt. İnaç, Erdoğan, 2004: 64). Bu politika sayesinde tüm gruplara seslenmeyi ve tüm gruplar için bir çözüm yolu olmayı göstermeyi başarmışlardır. Faşist gruplar, iktidarlarını sağlamlaştırmaya kadar bu

⁵Mussolini: Siyasi yaşamından önce öğretmenlik ve gazetecilik yapan Mussolini, 1914 yılında Birinci Dünya Savaşını desteklediği için İtalyan Sosyalist Partisinden atıldıktan sonra 1919 yılında Faşist Partiyi kurmuştur, 1922 yılında Başbakan olmuştur, üç yılda tek parti yönetimindeki Faşist devleti kurmuştur. Konuşmaları ve yazıları yardımcıları tarafından hazırlansa da Mussolini, kendisini faşizmin kurucusu olarak tanımlamaktan hoşlanmıştır (Heywood, 2007).

⁶ Mussolini, 15 Kasım 1914’te Popolo d’Italia gazetesinin başındadır. Bu gazetede yazdığı yazılarla, İtalya’nın savaşa girmesinin yerinde bir karar olduğunu savunmaktadır. Fransa ve İngiltere, İtalya’nın kendi yanlarında savaşa girmesini sağlamak için, Popolo d’Italia gazetesinin Fransız sermayesi ile kurulduğu söylenmektedir (Sarica, Aybay, 1962).

politikalarını sürdürmüşlerdir. Bu tür politikaları gören insanlar, Mussolini'nin politikasında öngördüğü gibi, herhangi bir kaygı duymamışlardır ve faşizmin yükselişine katkıda bulunmuşlardır.

Faşist önderler, taraftar bulma konusunda sadece ulusçuluğun yeterli olmayacağını bildiklerinden, işsizlerin ve küçük üreticilerin desteğini almak için ulusçuluk ideolojisini, antikapitalist bir şekilde yorumlamışlardır (İnaç, Erdoğan, 2004: 65). Dolayısıyla da, büyük sermaye ve büyük mülkiyet kötülenmiştir.

Mussolini, rejimin ilk beş yılında çok sayıda kitap ve süreli yayınlar propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Bu kitap ve süreli yayınlarda kişisel özerklik, demokrasi gibi kavramlar kötülenmiştir. Onların yerine yeni rejim, dış ilişkiler, yeni ekonomik düzen, ayrıca lider (duçe) ön plana çıkarılmıştır (İnaç, Erdoğan, 2004:65). İtalya örneğinde de görüldüğü gibi lider ön plandadır.

1914 yılında İtalya'da "Fasci di combattimento" adında ortaya çıkan topluluğun amacı, İtalya'nın Birinci Dünya Savaşı'na katılmasını sağlamaktır. İtalya tarihinde 1893 yılında Sicilya'da 'Fasci' isimli bir köylü hareketi de vardır. Faşizmin kaynağı "Fasci di combattimento" hareketidir. İtalya'nın savaşa girmesini sağlayan bu toplulukların yöneticileri, aynı zamanda savaştan sonra faşizm hareketinin yöneticileri de olmuşlardır. Mussolini de bu toplulukların yöneticileri arasındadır. İtalya, 25 Mayıs 1915 yılında Avusturya- Macaristan'a savaş ilan etti. Böylece Birinci Dünya Savaşına, İngiltere ve Fransa'nın yanında katılmış oldu. (Sarica, Aybay, 1962).

Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra, Mussolini; eski askerleri, öğrencileri, işsizleri, esnafları ve üniversite öğrencilerini fasci di combattimento'larda toplamıştır. Bu toplantılardaki amaç, aşırı milliyetçilik, belirsiz bazı reform isteklere ve sosyalist hareketlere karşı savaş düşüncesi idi (Sarica, Aybay, 1962). Fasci toplantılarında, Mussolini, eski sosyalist düşüncelerini savunmayan biri olarak, toprak ve mülk sahibi burjuva sınıfların, milli servet ve refahı arttıran olumlu katkılarından söz etmektedir. Aynı zamanda işçi sınıfının çıkarlarıyla milli çıkarların uyuşması konusundaki rahatsızlığını belirtmektedir (Yalçın, 1977).

İtalya’da savaş sonrası büyük güçlüklerin yaşandığı bir döneme girilmiştir. Birçok ekonomik sıkıntı yaşanmaya başlamıştır ayrıca 1848 Anayasası’nın sağladığı sınırlı monarşi ve liberal demokratik kurumların yetersizliği ortaya çıkmıştır. Savaş sonrasında, yurtiçinde ve yurtdışında çok farklı bir ortam şekillenmeye başlamıştır. 1917 yılında Rusya’da olan Bolşevik İhtilali, bütün dünyada olduğu gibi İtalya’yı da etkilemiştir. Aynı zamanda Savaş masraflarının yarattığı ekonomik sıkıntılar ve kriz, savaş sonrasında artan işsizlik, durgunluk İtalya’da büyük bir buhran ortamı yaratmıştır (Yalçın, 1977). I. Dünya Savaşından sonraki dönemde, iktidarda bulunan zayıf hükümetlerin askeri alandaki ve dış politikadaki başarısızlıkları faşizmin ortaya çıkmasında önemli bir etken olmuştur.

İç ve dış politikada büyük başarısızlıklara uğrayan İtalyan hükümetinin siyasi otoritesi sarsılmıştı. Bunlardan dolayı sosyalistlerin konumu farklılaşmaya başlamıştır; çünkü Sosyalist Parti İtalya’nın savaşa girmesine karşıydı. Savaş sonrası meydana gelen sıkıntılar sosyalist grubu destekler nitelikte gelişmiştir. İtalyan Sosyalist Partisi, 1919 yılında kasım ayında yapılan genel seçimlerde en çok oyu almıştır (Sarica, Aybay, 1962: 14).

Sosyalistler, devrimci davranışlarını her toplantıda göstermeye başlamışlardır. Parlamentonun ilk toplantısında, kralın açılış konuşmasını protesto etmek amacıyla, salondan ayrılmışlardır. 1920 yılının Eylül ayında Kuzey İtalya’da işçilerin fabrikalara el koyması, var olan karışıklığı daha da arttırmıştır. Sosyalistler için başarıyla başlayan, fabrikalara el koyma kampanyası, başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Sosyalistler bu yolla iktidarı ele geçirememişler ve kendi içlerinde bölünmeler meydana gelmiştir⁷. 1921’de Komünistler⁸, 1922’de Reformcular, Sosyalist Parti içinde farklı bölümler olarak görünmektedirler (Sarica, Aybay, 1962: 17). Hükümet güçleri ile sosyalist sınıflar

⁷ Diğer ülkelerde de olduğu gibi İtalya’da da, Lenin’in Bolşevik Devrimi, sosyalistler arasında bölünmelere yol açan etkenler arasındadır (Yalçın, 1977: 54).

⁸ Maksimalist olarak da adlandırılırlar. A. Gramsci adlı sosyalist lider İtalyan Komünist partisini kurmuştur. Komünistler, parlamentonun ortadan kaldırılması, İtalya’da Sovyet modeli bir proleter diktatörlüğünün oluşturulmasından yana olduklarını belirtmişlerdir. Fakat sosyalistler ise, burjuva düzenine karşı olduklarını belirtmekle beraber, taraftarı oldukları düzenin, ne şekilde olacağını belirtmemişler ve halka anlatmamışlardır (Yalçın, 1977: 54).

arasında sürekli çatışmalar yaşanmaktaydı bu çatışmaların sorumlusu olarak sendikalar ve sol gruplar görülmekteydi (akt. İnaç, Erdoğan, 2004:61). Bu çatışmalardan dolayı sosyalist grubun, insanlar üzerindeki etkisi yavaş yavaş azalmaya başlamıştır.

Faşizm, klasik demokrasi ilkelerini reddetmektedir. Bunların en başında milli egemenlik ilkesi gelir. Örneğin Mussolini, milli egemenlik ya da halk egemenliği gibi ilkelerin olmaması gerektiğini savunur; bireye, birey olduğu için değer vermez. Birey devlete uyduğu takdirde önem kazanır, aslolan devlettir, der. Mussolini'ye göre birey, devletin bünyesine katıldığı zaman varlığını koruyabilir.⁹ Faşizm aynı zamanda demokrasinin birden fazla siyasi parti prensibine de karşıdır. Faşizm, demokrasinin bir diğer prensibine, liberalizme de karşıdır. Mussolini'ye göre liberalizm bireyin çıkarı uğruna devleti ikinci plana koyar; fakat faşizm devletin dayanacağı tek gerçektir, faşizm; devletin özgürlüğüyle, bireyin de devlete bağlı olan durumuyla sağlayacağı özgürlüğe taraftır.

İtalyan Komünist Partisi, ikinci kongresinde faşizm tanımlamasıyla ilgili şu hususlara dikkat çekmiştir: Faşizmi, İtalyan kapitalizminin, yani tarım ekonomisi ağır basan, hammaddeleri dış pazarları ve büyük iç pazarı olan bir kapitalizmin sağlamlaştırılması çabası olarak tanımlamıştır. İtalya'da Faşizm kapitalizmin gelişmiş bir aşamasında oluşmayıp, sanayi örgütleri ve banka örgütleri planında yeni bir düzen geliştirilmiştir. Bu tanımlamalarda, sosyal olarak, faşizmin burjuva devlet iktidarının belirli bir siyasi biçimi olduğu gerçekliği eksik kalmaktadır. Almanya ve İtalya'da kapitalizmin güçlenmesi de aynı ekonomik ve sosyal özü taşımaktadır; fakat bu ülkelerde devlet iktidarının biçimleri yine de farklıdır (Thalheimer, Bauer, Tasca, 1999). Faşizmin tanımında fark yaratan özellik iktidarların biçimi olarak ortaya çıkmaktadır.

İtalyan sosyalistleri, liberal demokratik düzenin işlemesine engel olabilecek güçte olduklarını göstererek, bu düzeni yıkıp yerine bir düzen kuramamışlardır; çünkü bunu sağlayabilecek düzeyde güce sahip değillerdir. Böyle bir durumda, İtalya için bir çözüm yolu olarak görülen, sağcı bir diktatörlük getiren karşı-devrim olacaktır. Karşı devrim yapacak olanlar ise faşistlerdir. Faşistler, sosyalist devrim korkusunun yaygın

⁹ Demokrasi ve müfrit Sendikalizm: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/239/2100.pdf> (23.03.2010)

olduğu orta sınıflar üzerinde etkili oluyorlar, aynı zamanda büyük sermayedarlardan da yardım alıyorlardı (Sarica, Aybay, 1962). Bu durum kısa süre içerisinde belli bir kesime yayılmalarına büyük katkıda bulunmuştur.

İtalyan Faşizmi iktidara sahip olmanın verdiği yetkiyle liberal hümanizm, siyasal demokrasi, parlamenter rejim ve siyasal partiler çokluğuna karşı çıkmıştır. İtalya’da, 1848 Anayasasını yürürlükten kaldırmamıştır. Bu anayasanın sağladığı kurumlar ve krallık, görünüşte olsa da yerinde kalmıştır. Fakat hukuki bakımdan 1848 Anayasasının yerinde kalması, faşizmin tam anlamıyla bir diktatörlük rejimini kurmasına engel olmamıştır. Yalnızca kralın yetkili kılınmasıyla, hükümet başkanının lehine işleyen sınırsız bir diktatörlük kurulmuş, böylece iktidar kişileştirilmiştir. Faşist partisi dışında tüm siyasal partiler kapatılarak, iktidar tek partiye dayandırılmış, işçi hareketleri engellenmiş ve kişi özgürlükleri tamamen ortadan kaldırılmıştır (Sarica, Aybay, 1962). “Her şey devlet içinde, hiçbir şey Devlet’e karşı değil” parolası benimsenerek, milli devletin çıkarı eylemlerin gerekçesi haline gelmiştir (Michel, 1990). Bu düşünceye göre devlet ön plandadır. Millet devleti yaratmaz, devlet milleti yaratır. Faşizm; İtalyanlara mücadeleyi önermiştir, bu doğrultuda gençliği askeri bir ruhla eğiterek, düzenli orduyu partizan bir milis teşkilatıyla desteklemiş ve silahlanmayı arttırmıştır. Bu süreçte aynı zamanda Batı demokrasilerindeki faşist hareketleri de desteklemiştir (Michel, 1990: 27). Faşizm en iyi dayanağını orta sınıftan ve köylülerden almıştır, fakat iktidara gelmesi, hükümet otoritelerinin yardımı ve desteği ile olmuştur. Polis ve mahkemeler, faşistlerin korkutma ve sindirme hareketlerini hoşgörü ile karşılamışlardır (Sarica, Aybay, 1962: 19). Tüm bu kurumların desteği ile İtalya’da faşizm gelişmeye devam etmiştir.

Sarica ve Aybay’a göre (1962), faşistler için önemli olan zor kullanarak ve korkutarak mahalli yönetimleri ele geçirmektir. Polisin herhangi bir yaptırım uygulamamasından dolayı, sosyalist toplantıları engellemektedirler ve aynı zamanda sendika çalışmalarına da engel olmaktadır. Bunun nedeni ise mahalli yönetimlerde ya da sendikalarda faşizme karşı olarak oluşumlar meydana gelebilir. Bunu engelleyebilmek için de çeşitli yollara başvurmuşlardır.

Mussolini, 1929 yılında Katolik Kilisesiyle anlaşmayı gerçekleştirdikten sonra faşizm siyasi gücünü arttırdı. Bununla birlikte de faşizm ve kilise arasındaki anlaşmazlık ortadan kalkmıştır (Sarica, Aybay, 1962). Faşist yönetim altında İtalya, Habeşistan'a savaş açmıştır. Saldırganlık, faşist dış politikanın temel ilkesi olmuştur. İtalya, İkinci Dünya Savaşı'na Almanya'nın yanında katılmıştır (Sarica, Aybay, 1962: 24). İkinci Dünya Savaşı'nın İtalya'nın yenilgisiyle sona ereceği anlaşıldığında, 1943 yılında Mussolini görevden uzaklaştırılmıştır. Faşist yönetim, İtalya'nın siyasi yapısında büyük değişiklikler yapmıştır. Faşizmin iktidara geliş biçimi önemlidir. Orta sınıfın desteği ile iktidara gelen faşizm, arkasında her zaman zengin kesimin desteğini bulmuştur. Bundan dolayı iktidara gelmesine yardımcı olan zengin sınıfa karşı sert hareketlerde bulunmamıştır. Faşist hareketin köklü bir değişime değil, kurulu düzende egemen olan çevrelerin iktidarının, bir elden diğer ele geçmesi olduğu söylenebilir. Bu değişim sonrası liberal demokrasinin yerini totaliter bir rejim almıştır (Sarica, Aybay, 1962). Faşist yönetimin ekonomi politikasının en açık özelliği, dış politikadaki saldırgan amaçları gerçekleştirmek için bir savaş ekonomisi kurmuş olmasıdır. İtalyan ekonomisi 1935 yılından sonra tam bir savaş ekonomisi durumuna girmiştir (Sarica, Aybay, 1962: 37). Bundan dolayı bütün ekonomik yatırımlar savaş üzerine kurulmuştur.

Kişisel güce ve şiddete dayanan bir rejim olan faşizm, yirmi beş yıla yakın bir süre, İtalya'da egemenlik sürmüştür. Rönesans'tan sonra tarihte ilk kez İtalya, Avrupa'nın siyasi ortamına etkide bulunmuştur. Pek çok diktatörlük İtalyan faşizmini örnek almıştır. Bunun nedeni yine Avrupa'daki başarısız demokrasi örneklerinden kaynaklanmıştır. (İnaç, Erdoğan, 2004). İtalyan faşizminin Avrupa'da bazı ülke liderlerine, geçici de olsa, bu yeni sistemin –faşizmin- ilginç toplumsal reformlar gerçekleştirdiğine ve komünizm tehlikesine karşı hafif devrimci bir seçenek oluşturduğuna ikna edici etkilerde bulunmuştur (İnaç, Erdoğan, 2004:70). İtalyan faşizmi Avrupa'da geleneksel demokrasilerin başarısızlıklarından dolayı, onlara örnek oluşturmuştur.

II. Dünya Savaşı'ndan önce içte ve dışta uzun süreli olmayan başarılar elde etmiş olsa da II. Dünya Savaşı ve savaşın sonuçları faşizmin yanlış bir rejim olduğunu göstermiştir. İtalya'ya güç ve büyüklük kazandırması beklenen faşizm, İtalyan ulusunu

tarihin en büyük felaketine çekmiştir. Çalışma ve toplama kamplarında yaklaşık kırk bin kişi ölmüş dört yüz bin kişi de kaybolmuştur (akt. İnaç, Erdoğan, 2004: 71).

1.3.2. ALMANYA'DA FAŞİZM

Alman faşizminde ve / veya nasyonal sosyalizmde, İtalyan faşizminin ortaya çıkışında olduğu gibi, ekonomik, sosyal ve politik bunalımlar başrolü oynamıştır. Böyle bir ortamda sıkıntıya düşen orta sınıf, Adolf Hitler'in kişiliğinde, kendine kurtarıcı yaratmıştır (Sarica, Aybay, 1962). İtalyan faşizminde olduğu gibi Almanya'da da lider ön plandadır. İtalya'da Liberal demokratik sistemi yıkarak, totaliter bir idare kuran Mussolini'nin Faşist Partisi, Avrupa'da yeni bir model ortaya çıkarmıştır. Bu modeli benimseyen ülkelerde de İtalya'da faşizmin doğduğu zamanlardaki siyasal ortama benzer ortamlar mevcuttur. Almanya'nın diğer ulus-devletlerden daha sonra ve hızlı bir biçimde birleşmesi ve hızlı gelişimi bu karışık siyasal ortamı körüklemiştir. Hitler'e göre toplumsal sorunların çözümü ve devletin gelişimi için; Alman ırkına saflığını, devlete ise gücünü kazandırmak amacıyla yeniden bir düzenin kurulması gerekmektedir.

Almanya sanayileşmeye geç başlamasına rağmen, büyük sanayi güçleri arasındaki yerini çabucak almıştır. 1880'lerden itibaren ABD'nin arkasından ikinci sıraya geçmiştir. Almanya'nın sömürge sayısını artırmak, gecikmişliğini gidermek, Türkiye gibi ulusal birliğini geç sağlamış olmanın yarattığı ezikliği ortadan kaldırmak, dünya güçleri arasında yer almak, hatta dünyanın en güçlüsü olabilmek için, I. Dünya Savaşı'na girmiştir. Güçlü Almanya'nın savaşta yenilmesi Osmanlı Devleti'nin de aralarında olduğu ittifak devletlerinin uğradığı genel bir yenilgiden sorumlu tutulduğu iddiası vardır. Versailles Antlaşmasıyla Almanya'ya da ağır şartlar uygulanmıştır. Bu antlaşmayla, Almanya'nın sömürgeleri elinden alınmış, mecburi askerlik hizmeti kaldırılmış, asker sayısı düşürülmüş ve savaş tazminatı ödemek zorunda bırakılmıştır. Bu durum Almanlarda eziklik duygusu yaratmıştır. İşte II. Dünya Savaşı'nın çıkış nedenlerinden biri de bu eziklik duygusu ve mağlubiyet duygusunu telafi etme arzusu

dur. Böyle bir ortamdan dolayı, Hitler ve faşizmi, bu arzuları da bastırmak için girişimlerde bulunmuştur.

Almanya’da burjuvazi ve büyük toprak sahipliği arasındaki çelişkinin büyük bir önemi vardı ve bu çelişki birçok feodal özellik barındırmaktaydı. Bundan dolayı, tekelci büyük sermaye ile büyük toprak sahipliği arasında faşistleşme süreci boyunca, bir ittifak mevcuttu. (Poulantzas, 2004: 37,110). Almanya’da nasyonal-sosyalizmin bütün iktisadi siyaseti, büyük toprak sahiplerinin ve tekelci büyük sermayenin ittifakını sağlamlaştırmayı amaçlamaktadır. Almanya’da emekçi ve orta sınıfın, faşist devlet yönetiminin savaş politikalarından dolayı gelirlerinde büyük azalmalar olmuştur.

Almanya’da faşizm döneminde orta sınıfın iş ve kazanç imkânları tarihin hiçbir döneminde görülmedik derecede sarsılmıştır. Faşist devletin sosyal politikalarından dolayı ekonomik bakımdan yıkılan orta sınıfların serbest çalışma imkânlarını kaybetmeleriyle ücretli işçi olarak çalışma imkânları da ellerinden alınmıştır (Özgüden, 1966: 101).

Almanya’da faşizm yönetimiyle, ülke içinde ve II. Dünya Savaşı sonucu tüm dünyada elli milyondan fazla insan ölmüştür. Almanya, İtalya’nın aksine İkinci Dünya Savaşından yenilgiyle çıkmış, sömürgelerini kaybetmiş, ordusu dağılmış ve büyük mali yükümlülükler altına sokulmuştur. Alman faşizmi yani “nasyonal sosyalizm” o yıllarda üye sayısı yüzü geçmeyen Nasyonal Sosyalist Parti tarafından temsil ediliyordu. 1921 yılında Nazi Hücum Kıtaları SA’lar kurulmuştur¹⁰ ve bunlar terör faaliyetlerine başlamışlardır. Bu arada orduda düşük görevlerden birinde bulunan A. Hitler, Yahudilere karşı düşmanlığı ve ağır söylemleriyle dikkat çekerek, parti içinde yükselmeye başlamıştır. Daha sonra “Führer (şef)” ünvanı almıştır. Almanya’da faşizmin gelişmesi ve kitle tabanı sağlamasında büyük katkısı bulunmaktadır.

Adolf Hitler, Nasyonal Sosyalist Parti başkanlığında yirmi beş maddeyi içeren bir program açıklamış ve bu programın partinin nasıl bir yapı üzerine kurulu olduğunu

¹⁰ Nasyonal sosyalizmin ilk temsilcileri olan askeri hücum kıtalarının, daha fazla güçlenebilmesi, daha geniş kitlelere hitap edebilmeleriyle orantılıydı. Bundan dolayı halk tabanına yayılmaya çalışmışlardır. Geniş halk kitlelerine de ulaşmışlardır.

ortaya koymuştur. Alman İşçi Partisinin adını Nasyonal Alman İşçi Partisi olarak (NSDAP) değiştirilmiştir. Bu programda sayılan maddelerden bazıları şöyle açıklanabilir (Macit, 2007): ‘*Ulusal düzeyde ırkçılıkla ilgili olarak*’ Alman ırkının üstünlüğünü vurgulamış, Alman kanı taşımak önemli unsurlardan sayılmış ve sadece Alman kanı taşıyanların vatandaş sayılacağı belirtilmiştir. Bu durum, Almanya’da Hitler döneminde ötekileştirmenin ne kadar yaygın olduğunun göstergesidir. Alman Faşist devlet sisteminin, aslında faşizan ideolojiyi, faşizan düşünceyi nasıl yaygınlaştırdığının da göstergelerinden biridir. ‘*Gerçek bir Alman basınının kurulmasıyla*’ ilgili olan maddede ise; Yahudi unsurlarının Alman basını içindeki varlıklarının kaldırılması gerekliliği belirtilmiştir. Bu maddede de yine, “biz” den olamayana karşı alınmış bir karar söz konusudur. ‘*Eğitim sistemi değiştirilecektir*’ maddesinde, eğitim sisteminin devlete saygılı ve pratik bilginin yoğun olduğu bir sistem düzenlenecektir. ‘*Dini inançlar*’ maddesinde devletin varlığını tehlikeye atmayacak şekilde, Alman ırkına zarar vermediği takdirde, herhangi bir sınırlama getirilmeyen bir düzenleme öngörülmüştür. Diğer bir madde de, şartları çok ağır olan ‘Versailles ve St Germain Antlaşmalarının iptal edilmesi gerektiğidir. Başka bir madde de ise; ‘*tüm Alman milletinin bir Alman devleti içerisinde toplanmasını*’ öngörmektedir. Farklı milletlerin aynı coğrafyada yaşaması, Alman kanını taşımayı güçleştirecektir. Yine bu maddede Alman kanına değinilerek, ırkçılık ve ötekileştirme yapılmıştır.

Bu maddelerde Alman Nasyonal İşçi partisi, görüşlerini bildirmiştir. Bu maddeler görüldüğü gibi, ırkçılık, milliyetçilik ve faşizm içermektedir. Irkçılıkla ilgili olarak, Alman ırkının diğer ırklardan üstün olmasını savunmuşlardır. Irkların karışmaması gerektiğine, karışırsa saf Alman kanının korunmayacağı görüşü benimsenmiştir.

1928 seçimlerinde %3 oy alan NSDAP (Nasyonal Alman İşçi Partisi), 1930 seçimlerinde %18 oy oranı ile ikinci parti olmuştur. Bu seçimlerde hükümeti yöneten parti başarısızlığa uğramıştır ve 1932 yılında erken seçim kararıyla birlikte Hitler’in Partisi olan NSDAP %37’lik oy oranı ile birinci parti konumuna getirilmiştir. 1933 yılında da Hitler, Cumhurbaşkanı Hindenburg tarafından başbakanlığa atanmıştır. Hitler ilk başbakan olduğunda, hükümette üç bakanlığa sahipti. 1933 yılında Reichstag

meclis binası yangını ile anayasadaki özgürlükleri sınırlandıran, ‘Halkı ve Devleti Koruma Kararnamesi’ ile hükümete geniş yetkiler verilmiştir. 1933 yılında oyların %43’ünü alan Hitler, meclisten, Yetki yasasını çıkararak, kanun yapma, denetleme, yabancı devletlerle yapılan antlaşmaların onaylanması, anayasada değişiklik yapma yetkisi, gibi yetkileri dört yıl süre ile kabine üzerine aktarmıştır. Böylece, nasyonal sosyalist parti diktatörlük dönemi tam anlamıyla başlamıştır (Göze, 2005).

1.3.3. İSPANYA’DA FAŞİZM

İspanya’da faşizm ve / ve ya frankizm önce bir hükümet darbesi sonra da uzun süren bir iç savaş sonucunda iktidara gelmiştir. Bu iç savaş, dünya politikasında, özellikle Avrupa’da önemli bir rol oynamıştır (Sarica, Aybay, 1962).

İtalya ve Almanya’da faşizm hâkim olduktan sonra, İspanya da da faşizm kendini göstermekte gecikmemiştir ve büyük bir iç savaştan sonra “Falanjizm” ismiyle iktidara gelmiştir. Mussolini’ye özenen General Primo de Rivera 19 Temmuz 1922 yılında darbe yaparak iktidara geçmiştir, bu da faşist eğilimlerin İspanya’da ortaya çıkmasındaki ilk örneklerdendir. 19 Temmuz Darbesine, Cumhuriyetçilerin seçimi kazanmalarından hemen sonra gericilerin başlattıkları şiddetli kampanya neden olmuştur (Nenni, 1973: 9). Daha sonra General Franco’nun iç savaşta Cumhuriyetçileri yenerek diktatörlük kurması, İspanya’da faşist rejimin yerleştiğinin bir göstergesidir (Özgüden, 1966: 107).

İspanya iç savaşında karşıt gruplar, Franco’yu destekleyenler ve Halk cephesi olarak ikiye ayrılır. Franco’yu destekleyenler arasında *Özerk Sağcı İspanyol Konfederasyonu Başkanı Gil Robles, Aksiyon popüler* (Katoliklerden oluşan bir halk Partisi), *Agraryenler, Renovation Espanole, Falanj, Gelenekçiler, Radikal Parti, Muhafazakar Parti, Liberal Demokorat Parti* vardır. Halk Cephesinde ise; *Burjuva Partiler* (Cumhuriyetçi Sol Parti başkanı Manuel Azana, Cumhuriyetçi Birlik Başkanı Martinez Barrio, Katalan Sol’u Başkanı Luis Companys ve Bask Milliyetçileri), *İşçi Partileri* (Sosyalist Parti, Komünist Partisi, Katalan Birleşik Sosyalist Partisi,

Federacion Anarquista Iberica (Anarşistler) başkanı Angel Pestana) ve *Büyük Sendikalar* (Sosyalist Genel İşçi Birliği ve Milli işçi Konfederasyonu) vardır (Nenni, 1973: 9).

General Rivera'nın darbe yaparak iktidarı ele geçirmesinin temel sebebi, İspanya'nın sürekli iç karışıklık yaşadığı Kral Alfonso XIII zamanında İspanyol ordusunun Afrika'da Fas Ordusuna karşı ağır bir şekilde yenilmiş olmasıyla ve kralın bu olay karşısında tepkisiz kalmasıdır. Bu durum, İspanya'da ilk faşizm denemesine ortam hazırlamıştır (Özgüden, 1966: 107).

İspanya iç savaşı Avrupa'daki faşist parti ve yönetimler arasında açık bir işbirliği sağlamıştır. Bu iç savaş, liberal ve sol demokratik partiler arasında antifaşist bir cephe kurulmasını sağlamıştır (Babaoğlu, 2000: 66).

Kuvvetli bir şahsiyeti olmayan ve yeterli bir kadroya sahip olmayan Rivera, yedi yıl süren diktatörlüğü süresince başarı gösterememiştir. Kral da dahil olmak üzere bütün desteğini kaybeden Rivera, 1931 yılında başbakanlıktan istifa etmiştir. Rivera diktatörlüğünün yıkılmasından sonra dünyada süregelen ekonomik kriz İspanya'da da etkisini gösterdiğinden dolayı ve iç savaş devam ettiği için Kral Alfonse XIII de İspanya'yı terk etmiştir (Özgüden, 1966: 108). İspanya'da faşist rejimi güçlendirecek olan Falanjist parti, Primo de Rivera'nın oğlu José Antonio Primo de Rivera ile güçlenmeye başlamıştır. 1 Ekim 1936 yılında General Franco, kendisini İspanya'nın lideri ilan etmiş. Kurduğu totaliter rejimin özellikleri şöyledir: Franco oy hakkını kaldırmış, vergileri arttırmış, din adamlarıyla yeni bir anlaşma yapmıştır, ayrıca dış politikada Sovyetlerle ilişkileri reddederek, ırk, din ve ideoloji bakımından bağlantılı oldukları devletlerle ilişki kuracağını açıklamıştır (Özgüden, 1966).

1937 yılında muhafazakârların başlıca iki grubunu oluşturan Falanjistler ve Gelenekçiler tek parti halinde birleşmişlerdir. Partinin adı Falange Espanyola Tradicionalistad olmuştur. 1939 yılında falanjist ordusu Madrid'e girerek Cumhuriyetçilerin kontrolü altındaki tüm toprakları Franco kuvvetlerinin eline geçmiştir. 1 Nisan 1939'da Falanjistlerin zaferi kesinleşmiştir ve Burgos radyosunda iç savaşın sona erdiği bütün dünyaya duyurulmuştur (Özgüden, 1966).

Franjist rejim, Katolik Kilisesine dayanmaktadır, Opus Dei gibi din kurumları, rejim üzerine büyük etkiler yapmaktadır. Franjist ideoloji Hristiyan inançları savunmakta ve batının uygarlık getiren görevine inanmaktadır. Rejimin diğer dayanağı orduudur. General Franko'yu ordu iktidara getirmiştir. Franjist rejim, düzeni sağlamak için orduya güvenmektedir. Franjist görüş, hiyerarşi ve otoriteye dayanmaktadır.

1.4. FAŞİZMİN ÖZELLİKLERİ VE DÜŞÜNSEL KAYNAKLARI

Faşizm çeşitli felsefi akımların ve ideolojilerin kavramlarının bir arada kullanıldığı, eklektik, çoğu kez gerçekleştirilmesi zor olan ve hayalî düşünceleri içeren, kendi içinde çelişkili unsurlar bulunduran, rasyonel olmayan bir ideolojidir (Der. Örs, 2008:484). Bu durum faşizmin kitlesel destek bulmasını ve rejim biçimi olarak uygulanmasını engellememiştir. Faşizm ideolojisi bir red ideolojisidir. Liberalizmi, demokrasiyi ve Marksizmi reddetmektedir.

Faşizm demokrasi ilkelerine karşıdır. Bu ilkelerin başında seçim ilkesi gelir. Faşist görüş insanların eşit olmadığı görüşünden dolayı, bir aptal insanla, akıllı kişinin, bilinçsizle aydının eşit oy hakkının olmasını kabul etmemektir. Faşizme göre iktidar halktan gelmez, iktidar üstün iyiliğini sağlayanların ellerinde bulunmalıdır; çünkü bireyler gerçek çıkarlarının ne olduğunu kavrayamazlar. Bundan dolayı, ulusal çıkarlar seçkinler tarafından belirtilmelidir. Halkın hedeflerine varabilmesi için bir lidere ihtiyacı vardır. Liderler, tarihsel gelişimler sonucunda, ulusa tanrısal bir güçle bağlanırlar ayrıca liderler, devlete tam anlamıyla hâkim olmalıdırlar (Sarica, Aybay, 1962: 39). Faşizmin bu özellikleri dikkate alındığında diktatörlük özelliği taşıdığı açıkça görülmektedir. Ulusal çıkarların seçkinler üzerinden sağlanması, aynı zamanda sınıfların olduğunun göstergesidir.

Faşizm hükümeti parlamentonun bir aracı olarak görmez, faşistlere göre faşist rejim hükümeti bir araç olmak durumundan kurtarmıştır. Yürütme organı parlamentonun denetimi altında değildir ve tek bir liderin tam egemenliği altındadır

(Sarica, Aybay, 1962). Faşizme göre, parlamenter sistem dinamik bir yönetimi sağlayamaz. Dinamik bir devlet, hızlı çalışabilen, güven veren, birliği sağlayan, bilinçli ve sorumluluk sahibi olan devlettir. Bu dinamik devleti ancak faşizm getirebilir. *“faşizm parlamenter yolların, toplum içindeki ekonomik, siyasal ve sosyal sorunları çözmekte yetersiz kaldığı bir dönemde ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı, faşizmin parlamenter yollara düşman oluşu, kendisini yaratan ortamın bir sonucudur.”* (Sarica, Aybay, 1962). Demokrasi ilkelerinden olan seçim ilkesini benimsememelerinin nedeni aynı zamanda “milli iradenin” faşizm için temelsiz ve yapay bir kavram olmasıdır. Faşist ve totaliter sistemlerde, seçimler, çok partili sistem ve parlamenter sisteme karşı bir olumsuz görüş mevcuttur.

Faşizmin genel olarak demokrasiye karşı çıkışı, hümanizm konusunda da belirlemektedir. Faşizm; bireyin tek başına değerine inanmamaktadır. Faşizm için önemli olan, kişiler ve onların özgürlükleri değildir, bu kişilerin birleşmesiyle ortaya çıkan bütündür (Sarica, Aybay, 1962). Buna göre faşizm aynı zamanda bireyciliğe karşıdır.

Faşizmin belirgin bir özelliği, küçük burjuva kitlelerinin örgütlenişindedir. Faşizmin özgünlüğü bir birleştirme ya da birleştirici bir ideoloji konusunda her zaman yetersiz kalmış bir toplumsal sınıf için elverişli bir örgütlenme biçimi bulmuş olmasındadır. Bu örgütlenme biçimi, savaş alanına sürülmüş ordu (Macciocchi, 2000). Yani bu birleştirici özellikle faşizm örgütlenmiş duruma rahatça ulaşmıştır.

Faşizmin aynı zamanda şiddet içeren bir söylemi vardır. Slogan, marş, görsel öğeler, mitinglerle aklı yok ederek, duygular ve içgüdülerle harekete geçirme amacı güder (Örs, 2008). Faşizm çok sayıda grubu ya da eğilimi birleştirmektedir. En genel olarak Alman Nasyonal Sosyalizmi ile İtalya ve İspanya’daki Avrupa Faşizmleri arasında ideolojik farklılıklar vardır. En önemli farklılıklardan bir tanesi ırk meselesinin merkezliliğidir. Diğer ülkelerdeki faşizmlerde güçlü bir halk geleneği yokken, Alman örneğinde halkın merkezi bir önemi vardır. Almanya, 1930’larda ırkçılık konusunda, keskin ve zarar verici bir düzeye ulaşmıştır (Vincent, 2006). İtalyan faşizminde ise, çok daha geleneksel bir yabancı düşmanlığı ve vatanseverlik mevcuttu. Almanya’da bunun aksine Alman olmak, özel bir ırk stokundan olmaktı.

İdeolojileri; inançlardan, mitlerden ya da kültürden ayırt eden temel özelliklerden biri, ideolojilerin öğeleri arasında tutarlı ve kapsamlı bir dünya görüşünün olmasıdır. Bu ideolojilere bireylerin bağlanması ise ideolojilerin her şeyi açıklayabilme gücüne, özelliğine sahip olmasıdır. Faşizmi diğer ideolojilerden ayıran, gerek Mussolini faşizminde, gerekse Nazizm örneğinde iç tutarlılıkların olmamasıdır. Faşizm geniş kapsamlı ve tutarlı bir ideolojiden çok, inanç ve eyleme dayalıdır, faşizmde içerikten çok biçim önemlidir (Örs, 2008).

Faşizmin, genellikle Nietzsche, Sorel, Mauras ve Pareto gibi yazarlardan etkilendiği söylenebilir. Faşizmin başlıca dayanakları, proletarya devrimi korkusu ve liberal demokrasinin yeterli ve işlevsel olmamasıdır. Faşizm yolunu bu iki ana fikir üzerinden çizmiştir (Sarıca, Aybay, 1962).

Faşizmin ideolojik yelpaze içerisinde nerede konumlandığı, diğer bir ifade ile sağ ideoloji ya da sol ideoloji içinde yer alması sorunsalı çeşitli düşünürler tarafından farklı açılardan değerlendirilmiştir. Faşizmi modernleşmeye karşı bir direniş olarak gören Ernst Nolte; reaksiyonerden ziyade devrimci bir ideoloji olarak tanımlayan George Mosser, faşizmi sağ bir ideoloji olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Zeev Sternhell ve A. J. Gregor radikal sosyalizm ile ulusçuluğun bir sentezi olarak gördükleri faşizmin yeniden doğuş fikrinin bir söylemi, bir gelişmeci diktatörlük olduğunu ve bundan dolayı sol bir ideoloji olduğunu düşünmektedirler (Örs, 2008). Yaygın bir görüş faşizmin hem sağ hem de sol ideolojik öğeler içeren bir sentez olduğu yönündedir. Yine yaygın bir görüş ise, İtalyan faşizminin daha çok sol ideolojik öğelerden beslendiği, Nazizm'in ise sağ ideolojik öğelerden beslendiği yönündedir.

Örs'e göre faşizm; hem sağ ideolojiden hem de sol ideolojilerden beslenmiştir. Faşizmde sağ ideolojilerin etkisini daha fazla hissedilmesiyle beraber, Hitler ve Mussolini'nin sağ kanat seçkinlerin desteği olmadan iktidara gelemeyeceğini ve her iki liderin de işçilerden ve diğer alt sınıflardan oluşan ciddi bir kitle desteğinin olduğunu söyleyen Örs; aynı zamanda faşizme bütün sınıfların desteğini sağlayan düşüncenin "yeniden doğuş" fikrinin olduğunu dile getirmiştir (Örs, 2008). İşte bu yeniden doğuş fikri, mazlumluk ve eziklik söylemi ile ilgilidir.

1.5. FAŞİST DEVLET VE FAŞİST REJİM UNSURLARI

Faşist devletin koşulları, siyasal bunalımlar döneminde oluşur. Faşist devlet olağanüstü devlet biçimi olarak da görülmektedir (Poulantzas, 2004: 361). Faşist devletin amacı bireyi sıkı sıkıya rejime bağlamaktır. Mussolini (1998: 136), faşizmin iktidarı ele aldığı zaman devletin yönetimi hakkında belli ilkelerinin olmadığını savunur. Bireyler devlet için vardır ve bireyin tek başına hiçbir anlamı yoktur. Kişi kolektif bir bütünün parçası olarak bir değer kazanabilir. Sarıca ve Aybay'a göre (1962) faşist devlet görüşü 20. Yüzyılın başında ortaya çıkan sendikalist akımlardan esinlenerek ortaya çıkmıştır. Sendikacılık akımı ise; sendikayı parlamento, grubu bireye, üretimiye halka üstün tutar. Yani bilinçli azınlıkları, pasif çoğunluğa üstün tutmaktadır.

Faşist devlet, korporatif bir devlettir. Korporatif devlet ise antidemokratik, totaliter ve otoriter devlettir. Antidemokratik bir yapılanmada her şeyin tek tipe indirgeneceği açıktır. Faşist bir parti ise; devletin bir siyasi partisi değil, örgütü olarak çalışmaktadır (Macit, 2006: 25). Bu şekilde çalışan bir örgüt, ilk aşamada bağlı bulunduğu kitleyi genişletmek için çalışmalar yapmaktadır. Dolayısıyla kendi çıkarları ön plandadır.

Faşist Devlet, ekonomik alanda genellikle sosyal esasa dayanan bir planlamaya gitmez, üretim düzenini savaş ihtimali üzerine kurmaktadır. Bunun örnekleri Almanya'da faşizm iktidara geldiğinde görülmüştür. Faşizm iktidarında savaş hazırlığına gidilmiştir (Özgüden; 1966). Faşist devlette esas olan bireylerden daha çok sosyal kuruluşlardır. Bu kuruluşların gerçekleştirmek zorunda olduğu bir takım gereksinimler bulunmaktadır. Birey, devlet içerisinde yerine getirdiği fonksiyonlara göre değer kazanmaktadır. Bu durum insanlar arasındaki eşitsizliğin de göstergesidir. Faşist devlet genellikle güç kavramı ile ilişkilendirilir; çünkü devletin güçlü olması gerekliliği söz konusudur. Bir devlet ne kadar güçlü ve sağlam ise, halkı da o kadar güçlü olur görüşü mevcuttur (Vincent, 2006).

Faşist rejim unsuru olarak görülebilecek etken olarak, özellikle medyaların büyüdüğü, çoğaldığı, tesirinin ve hedeflerinin arttığı son yıllarda, kitlesel reklam-tanıtım kampanyalarının, medya merkezli toplantıların rıza ve meşruiyet üretme mekanizması olarak baskınlaşması, kamuoyunun bu gösteri toplumu söylemi altında simgesel tören atmosferine karışmaktadır (Bora,2007). Faşist rejimlerle, faşist rejim unsurları arasında ayırım yapılmalıdır. Tüm baskıcı, otoriter rejimi ‘faşizm’ adıyla tescillemek, faşizmi otoriterliğin bir derecesine indirgemek ve küçümsemektir (Bora, 2006).

Faşist rejimlerde, iç politikada muhalefetin sindirilmesine yönelik olarak çeşitli uygulamalar yapılır ve çeşitli eğitimlerle rejimin benimsetilmesi sağlanır ya da çeşitli engellemeler yapılır, bu da faşist rejimlerin araçları arasında sayılır. Örneğin; 1923 yılında İtalya’da sendika liderleri, belediye başkanları ve üyeler dâhil, beş bin kişi tutuklanmıştır ayrıca, sol görüşlü oldukları nedeniyle üç bin demiryolu işçisinin işine son verilmiştir (İnaç, Erdoğan, 2004).

Faşist yönetim, halk egemenliğini ve seçimleri reddetmektedir. Faşist rejim, iktidara geldikten sonra, halka rejimi için oylama yaptırır. Fakat bu oylama hiçbir zaman iktidarın aleyhine sonuçlanmamıştır; çünkü tek yanlı bir propaganda ve aynı zamanda iktidarın baskısı mevcuttur (Sarica, Aybay, 1962). Totaliter rejimlerin iktidara gelişinde ekonomik bakımdan zayıf olan sınıflar büyük rol oynamışlardır. Aydınlar, memurlar, küçük tüccarlar ve esnaflar gibi ekonomik bakımdan zayıf olan kesimler faşist rejimin iktidara gelişinde rol oynamışlardır (Sarica, Aybay, 1962: 44).

Faşist rejimlerde, totaliter sistemlerin genelinde olduğu gibi bazı kavramlar-terimler faşist yönetimce sık sık vurgulanarak, insanlar üzerinde çeşitli etkiler oluşturulur. Örneğin, İtalya’da, “ milletin düşmanları, yenileşme, fethetmek, yeniden dirilmek, ana yurt, yeni insan” gibi terimler kullanılmıştır (İnaç, Erdoğan, 2004). Bunun nedeni, insanlar üzerinde çeşitli etkiler bırakmaktır. Bu etkiler, devamlı tekrarlanan bu kelimeler sayesinde insanlar üzerinde yeni bir bilinç oluşturmaktadır. Bu da rejimin kolay işlemlerini sağlamaktadır.

Faşizmin, sosyalist hareketten geliştirdiği ve her kesime işleyen bir örgütlenme tutkusu vardır. Bu örgütlenme tutkusu faşizmin radikal ve totaliter durumunun ürünüdür (Bora, 2006).

Faşist harekette akliliğin yerini, dürtü; argümanın yerini de simge almıştır, bu da lider ile tamamlanır. Lider, politikacı olmanın ötesinde, bir simgedir (Bora, 2006). Weber, faşist örgütlerin yapılarının az biçimlendiğini, kişisel ve duygusal cemaatleşmeye dayandığını söylemiştir (Breuer, 2010). Lider ve lidere duyulan duygusal tavır, aynı zamanda rasyonelliğin olmayışı, kitlelerin kısa sürede topluluklar oluşturmasını sağlamıştır. Çünkü bireyler herhangi bir sorguya kanaat getirmeden, büyük bir bağlılıkla faşist topluluklara katılmışlardır.

Faşist partilerin farklı bir özelliği olarak birlik olmaları söylenebilir. Duverger, faşist partilerin, cemaat ve topluluk arasında kalan birlik olma özelliğine değinmiştir (Breuer, 2010). Topluluğa katılan üyeler gibi gönüllülük esasına dayanan ‘birlik olma özelliği’ aynı zamanda cemaatlere karşı oluşan insanların duygusallığı da birlik için kullanılmaktadır.

Bütün faşist hareketlerin ortak ögesi milliyetçi bir ideolojidir (Togliatti, 2000:32). Örneğin Almanya üzerinden konuya yaklaşırsak, savaşta yenilen bir ulusu, tekrar toparlamak milliyetçi öğelerle sağlanmıştır. Alman ırkının üstünlüğü üzerine tezler ortaya atılmış ve bu kanıtlanmaya çalışılmıştır.

Faşist İdeoloji, dünya görüşü ve uygulandığı ülkelerdeki uygulamaları ile kendilerini diğer “izmler”den, özellikle sosyalizmden ve liberalizmden net bir biçimde ayırmıştır (Örs, 2008). Bu ayrım aynı zamanda demokrasiden de net bir kopuşun göstergesidir. Faşist ideolojinin diğerlerinden ayrılmasının başka bir sebebi, ideolojileri benimseyenlerin, rasyonel olmadan, bir bağlılık kurmalarıdır.

Faşist devlette en önemli şartlardan olan “tek partililik”, devletin gücünü tamamen alabilmenin önemli bir adımıdır. Bu yolla, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanları kapsayan ve onların üzerine yükselen bir konuma gelir. Devlet ile parti bütünleştirilmektedir. Devletin önemli konumlarına partiden üyeler seçilerek, parti ideolojisi, devlet ideolojisiyle bütünleştirilerek, parti devletin içinde yasama, yürütme ve

yargının kontrol edildiği alan haline getirilir. Faşist parti, ayrıca bireye ve bireyciliğe de karşı çıkmaktadır. Bireyi tek başına bir değer olmaktan çıkarmaktadır (Örs, 2008: 497).

İtalya’da Faşist Partisinin disiplinli bir askeri örgütü bulunmaktadır. Bu milis örgütü, faşizanlığın bir göstergesidir. Parti gençlik örgütlerinin yöneticileri devletçe tayin edilmiştir, bu sistem; yani gençlerin faşist örgüte kayıt sistemi, askere gitmeye benzetilmiştir. Aynı yıl doğanlar aynı zamanlarda örgüt üyesi olmuşlardır (Togliatti, 2000). Faşist Partiler, İtalya örneğinde de olduğu gibi; diğer siyasal partileri ortadan kaldırmak için çeşitli davranışlar sergilerler. İtalya’da da 1923 yılından itibaren bu sorun ortaya çıkmıştır. Faşist parti ilk aşamada, tabanı, faşizmin başlangıcındaki halk tabanına benzeyen partilere saldırdı (Komünist Parti, Halk Partisi..vbg). Öteki Partileri yıkma girişimleri 1925-26 yıllarında çıkarılan yasalarla, Ulusal Faşist Parti’nin tek parti haline gelmesine neden olmuştur (Togliatti, 2000).

1.6. FAŞİZM, MİLLİYETÇİLİK ve İRKÇILIK

Faşizm, Avrupa’da ve evrensel milliyetçilik şekillerinde görülen, Birinci Dünya Savaşı’ndan önce gelişmiş ve yayılmacı bir milliyetçilik geleneğinin uç noktasını benimsemiştir. Bu gelenek, milletleri eşit ve bağımsız varlıklar olarak değil, hâkimiyet için mücadele eden doğal düşmanlar olarak görür (Heywood,2007: 273). Kısaca faşist milliyetçilik farklı kültür ve milli geleneklere saygı göstermeden bir milletin diğerlerine olan üstünlüğünü savunur.

Milliyetçiliğin ortaya çıkışıyla ilgili olarak, McLuhan’ın “Gutenberg Galaksisi”nde baskı kültürünün tüketici kültürünü de beraberinde getirdiğini söyler. Yani basılan eserler, aynı zamanda tüketici kültürü beraberinde getirmektedir. Tarihsel bir profil çizecek olursak; Rönesans dönemi, hız ve görsel keskinliğin hissedilmesini sağlarken, basılı kitaplar da güçlü bir merkeziyetçi etki yaratmıştır. Yeni kentli burjuva insan görselcidir, merkez ve çevre yönelimlidir. Bu merkezci insan, birey haline

geldikçe türdeşleşir. Tek bir tür olmaya başlar ve milliyetçilikten başlayarak büyük merkezîyetçi gruplaşmalar yaratır ve böyle gruplaşmaları destekler (Altay, 2005). Matbaanın bulunması ve günümüze gelinceye kadar çok büyük değişimlere uğrayan baskı kültürü, dolaylı yoldan milliyetçiliği ve faşizmi etkilemektedir.

Matbaa ve milliyetçiliğin eşgüdümlü olması mümkündür. Çünkü matbaa aracılığıyla bir halk kendisini ilk kez görür. Yüksek görsel tanımı haliyle anadil, kendi sınırlarıyla toplumsal birliğin bir dış görüntüsünü sunar ve insanlar kendi dillerinin bu birliğini en çok gazeteler aracılığıyla yaşamışlardır (Altay,2005). Bu tarihsel süreci hızla faşizm ve haber metinlerindeki faşizan söylemler için söylersek, kitleler üzerinde bu denli etkiye sahip olan medya araçlarında, günümüzde çeşitli yeniden üretimler yapılmaktadır. Yine insanlar gazeteler aracılığıyla bu üretim sürecine şahit olurlar.

Milli gururun doğuşu ve milli yükselişin gerçekleşmesiyle faşizm, fanatik ve kurtarıcı bir rol üstlenir. Faşizmin popüler olmasının nedeni milli mükemmeliyeti vaat etmesidir (Heywood,2007: 273). Faşist hareketler, iktidara gelirken, öncelikle ahlaki ve kültürel çöküşe dikkat çekerler ve daha sonra kendi iktidarıyla yeniden doğuşu ve mükemmeliyete ulaşılacağını vaat ederler. Bu noktadan bakınca aslında tüm iktidarlar kendilerinden önceki sosyal ve siyasal ortamın kötü yönlerini belirterek, yeni bir yapı kurmaya çalışırlar.

Milliyetçi ideoloji topluma bir kimlik vermektedir. Irkçılık ise toplumsal yaşam içerisinde kendisini üreten bir gerçekliktir. Milliyetçiliği ırkçılıktan ayırmak güçtür. Milliyetçi yapılar toplumu bütünselleştirme, eksiksiz kılma çabası içerisinde, kendi ırkının aşırı vurgulandığı bir gerçeklik yaratır. Irkçılık tektipleştirme üzerine kurulu olan, toplumu belirlenmiş bir yapı, kimlik içerisinde totaliter yapı kalıpları içine sokmaktır (Çoban,2009). Irkçılık aslında toplumsal birleştirmeyi sağlarken aynı zamanda toplumu parçalayıcı ve çatışmayı arttırıcı eylemler barındırmaktadır. Bu yönüyle ırkçılık faşizmi de beslemektedir. Daha önceki bölümlerde çeşitli ülke örneklerinde anlatıldığı gibi faşizmde de toplumu tek tipleştirme çabası mevcuttur. Bu çaba sonucunda sınıflar arası ayrıklık giderek artmıştır.

İrkçılık ve şiddet, milliyetçiliğin bir sonraki aşamasıdır ve Nazi Almanyası buna örnek olarak gösterilebilir. İrkçılık ve şiddet birbirinden ayrılmazlar, şiddet toplumsal düzenin yok olduğu durumlarda, vatandaşların etnik, dinsel veya ulusal ayrılmalarla bölündüğü durumlarda güç kazanmaktadır (Çoban, 2009) İrkçılığın olduğu yerde demokrasi ya da hak ve özgürlükler sınırlandırılır.

Milliyetçi ideoloji ile, toplumun bütünleşmesi amacıyla, dışta ve içte egemen gücü elinde bulunduranlar, tüm insanların tek tipleşmesini sağlamayı amaçlamaktadır (Çoban, 2009). Yine bu tektipleştirme ile aslında toplumsal yapı üzerinde büyük bölünmeler yaratılmaktadır.

Michael Billig'e göre milliyetçilik, ötekilerin, millet kurma sürecini tamamlayamamış çevre ülkelerin ya da demokratikleşmeyi başaramamış Üçüncü Dünya toplumlarının malıdır, gelişmiş yerleşik devletlerin değil. Billig'e göre milliyetçilik, egemenlik sağlayınca silinip gitmemektedir. Yaşanılan tanıdık ortam tarafından emilir, rutinleşir. Milli semboller gündelik hayatın içine işlemektedir. Ve aynı zamanda insanların düşüncelerine ve tepkilerine yerleşmektedir (akt: Özkırımlı, 2008). Bu durumda, milli kimlikler sayısız olarak yeniden üretilmektedirler. Milli semboller göze çarpmadan kendilerini gösterir. Billig, yerleşik milletlerin her gün yeniden üretilmelerini sağlayan bu ideolojik koşullandırmaya banal milliyetçilik adını vermektedir.

Billig'e göre, milliyetçiliğin banal bir şekilde adetleştirilmesinde medyanın önemli bir rolü vardır. Gazetelerin tümü ister boyalı basına mensup olsunlar ister saygın ve ister sağ görüşlü olsunlar, ister sol görüşlü olsunlar okuyucularına bir milletin üyeleri olarak hitap ederler (Millas, 2010). Bir millet olarak hitap edilen kişiler aslında burada oyuncu konumundadırlar. Milliyetçiliğin bu şekilde yeniden üretilmesinde kullanılan oyuncularlardır.

Medyada görülen ırkçı söylemler belirli ideolojilerin ürünleridir. "Dildeki milliyetçiliğin özünde iletişim hatta kültür sorunları değil, iktidar, statü, politika ve ideoloji sorunları yatar" (Hobsbawm, 2006). Aynı şekilde haber metinlerindeki faşizan söylemlerde, toplumsal gerçekliğin yeniden üretimini sağlamaya çalışmaktadır. İdeoloji

ve politika sorunları dildeki milliyetçiliğin sebebi olmasının yanı sıra, haber metinlerindeki yeniden inşa¹¹ sürecine de faşizan söylem olarak yansır ve bu söylemler yeniden bir üretim yaparlar.

Milliyetçiliğin bir parçası olan milli hafıza yeniden inşa sürecinde önemli bir unsurdur. Hecter; devletlerin milli marş, bayrak ve anıt gibi gelenekleri teşvik ettiğini söyler ve aslında bunların çok önceden beri varmış gibi görünmesiyle ilgili olarak, yakın tarih ürünleri olduğunu belirtir. Milli hafıza ile ilgili olarak, birbirini görmemiş ya da duymamış; ama yine de ortak bir tarihe sahip olduklarını düşünen insanlarca paylaşıldığına işaret etmiştir (Özkırmılı, 2010). Milli hafıza kavramı milliyetçiliğin pekişmesinde önemli bir kavramdır. Milliyetçilik, milli hafıza ile kuşaklara aktarılmıştır.

Milliyetçiliğin kendini ifade ederken kullandığı söylemler; hayali bir kültürel geçmiş, milli bir ruha duyulan inanç, üstün milli gelenekler, kökenlerimiz, milli özelliklere tapınırcasına bağlılık ve üstün değerli sayılan kültürel kimlikle sayılabilir (Vasilakis, 2010). Bu söylemlerin altında yatan düşünce ötekileştirme düşüncesidir. Ötekileştirme milliyetçilikte olduğu gibi faşizan söylem içerisinde de sıklıkla yer almaktadır.

Milliyetçilik devamlı olarak yeniden üretilmektedir. Bu üretim süreci çeşitli kurumlar aracılığı ile inşa edilmektedir. Okul, ordu ve medya gibi bir dolu kurum yoluyla, gündelik hayatta bir sürü çeşit, sorgulanmadan kabul edilen yollarla gayri resmi olarak gerçekleşmektedir (Özkırmılı, 2010). Faşizm için de şu şekilde örnek verebiliriz ve ayrıca analiz bölümünde de birçok örnekle açıklanacaktır. Gazete haberlerinde, gündelik olaylar anlatılırken, faşizan söylemler yoluyla, yeniden bir faşizm üretilmektedir. Ve insanlar farkında olmadan ve sorgulamadan bu üretim sürecini takip ederler. Gündelik yaşamla o kadar iç içe geçmiştir ki, farkında olmadan hazmedilmektedir.

¹¹ Yeniden inşa: yeniden inşa – toplumsal inşa terimi ilk kez Peter Berger ve Thomas Luckmann'ın 1966 tarihli bilgi sosyolojisi başlığında belirmiştir (Özkırmılı, 2010).

Anthony Giddens'a göre milliyetçilik esasen psikolojik bir olgudur. Milliyetçi duygular, varoluşsal güvenlik hissinin rutinlerin aksamasıyla tehlikeye girdiği durumlarda tırmanışa geçmektedir (Billig, 2002). Aynı şekilde faşizm de İtalya, Almanya ve İspanya örneklerinde görüldüğü gibi, korku endişesi ya da güvenlik tehdidinin olduğu durumlarda ortaya çıkmıştır. Var olan kaos ortamından bir kaçış niteliğinde görülen faşizm, bu şekilde tabana yayılmıştır.

İkinci bölümde ideoloji olarak faşizm ve faşizan söylem üzerinde durularak İdeoloji medya ve haber metinleri ilişkisi incelenecektir. İtalya, Almanya ve İspanya'daki faşizm örnekleri dışında, bir ideoloji olarak faşizm üzerinde durulmasının sebebi, gündelik hayatta üretilen faşizan söylemlerin, bir düşünce olarak ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır. Faşizm ideolojisinin, haber metinleri üzerindeki etkilerine değinilerek, her gün yeniden üretilmesinin göstergelerine örnekler verilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. FAŞİZM İDEOLOJİSİ, FAŞİZAN DÜŞÜNCENİN OLUŞUMU VE HABER METİNLERİ

2.1. İDEOLOJİ OLARAK FAŞİZM

*İrkçilik ve faşizm insanlığın karşısındaki en
ölümcül tehlikedir, minimum nedenle maksimum nefret.*

—Abraham Joshua Heschel.

İdeoloji kavramı genel olarak kötü bir çağrışıma sahip olmuştur. İdeolojik olan başkasının düşüncesidir; bizimki değil. McLellan (2005: 1), kendi düşüncemizin ideolojik olabileceği fikrini neredeyse içgüdüsel olarak reddederiz ki, en değerli kavramlarımızın dayanaklarının kaygan zemine oturduğu iddia edilmesin, demiştir. İdeolojiler farklı biçimlerdeki sınırlayıcı inanç sistemlerinin mükemmel birer örneğidirler (2005: 61). Raymond Williams ideolojiyi, bir dünya görüşü ya da bir sınıf bakışı olarak soyutlayabilecek, görece olarak biçimsel ve eklemelenmiş anlamlar, değerler ve inançlar sistemi olarak tanımlar (Shoemaker-Reese, 1999:100). İdeolojinin soruları, bir toplumda, çatışan çıkarlara sahip farklı grupların nasıl birlikte olabildikleri konusu üzerinde yoğunlaşır.

*Marx ve Engels'e göre; egemen sınıfın fikirleri her
dönemde egemen fikirlerdir: yani, toplumdaki maddi gücü
yöneten sınıf aynı zamanda entelektüel gücü de yönetmektedir.*

Maddi üretim araçlarını kendi tasarrufu altında tutan sınıf aynı zamanda zihinsel üretim araçları üzerinde kontrole sahiptir. Bu nedenle, genel olarak söylenirse, zihinsel üretim araçlarından mahrum kalanların fikirleri, egemen sınıfın fikirlerinin etkisi altında kalırlar (Shoemaker-Reese, 1999:108).

Engels'e göre her ideoloji, ortaya çıkar çıkmaz, verili kavramsal malzeme temelinde gelişir ve bu malzemeyi daha da geliştirir; aksi taktirde o bir ideoloji olamaz, yani düşünceleri, bağımsızca gelişen ve yalnız kendi yasalarına tabi olan bağımsız varlıklar olarak ele alamazdı (McLellan, 2005). Her siyasal anlayış gibi faşizm ideolojisi de bir eylem ve bir düşüncedir; belirli bir tarihsel güçler sisteminden onun içinde kalan ve orada gelişen ve değişen, bir eylemdir, diğer ideolojilerdeki gibi temelinde yaşam kavramı vardır (Tunçay, 2008: 307). İdeoloji olarak faşizmde de Alman, İtalyan ve İspanya Faşizmlerinde olduğu gibi “güç” unsuru bulunmaktadır. Gücün olduğu her yerde, faşizmden, faşizan (faşist) düşünceden söz edebiliriz.

İdeoloji, varolan siyasal-toplumsal düzenin meşruluğu ve devamlılığı, bunun için bireylerin özneleştirilmesi ve meşruluk-özneleştirilme sürecinin sürekli kılınması için gerçek varoluş koşullarını egemen söylemsel alanın gerçekleri doğrultusunda yeniden kurgulayarak yeni gerçeklikler yaratılmasıyla, rasyonalize etme, doğallaştırma, evrenselleştirme ve meşrulaştırma olarak ele alınabilir (Parlak, 2009: 183). Bu yeniden üretim sürecinde, medyanın rolü büyüktür. Medya, gündelik yaşamdaki tartışmaları belirleyebilme yetkisini her yeni gün kullanmaktadır. Faşizm ideolojisi ise, bu durumdan payını almaktadır. Gündelik yaşamda ideoloji olarak faşizm ve faşizan söylemler ortaya çıkmaktadır.

Faşizm, genellikle insanlığın gelişmesine ilişkin olarak, sürekli barışın yararına ve olanağına inanmaz. Dolayısıyla savaşı bırakma korkaklığından dolayı barışçılığı reddeder (Tunçay, 2008: 314). Faşizm, bu barışçı olmayan yapıyı, bireylerin yaşamına da sokmaktadır. Bireylerin yaşamına giren bu yapı, belirli süreçlerden geçerek, faşizan düşüncenin oluşumuna sebep olmaktadır.

Her ideoloji bir yaşama eylemi olmalıdır. Faşizmin erk iradesi, varlık isteği, şiddet olgusu da faşizm ideolojisinin eylem biçimlerindendir. Faşist öğretinin odak noktası devlettir, devlet anlayışıdır (Tunçay, 2008: 320).

Farklı bir bakış açısı olarak, Reich; psikanalitik kategorileri kullanarak öncelikle faşizmin yükselişini açıklamakla ilgileniyordu. Reich'a göre faşist ideolojinin kaynağı, kriz zamanlarında siyasal olarak rasyonalize edilen sadist itkilerdi. Bu sadist itkiler özellikle devletin yapısının ve ideolojisinin kalıba döküldüğü fabrika olan otoriter ailede, çağlardır süren cinsel bastırmanın sonucuydu (McLennan, 2005: 41). Buna göre cinsel bastırmanın sonucu olarak, cinselliğin doğal bir tatmine ulaşması engellendiğinde, cinsellik bunun yerini alacak başka tatmin yolları arar. Dolayısıyla, örneğin doğal saldırganlık vahşi sadizme dönüşür ve bu az sayıda kişinin kışkırttığı emperyalist savaşların kitle psikolojisi tabanını oluşturmaktadır (McLennan, 2005: 41). Yani cinsel baskının ortadan kalkması özgürleşmenin mutlak koşulu olarak görülebilir. Bu yaklaşıma göre faşizm ideolojisinin büyümesine paralel olarak katkı sağlayan baskı duygusu, otorite ve kısıtlamalar mevcut olduğunda, faşizan düşünceler de artacaktır.

Faşist ideolojinin temel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz: Faşizme göre, seçilmiş bir ulusal topluluk diğer bütün ırklardan, gruplardan ve azınlıklardan üstündür. Mutlak bir önderin liderliğinde bireyler devlete tamamen boyun eğler. Tüm özerk ikincil kurumların bastırılarak, topyekûn bir toplumsal denetim vardır (Türköne, 2007).

Otorite, faşizmlerde önemli bir unsurdur. Frankfurt Okulu'na göre otoriter kişilik yoluyla ideoloji faşizme destek sağlamaktadır ve toplum kesimlerinde, işçi sınıfı da dahil olmak üzere orta ve alt sınıflarda faşizmin kabul görmesine fırsat sağlamaktaydı (Bağce,2006).

Bütün milliyetçi ideolojiler, özellikle vatandaşlık ve anayasal ilkelere sadakat bağının ötesinde açıkça bir kültürel kimliği çağıran yanlarıyla, özcü- fundamentalist¹² bir zihniyeti temellendirirler. Her milliyetçi ideoloji, sivil-hukuki ve özcü kutuplar

¹² Özcü-fundamentalist kimlik tanımı açıkça ırkçı olmadığına bile, milli cemaati tarihsel, dinsel, kültürel vs. bir temelde biricikleştirip yücelttiği oranda, yine ırkçılığa özgü ayrımcı zihniyetle işler (Bora, 2009:349).

arasındaki gerilimi taşır; Türk milliyetçiliği de özcü kutbun çekim gücünün baskın olduğu örnekler arasındadır (Bora, 2009: 349). İnsanlığı milli kimlik lehine, ikincilleştirip ayrımcılık yapan, faşist ideolojinin üretilmesine ortam hazırlamaktadır.

2.1.1. TÜRKİYE’DE FAŞİST İDEOLOJİ

Türkiye’de devlet ideolojisinin, erken Cumhuriyet döneminde, otoriter, totaliter ve faşizan yönelişler ve etkiler altında biçimlendiğine dair birçok tespit yapılmıştır. Bu tespitlerin ortak özelliği, rejim otoriter bir devlet ve toplum yapısına sahip olmasıdır (Bora, 2009: 349). Türk milliyetçiliği, Cumhuriyet öncesindeki gecikmişliğin ve derin beka kaygısını taşıyan tüm milliyetçiliklerde olduğu gibi, gecikmişliği telafi edecek, hızlı ve doğru bir ulus inşası için, cemaat maneviyatı oluşturulmaya çalışılmıştır (Bora, 2009). Yeniden kurulmaya çalışılan devlet ve bu süreçte dışarıdan gelen baskılar sonucu çizilen ideolojik yapı, devletin var olamama tehlikesinden duyulan endişe ile çeşitli ideolojik yapılar ortaya çıkmıştır.

Erken Cumhuriyet Döneminde, 1930’larda, özellikle Tek Parti rejiminin kurumlaşma sürecinde belirgin olarak faşizm görülmektedir. Almanya’da yükselen faşizmin, kitleleri büyüleme ve onların rızasını kazanma kuvveti ‘yeni Türkiye’nin elitinin de dikkatini çekmiştir. Almanya’daki gibi militan ve tek vücut olmuş millet imgesi ve yapılan propaganda, kuvveti simgelemiştir (Bora, 2009: 352). O dönemdeki milliyetçi söylemler üzerine birkaç örnek verilecek olursa; Falih Rıfkı Atay: *“Milleti kendi kuvvetlerine ve kendi kuvveti ile yaşayacağına inandırma, önce vatanlaştırmak, sonra milletleştirmek isteyen memleket”* demiştir. Faşizan söyleme örnek olarak Ali Naci Karacan:

“hürriyet değil faşizm gibi bir idare istiyoruz.. Faşizm nasıl milli bir idare ve inkılabın silahla emniyet altına alınması ve muhafazası demekse, bize de onun gibi bir idare lazım değil elzemdir... halkın istediği hürriyet değil refahtır. Refahı getirecek huzur ve nizamdır. Bunun içindir ki faşizm gibi bir idare istiyoruz. Devlet süngüdür. Muhelif

gazeteciler faşizmden korkuyorlar. Biz istiklal mahkemesi istemiyoruz. Ondan daha yeni bir sistem, anarşiye karşı 50 senelik bir zaptürapt idaresi istiyoruz...”(Bora, 2009: 353) demiştir.

Türkiye’de ülkücü hareketin şiddeti ve terörü meşrulaştırmak için başvurduğu kavram “milli refleks” kavramıdır. 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında açılan MHP davasında, parti yöneticilerinden Nevzat Kösoğlu tarafından adı konan milli refleks, faşist ideolojinin yaygın ve etkili bir motiftir (Bora,2009). Bu kavram Türkiye’de faşizm ideolojisinin meşrulaştırılması için önemli bir kavramdır. Ülkücülerin komünistlere karşı uyguladığı şiddeti, tehdit altındaki milli bünyenin kendilerini korumaya yönelik olduğu düşüncesi ortaya çıkmıştır. Milli refleks kavramı, sadece fiziksel şiddet olarak görülmemelidir. Günümüzde, hem yazılı basında hem de televizyon haberlerinde, milli refleks kavramını dolduracak birçok haber görülmektedir. Milli refleks, fiziksel şiddetin yanı sıra, manevi olarak da gündelik hayatın içerisinde yer almaktadır. Faşizan söylemler içerisinde görülmektedir.

Belge’ye göre; Türkiye’de iki güçlü faşizan düşünce akımı var: Türkçülük ve İslamcılık. İslamcılık, ülkede siyasallaşıp bunun sonucu bazı baskılara uğrayınca, “Müslüman olmayana” karşı geleneksel şiddetli tavrını yumuşatmıştır. AB’ye karşı da olumlu tavır almaya başlamıştır. Fakat bu tavır değişikliğinin sınırlı kaldığı ve bu kitlenin derine işlemiş bakış tarzına veya değerlerinde önemli bir değişim olmadığı tahmin edilebilir. Türkçü kesimde ise bu kadar farklılaşma söz konusu değildir ve yabancı düşmanlığı şiddetlenmiş olarak devam etmektedir (2009: 191). Faşizan düşüncenin varlığını sürdürmesi, yeniden üretilmesi, medya yoluyla da sağlanmaktadır. Hem ideolojik beslenmeyle, hem de yeniden üretilen haberle bir söylem oluşturulmaktadır.

2.2. FAŞİZAN SÖYLEM VE FAŞİZAN SÖYLEMİN GÜNDELİK HAYATTA YENİDEN ÜRETİLMESİ

Faşizan söylem ile milliyetçi söylem arasındaki güç ve tahakküm ilişkilerini, biz ve onlar ekseninde açıklayarak, hangi yönlerde benzeştiğini ortaya koyarak faşizan söylem açıklanacaktır. Faşizan söylemin diğer söylemlerle olan bağına açıklayarak, özellikleri belirtildiğinde, analiz kısmında bu özelliklere göre faşizan söylemler ortaya konacaktır.

Milliyetçi söylem dünyayı ‘biz’ ve ‘onlar’ şeklinde böler. Milliyetçilik, her iki tarafa da türdeş ve sabit bir kimlik veren söylemlerdendir. Milliyetçi söylemde kimlik kesintisiz olarak kuşatılmış bir kale konumundadır (Özkırımlı, 2010). Faşizan söylemde de biz ve onlar şeklinde kutuplar vardır. Bizden olmayana –ötekiye- karşı önyargılı olarak davranışlar sergilenir. Yine İtalya, Almanya ve İspanya faşizmi örneğinde görüldüğü gibi, diğer gruplara, bizden olmayana karşı büyük yaptırımlar uygulanmıştır.

Milliyetçilik söyleminde hegemonya vardır, diğer ideolojilerin söylemlerinde olduğu gibi, güç ve tahakküm mevcuttur. Toplumda, gruplar arasında hiyerarşiler üretilir ve bunlar yasallaştırılır. Ayrıca; milliyetçi söylem, anlatı ve yorum çerçevelerini, millileştirme yoluyla, diğer söylemler üzerinde tahakküm kurar. Milliyetçi söylemi anlamak için, başka hangi topluluk biçimlerinin reddedildiğini ve sınırları dışında bırakıldığı görüldüğünde anlaşılmaktadır (Özkırımlı, 2010). Faşizan söylemde de güç ve tahakküm mevcuttur. Aynı zamanda farklı topluluk biçimleri reddedilmektedir.

Milliyetçilik söylemi kurumlarla işler. Bir sürü kurum tarafından üretilir ve dayatılır. Yani yoktan var olmaz ya da toplumsal bir boşluk içinde doğmaz (Özkırımlı, 2010). Bu şekilde oluşan milli duygunun öğrenilmesi gerekmektedir. Bu duygunun öğrenilebilmesi için de her gün farklı yollarla yeniden üretim yapılmalıdır. İşte faşizan söylem de aynı şekilde işler. Gündelik hayatta yeniden üretilir. Bu şekilde oluşan faşizan söylemin yeniden üretimi haber metinleri yoluyla gündelik hayatın içine sokulur.

Haber metinlerinde, hakaret dili kullanılarak, gazetelerin ideolojilerine göre düşman olarak belirledikleri ‘ötekilere’ karşı nefret üreten yayınlar yaparak, faşizan söylem üretilmektedir. Bora (2009: 363), gazetelerin, gündemin bütün olaylarına ilişkin olarak komplo teorileri ve manipülasyon içeren haberleri, ciddiyetle sunarak, provokasyon psikolojisini sürekli olarak canlı tuttuklarını dile getirmiştir.

Faşizan düşünceye paralel olarak, gündelik hayatta ırkçılığın temel göstergelerine değinilmesi gerekirse, ırkçılık toplumsal pratikleri tanımlanabilir ve yönetilebilir kılan anlamlarla birleşir. Irkçı imalar taşıyan söylemlerin, artık kendi içlerinde alışıldık duruma gelmesi durumu vardır. Ayrıca ırksal ve etnik ilişkilerin gündelik hayattaki benzer pratikler tarafından gerçekleştirildiği bir süreçtir (Çoban, 2009). İşte tüm bunlar, gündelik yaşamda ırkçılığın yeniden üretim süreçlerinin göstergeleridir. Bu durum hem iktidarlar tarafından belirlenmektedir, hem de medya aracılığı ile pekiştirilmektedir. Faşizm ve faşizan düşüncenin ırkçılık ve milliyetçilik kavramlarıyla olan yakın bağı, toplumsal çözümler sonucunda, artan bir oranda kendini göstermeye devam etmektedir.

Medya, gündelik hayatta insanlar arasında ne konuşulacağını belirleyen en etkili araçtır, insanlar arasındaki sohbetlerin gündemini belirler. Bu gündelik konuşmalar da gündelik ırkçılığın doğal alanlarıdır (Çoban, 2009). Medyanın ya da iletişim araçlarının gündelik hayatta faşizm üretimi üzerinde önemini göstermek üzere şöyle bir örnek verilebilir: tek parti ideolojisinin otoriter, totaliter ve faşizan etmenlerinin, faşizme dönüşmemesinin önünde nesnel engeller vardı. O yılların Türkiye’inde ekonomik ve toplumsal geriliği, radyonun bile nüfusun küçük bir kısmına erişebildiği koşullardan söz edilebilir. Her şeyden önce, propagandanın, toplumsal seferberlik yaratmanın, dolayısıyla bir ideolojik hegemonya tesis etmenin imkânlarının fazla olmadığı bir dönemdi (Bora, 2009: 354). Bu denli az olan ve ulaşılması güç olan medya organlarından kaynaklı olarak, faşizan düşüncenin gündelik yaşamda üretilmesi zorlaşmıştır.

Milliyetçilik medya tarafından körüklenen ve şiddet içeren bir unsur olarak gündelik yaşamın içerisinde. Faşizmin bir parçası olan milliyetçilik, ötekileri kendine hedef seçtiği durumlarda saldırgan tavırlar seçmektedir (Çoban, 2009). İşte bu saldırgan

tavırlar, birer faşizan düşünce olarak, medya yoluyla gündelik hayatta yeniden ve yeniden üretilmektedir. Şiddet içeren unsur olması, fiziksel olarak şiddet anlamına gelmemekte, aksine insanlar üzerinde psikolojik ya da psikolojik olmayan çeşitli etkilerde bulunmaktadır.

Faşist şiddetin¹³ pratiğinin ideolojik açıdan ifade edilişi önemli bir unsurdur. İşte ideolojik pratik açıdan bireyler üzerinde etki etmesi, gündelik hayatta yeniden üretimi ile olmaktadır.

Parlamentar demokrasiye önemli ölçüde farklı olan bir siyasal bunalıma denk gelen bir süreç varsa eğer orada faşistleşme sürecinin olduğundan bahsedebiliriz (Poulantzas, 2004). Bu farklılaşma ne anlama gelmektedir? Bu farklılaşma, burjuva hükümetinin başa geçişi değil, devlet biçiminin değişmesi anlamına gelmektedir. Faşistleşme sürecinin başlangıcını, faşist örgütlerin doğuşu belirlemez. Bir yandan bu örgütler Almanya ve İtalya’da sürecin gerçek başlangıcından önce uzun süre varlıklarını ve oluşumlarını sürdürmüşlerdir (Poulantzas, 2004). Bu oluşumlar ve faşistleşme sürecinin başlangıcı, sistemli bir şekilde bir araya gelmeleriyle etkileri hissedilmeye başlanmıştır.

Faşizmden önce, onu hazırlayan ve kuran bir faşistleşme çabası vardır. Faşizm devlet aygıtını ve çeşitli sınıfları harekete geçiren bir iç savaştır, iktidarı ele geçirme mücadelesi bu harekete geçirme ile başlar (Macciocchi, 2000). Faşistleşme süreçlerinde iktidar bloklarında ideolojik mücadelenin arttığı görülmektedir. İdeolojik çelişkilerin sadece düşünme anında bulunmadığı, ideolojinin birtakım kurumlarda ya da ‘devletin ideolojik aygıtları’nda¹⁴ cisimleşir. İdeolojik mücadelenin şiddetine göre, bu aygıtların

¹³ Faşist şiddetle ilgili olarak Mussolini hareketinin sokak gücünü oluşturan “kara gömlekli gruba” yönelik olarak ‘yoldaş, bölük’ kavramlaştırmaları söylenmiştir. Bu faşizmin temel unsurlarındandır. Ayrıca; fiziki şiddetin yükselişine, sembolik şiddet eşlik etmiştir. Buna 1940’lı yıllardan örnek verilecek olursa, Osman Yüksel’in çıkardığı “kavga dergisi”, Batıcı-yabancılaşmış elitin tahakkümüne karşı, Anadolu çocuklarının duygularını yansıtmak üzere, cinsiyetçi çağrılarla ve şiddet tehdidiyle dolu bir avam dil kullanarak, karalayıcı bir aksanla yayınlar yapmıştır (Bora, 2009:358). Bu şekilde yayınlanan dergide, gündelik hayatta sembolik şiddet yoluyla ve karalamalarla, faşizan söylemler üretilmiştir.

¹⁴ Louis Althusser ‘Devletin İdeolojik Aygıtları’ adlı eserinde belirttiği gibi, çabasının açık bir zora dayanmayan iktidarlar ile ideoloji arasındaki ilişkiyi ortaya sermektir. Devletin ideolojik aygıtları egemen

toplum üzerindeki siyasal ağırlıkları artabilir ya da azalabilir. Almanya'yı örnek verecek olursak, faşistleşme sürecinin ilk döneminde ideolojik aygıtların siyasal işlevleri artmıştır. Örneğin Almanya'da Weimar Cumhuriyeti'nden önce ortaya çıkmış olan gruplardan biri "Pan-Alman Liga"dır. (Poulantzas, 2004: 126). Bu grup, milliyetçi gruplar arasında yer almaktadır, siyasal açıdan toplum üzerinde gözle görülür etkiye sahip olan bir gruptur. Bunun gibi birçok grup Almanya'da faşistleşme sürecine etki etmişlerdir.

Althusser'e göre devlet (yönetici sınıflar), kendi ideolojilerini yeni kuşaklara sürekli aktarma ve böylece mevcut durumu meşrulaştırma imkanı bulmaktadır. Althusser'e göre medya, egemen ideolojinin bir aygıtı olarak, egemen ideoloji ve söylemin yeniden üretilmesine olanak sağlamaktadır ve bu üretim sürecinde önemli araçlardan biridir.

2.3. ÖTEKİ KAVRAMI VE FAŞİST İDEOLOJİ

Egemenler, ötekini değiştirmek, dönüştürmek ve kendine benzetmek ister (Çoban,2009). Farklı olandan hoşlanmama eğilimi ile ırkçılık arasında önyargı bağlamında Pierre-Andre Taguieff'in çeşitli görüşleri vardır (Bauman: 2007). Evrensel ırkçılık anlayışına göre, bilinmeyen bir yabancının varlığına, insan yaşamının her tür yabancı ve anlaşılmaz biçimine karşı doğal bir tepkidir. Yabancılaşma karşı olan bu ilk tepki antipatidir. İlk bölümde anlatılan Alman ve İtalyan faşizminde görüldüğü gibi bu ırkçılık zaman zaman insanları politik yönden harekete geçirme aracı olarak kullanılmıştır. Hoşlanılmayan öteki, ya kötü niyetli ya da nesnel olarak zararlı olarak nitelendirilmektedir.

İrkçılık kaçınılmaz olarak, yabancılaştırma stratejisiyle iç içe olduğudur, ırkçılık, eğer koşullar elverirse, rahatsız ettiği grubun ülkesinden çıkarılmasını ister. Eğer

ideolojiyi destekleyen saf ideolojik yapılardır. (ayrıntılı bilgi için bkz: Louis Althusser, Devletin İdeolojik Aygıtları).

koşullar buna elvermiyorsa ırkçılık, rahatsız edici kategorinin fiziksel olarak yok edilmesini ister. Kovma ve yok etme, yabancılaştırmanın iki yöntemidir (Bauman, 2007). Irkçılık, ötekileştirmenin üst düzeyde yapılmasıdır. Dil ile yapılan, ya da yapılan tüm bu eylemlerin dil ile insanlar üzerinde baskı kurulmaya çalışılması da bir çeşit ırkçılıktır ve faşizan söylemdir.

Haber metinlerinde gündelik hayatın içinde, yeniden üretilen söylemlerde görülen; ırkçı, etnik milliyetçi, ayrımcı, homofobik, heteroseksist cinsiyetçi, yabancı düşmanı faşizan söylemler, medyada yer almaktadır (Binark: 2010). Gelişen teknoloji ve değişen “haber alma” ya da “haber öğrenme” yollarından dolayı, kitlelere daha çabuk ulaşmaktadır. Bu durum da, medyanın bu denli ötekileştiren tutumu sayesinde, bireylerde de tek tek ayrımcı bir tavra sebep olmaktadır. Gündelik yaşamda tekrarlanan bu söylemler, zaman içerisinde sıradanlaşmaktadır. İşte asıl problem burada yatmaktadır. Sıradanlaşan söylemler tehlikeli boyutlara bu şekilde ulaşmaktadır. Farkında olmadan, bireylerin düşüncelerine işler ve bunlarda belli zaman sonra daha farklı söylemlere dönüşebilir. Toplumsal düşünce yapısı, bu değişim sürecinde faşizan bir biçimde yapılır. Sıradan insan, toplum ve medya tarafından farklılaştırılana karşı, olumsuz yönde tepki alır, ötekileştirdiğinden korkar ve nefret eder. İşte bu nefret boyutu da yine dönüp faşizan söylemlerin oluşmasına yol açmaktadır.

Haber metinlerinde faşizan ideolojinin beslemesiyle oluşan ötekileştiren söylemler, haberlerde ayrılan konumdan başlar, haberin başlığına, sunuluş biçimine, kullanılan fotoğrafına kadar üretilir (Dirini: 2010). Haber metinleri yoluyla, ya da bireylerde oluşan düşüncenin, nefret söylemi, yani ötekileştirme boyutu bireylere, ırkları, ten renkleri, etnik kökenleri, toplumsal cinsiyetleri, milliyetleri, dinleri, cinsel yönelimleri, yetersizlikleri ve diğer bireysel ayrımcılık biçimleri yoluyla, nefret içeren söylemler oluşmaktadır. İşte ötekileştirmeyi besleyen önemli öğelerden olan bu durum, aynı zamanda faşizan söylemleri de oluşturmaktadır.

“Öteki”ye ilişkin önyargıların oluşmasıyla ilgili olarak; önyargının öğrenilen bir davranış olduğu söylenebilir. Her insan belli önyargılarla yaşamını sürdürmektedir. Etnik gruplara ve uluslara yönelik önyargılar mevcuttur. Ötekiye ilişkin önyargılar, tepkiler, toplumdaki varlıklarını dil aracılığıyla sürdürmeye devam ederken, aynı

zamanda medya içeriği de hem sözel hem işitsel hem de görsel kodlamalarda devamlılıklarını sağlamaya yardımcı olur (Yanıkaya, 2009). Medyada yer alan haberler ve haber yorumları, hem söylemsel hem de görsel olarak öteki'yi vurgulayacak şekilde düzenlenebiliyor. Bu düzenlemeler de görselliğin şiddetini artırıcı yönde olmaktadır.

Haberlerde biz ve ötekinin temsil edilme biçimi haberin ve yazarının ideolojisi hakkında ipucu sağlayabilmektedir. Haberlerde ki ötekinin; “sosyokültürel farklılık, ortalama değerlerden sapma, şiddet ve tehdit yöntemlerini kullanma, toplumsal değerleri istismar etme” gibi görüntüleri vardır (Devran, 2010: 126). Yani öteki, toplumda “iyi veya olumlu olarak kabul gören bütün değerlere zıt olan” olarak tanımlanan, biz ise “bütün davranışlarda olumlu olan” olarak ele alınmaktadır.

Medya ve kimlikler konusunda, medyada gerçekleşen kültürler arası karşılaştırmaların yeni yakınlıklar veya yeni mesafeler yaratarak, kimliklerin tarif edilmesinde önemli bir rol oynar (Alankuş, 1995:86). Aslında medya kültürel kimlikleri biçimlemez, onların ortaya çıkmasına katkıda bulunur. Bu yapılırken de yeni söylemsel eklemlenmelerle, kimliklerin dönüşümüne aracılık etmiş olur.

Nefret söylemi ve faşizan söylemlerin temelinde önyargılar, ırkçılık, yabancı korkusu ve ya düşmanlığı, taraf tutma, ayrımcılık, cinsiyetçilik, homofobi vb. yatar. Kültürel kimlikler ve grup özellikleri gibi unsurlar nefret söyleminin kullanılmasını etkiler; yükselen milliyetçilik ve farklı olana tahammülsüzlük gibi koşullarda, nefret dili yükselir ve etkisini artırır (Alğan ve Şensever: 2010). Bu şekilde yapılan ötekileştirme, hem toplumdaki bilinç yapısının değişimine neden olur hem de insanların birbirlerine karşı duruşlarında değişikliklere neden olmaktadır. Nefret söylemi ve faşizan söylemler, tahammülsüzlüğün ve hoşgörüsüzlüğün dışavurumu olarak nitelendirilebilir. Nefret söylemi içerisinde aşırılık barındırır, aşırılık taşıyan ön yargılardan oluşur.

Türkiye’de yaşanan olaylar üzerinden örnek verilecek olursa; 2006 yılının Şubat ayında Rahip Santoro’nun, 2007 yılının Ocak ayında Agos Gazetesi yazarı Hrant Dink’in ve Nisan 2007 yılında Malatya’da yapılan Zirve yayınevi baskını sonucu üç kişinin öldürülmesi olaylarındaki nefret suçları, toplum üzerinde bu durumu meşru hale

getirmeye çalışan örneklerdendir. Bu tür suçların işlenmesiyle, toplumsal düzeyde meşru kabul eden bir zihniyet oluşturulmaktadır. Nefret söylemlerini ve faşizan söylemleri kışkırtan haberler, çoğu kez, ülke gündemine beklenmedik bir şekilde giren ve daha sonra haber metinlerinde görülen olaylardır. Bu dönemde, aslında hem toplum tarafından medyadan beklenen hem de medyanın yapması gereken mesafeli ve objektif değerlendirmelere rastlanmamaktadır, aksi yönde faşizan söylemlerle yeniden bir üretim söz konusudur. Doğal olarak haber metinlerinde farklı olan kişilere karşı ötekinin yaratıldığı görülmektedir. Binark'a göre (2010); Türkiye'de geleneksel medya metinlerinin izleyicilerini cinsiyetçi, etnik ve mezhep ayrımcılığına, yabancı düşmanlığına, homofobinin ve militarizmin üretimine ve güçlendirilmesine davet etmesi önemli bir sorundur ve Türkiye'de Tanıl Bora'nın deyimiyle, toplumda ötekine yönelik linç rejimini doğal kılmakla, ötekilere yönelen her türlü şiddet biçimine psikolojik, fiziksel, simgesel ve kurumsal-meşru zemin hazırlamaktadır.

Genel olarak kimliklerin, özel olarak da milli kimliklerin yeniden oluşumunda, özellikle öteki tarafından tanınma ya da tanınmama oldukça önemli bir noktadır. Buna örnek olarak, Spor etkinliklerinde de haber medyasındaki temsillerinde çoğu zaman milliyetçi “biz ve öteki ayrımına dayanan haberler bulunmaktadır. Medya uluslararası spor/futbol müsabakalarını kapsayan haberlerde çoğu zaman milli kimlikleri güçlendirmektedir (Millas, 2010:188). Bora ve Gökalp'in (2010), Futbolda sıradan milliyetçilik adlı makalesinden bazı örnek cümleler gösterilebilir: *“Futbolda kazanılan Avrupa maçları, Avrupa'ya seslenmeyi, aynı zamanda onlara, ötekilere karşı büyükmeyi ve Avrupalı olmayı göstermek için iyi bir araçtır”*. *“Avrupa'nın kralı biziz, Selam dur Avrupalı Türkiye'miz geliyor”* gibi haber başlıkları bunun açık örneklerindendir (Millas, 2010: 185). Bu başlıklarda da görüldüğü gibi, ötekilerin varlığı, ‘biz’in oluşması için önem oluşturmaktadır.

Ötekileştirme milliyetçiliğin en belirgin özelliklerinden biridir. Gellner, milliyetçiliğin nedenlerini incelerken kültür boyutuna dikkat çeker ve milliyetçilerin popüler kültüre karşı bir yüksek kültür yaratma çabalarının altını çizer. Tüm uluslarda, toplumda çatışan milliyetçilikler görülmektedir (Tılıç, 2010). Gazetecilerin herhangi bir nedenle yaptığı milliyetçi söylem, ötekileştirmeyi beraberinde getirmektedir. Milliyetçi

söylem sadece ait olunan milletin yüceltilmesine dair mesajlar içermez. Kendisinin ve kendisine ait olan değerleri göstererek milliyetçiliği kaçınılmaz olarak “biz ve onlar”, “biz ve diğerleri” söylemi üzerine oturtur (Tılıç, 2010: 215). Öteki sözcüğü, bilinenden ayrı, öbür, diğer anlamına gelmektedir. Her toplumda bir öteki kavramı mutlaka vardır. İnsanları ötekileştiren nedenler arasında etnik köken, din, coğrafya veya ekonomik düzey yer almaktadır. İlkel toplumdan feodal topluma ve bugüne ötekileştirme ekonomik anlamda olmuştur. Üretim araçlarını eline bulunduranlar, diğerlerini öteki haline getirmiştir (Çoban, 2009). Öteki kavramı günümüzde yoksulları, ezilmişleri, toplumun dışlanmış kesimlerindekiiler için kullanılmaktadır¹⁵. Ötekileştirmek, karşıdakinin haklarını sınırlandırmak ya da yok etmek anlamına gelmektedir. Birçok nedenden dolayı toplumdan farklı olarak görülen ötekine yönelik olarak karşıtlık, her geçen gün artmaktadır.

Faşizan ideoloji, eşitsizliği mutlaklaştıran, onu değiştirilmez bir doğa ya da ilahi yasa olarak sunan bir düşünceden yola çıkar. Faşist ideolojiye göre, aynı millet veya ırktan insanlar arasında yaradılıştan gelen kıymet ve niteliklilik farkları vardır. Aynı şekilde ırklar ve milletler arasında da yine yaradılıştan veya eskiden belirlenmiş bir üstünlük aşağılık durumu söz konusudur. Dolayısıyla faşizan ideoloji, ötekileştirir ve farklılıklara karşı tahammülsüzlük göstermektedir.

2.4. İDEOLOJİ, MEDYA VE HABER METİNLERİ

2.4.1. HABER VE İDEOLOJİ OLARAK DİL

Dil, düşünce ve hareketle ilgili olup, bir içeriğin vurgulanması için kullanılır. Dilin bu fonksiyonundan dolayı yazarlar kendi dünya görüşleriyle dil içerisinde bir oluşum sağlarlar. Tepkilerini, algılarını, anlamalarını ve konuşmalarını dil ile başkaları

¹⁵ Bu tanımlama yapılırken bile aslında ötekileştirme yapılmaktadır.

tarafından izlenebilecek bir biçime sokabilirler. Dilin farklı işlevlerinden biri de konuşmacılar arasında kullanılmasıdır (Devran, 2010). İşte dil sayesinde belli ideolojiler çerçevesinde, haber metinleri yoluyla belirli yeniden üretimler yapılmaktadır.

Dil ile ilgili çeşitli açıklamalar bulunmaktadır. Heidegger “biz toplum içerisinde kullandığımız dille şekilleniriz” diyerek dilin bireyi toplum içerisinde şekillendirmesi ve var etmesine vurgu yapmaktadır (Devran, 2010). Haber metinlerinin dili de haberi yazan köşe yazarının ya da muhabirin kontrolündedir. Piyasa mantığının ve ticari kaygıların tamamen egemen olduğu günümüz medya sektöründe en büyük karı garantileyecek bir dil kullanılmaktadır (Millas, 2010).

Foucault’a göre bireylerin bir metni bir şey hakkında yazılmış bir doküman olarak ele almadığı görülür. Çünkü o metin aynı zamanda bir söylemin ve bu söylemin güç ve kimlik ilişkileri ağının bir parçasıdır (Devran, 2010). Bu tanıma göre ise haberi yazan köşe yazarının ya da muhabirin kontrolünde olan haber metinlerindeki düşünce; aslında büyük güçlerin ya da haberler için söylersek, gazete sahiplerinin ideolojilerini yansıtmaktadırlar.

Haber söylemini belirleyen faktörler, haberi yapan kişinin ideolojisi, yaşam biçimi, gazetenin kendisi, gazetenin¹⁶ ideolojik yapısı ve hedef kitlenin karakteristik özelliğidir (Devran, 2010).

Matheson’a göre egemen ideolojiler kendini söylemlerle egemen kılarken, bastırılmış düşünceler ise, söyleme dönüşemediği ve güç kazanamadığı için yokmuş gibi sayılmaktadırlar (Devran, 2010). Medyanın, izleyici ve millet kavramları arasında tedirgin edici bir bağ kurulduğu belirtilebilir (Millas, 2010). Millet, milliyet kavramlarını temsil amaçlı kullanılan haber dili ya da seçilen kelimeler, yeniden üretim sürecinde, toplum üzerinde büyük etki bırakmaktadır.

Gerçekliğin toplumsal inşasındaki kurucu rolü ile de tasarlandığında ideoloji, anlamın ve simgelerin karşılıklı etkileşimi içinde konumlanmaktadır. Bir ideoloji

¹⁶ Gazete olarak belirtilmesinin sebebi, gazetelerdeki haber metinlerinin incelenecek olmasıdır. Daha makro düzeyde dile getirilirse eğer, ileti aracı olarak adlandırılabilir. İleti aracı dediğimizde, gazeteler, dergiler, makaleler, televizyon vbg.. araçlar kastedilmektedir.

kavramlaştırması, toplumsal gerçekliğe ilişkin anlamsal ve söylemsel inşaların, başat sınıf veya grupların egemenlik koşullarının üretimi ve yeniden üretimine yarayabildiğini vurgular (Dursun, 2001: 79). Hangi ideoloji olursa olsun, sözünü ettiğimiz bu başat dilin desteğini arkasına almasıyla birlikte, toplumları yönetebilecek bir güce erişir ve her bakımdan bu güç uzun vadede sınırlayıcı, tek tipleştirici bir yapıya dönüşür.

Haber metinleri özel bir bilgiyi, kamusal bir bilgiye çevirerek ideolojileri yeniden üretmektedirler. Medyanın haber değeri olan olayları ifade etmek amacıyla kullandığı dil, topluma egemen gruplar ve olaylar hakkında egemen görüşleri bize iletmektedir (Devran, 2010). Bilgiler, toplumsal iktidarın araçlarıdır. Bir olayın ya da var olanın nasıl oluştuğunu aktarmada kullanılan bilgi, iletişim aygıtlarının en önemli ideolojik aygıtlarından biridir (Erol, 1995: 200). İdeoloji, iktidar ilişkileri ve iletişim süreçleri arasındaki ilişki aynı zamanda bir bilgi üretimi yapmaktadır. Bu bilgi üretimi, haberler aracılığıyla da yeniden ve yeniden üretilmektedir.

Toplumsal bir bütünlüğü meydana getiren tüm pratikler dil içinde var olduğu için, dil toplumsal bireyin inşa edildiği yer olarak görülebilir. Bu nedenle dil üzerine yapılan çalışmalarda insan özne olarak alınır (Sancar, 2008: 139). Dil çözümlemesinden söylem çözümlemesine giden yolda, *Ferdinand de Saussure* dil çözümlemesi açısından gösterenler ile ilgilenirken, *Roland Barthes* dikkatleri yan anlam kavramı ile birlikte gösterilenlere bir başka deyişle ifade ile yorum sorununa kaydırdı. Yani tartışmalar dilin yapısının belirlediği açık anlamdan, gösterilenlerin sürekli değişen gizli anlamlarına, yani yorumun olanaklılığına doğru hareket etti. Farklı bir deyişle toplumsal olguların dil gibi çözümlenmesi yerine, söylemin çözümlenmesi ile toplumsalın yeni bir gözle anlaşılması söz konusu oldu (Sancar, 2008:145).

Dil, ideoloji ve anlam arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışan ve göstergebilimsel ideoloji kuramının kurucusu olan Volosinov, aynı dili kullanan farklı sınıfların, dilde sınıfsal mücadele sürdürdükleri görüşünün temelini atmıştır. Bu yaklaşıma göre çatışan ideolojik düşünceler, kendilerini aynı dilin içerisinde ifade edebilmeleriyle, gösterge, bir sınıf mücadelesi haline gelmektedir. Bundan dolayı ideoloji de sınıflar arası mücadele olarak kavranmalıdır (Dursun, 2001: 47). Medya üzerinden konuya değinilirse eğer, aynı dili kullanan fakat farklı ideolojik konumdaki

köşe yazarları ya da haberciler, bir olayı kendi farklı biçimlerde, farklı açılardan bakarak aktarabilirler. Dolayısıyla bu aktarımlar sonucu inşa edilen olgu, toplum tarafından farklı şekillerde kavranabilir. Tüm söylem süreçleri de ideolojik sınıf ilişkilerinden kaynaklanmaktadır.

Belirli ideolojilerin farklı toplumsal sınıflara ait olup olmadığı ya da politik ideolojinin bu sınıf aidiyetli yükselmesinin bir hata olup olmadığı konusu önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorun medyadaki belirli ideolojilerin yükseltilmesiyle daha da artmaktadır. Ve bireyler üzerindeki etki de göz önüne alınmalıdır. Hem bireyler üzerindeki etkisinin açıklanacağı bir sonraki bölümlerde hem de haberlerin kurulması ve haberlerde toplumsal gerçekliğin inşa edilmesi başlıklarıyla haber hakkındaki bilgilere ayrıntılı olarak değinilecektir.

2.4.2. HABER METİNLERİ ÜZERİNDE SÖYLEM ANALİZİ YÖNTEMİNİN UYGULANMASI

Söylem, basit olarak dil ve dil pratiğidir. Dilin kullanımı sadece geleneksel dilbilimi öğeleri (cümle, paragraf, metin) ile sınırlı değildir. Söylem, sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik alanlar gibi sosyal hayatın diğer yönleriyle de ilişkilidir. Söylem kavramı, dille inşa edilen sözlü, yazılı ya da sözsüz (mimari yapılar gibi) metinlere karşılık gelecek şekilde kullanılır (Sözen, 1999: 20).

Söylem analizi, sosyal araştırmalar içinde bir yöntemdir. Mevcut söylemleri yeniden üretme, değiştirme, dönüştürme ya da mevcut söylemlerin özelliklerini açığa çıkarma özelliğine sahiptir. Söylem analizleri, açıkça söylem üretme yollarıdır. Aynı zamanda söylem analizi; güç/bilgi, politik ve ideolojik ilişkilere yönelip, bu ilişkilerin belli bir söylem etrafında nasıl değişim ve dönüşüme uğradığını gösterir. Söylem analizi, farklılıkları keşfeder ve bir söylem içinde dönüşen, değişime uğrayan, mübadele edilen bilgi yapılarını incelemeye alır. (Sözen, 1999: 83-86). Bu yöntem kullanılarak

yapılacak analizlerde, haber metinlerinde bulunan söylemlerin, toplumu, insanları nasıl değişime uğrattıklarını gösterilecektir.

Söylem çözümlemesi, örneğin haberler üzerinden örnek verilecek olursa, haberleri anlama ve üretim düzeylerinde çözümleme ve açıklama getirmektir. Van Dijk, söylem çalışmalarında en fazla adından söz edilen araştırmacılardan birisidir. Söylem çözümlemesi yaklaşımın 1980 yılında yazılı haber metinlerine uygulamıştır (Ülkü, 2004). Van Dijk'a göre haberler, kaynakların seçilmesi, tek çeşit haber ve haberin başlığının seçilmesi yoluyla toplumsal iktidarın içinde kurulduğu ve yeniden inşa edildiği yerdir (Keskin, 2004: 391). Toplumsal iktidarın kurulması ve meşruluğunu kazanması ya da halk tarafından eleştirilmesi açısından bakıldığında da kitle iletişim araçlarının rolü büyüktür.

Van Dijk'a göre söylem, bağımsız bir yapıya sahip olmaması nedeniyle, üretim ve yorumlama süreçleri açısından da sosyal bir bağlam içerisinde incelenmesi gereken karmaşık bir iletişim olgusudur. Haber bilgisinin anlamlandırılması, ezberlenmesi ve yeniden haber metni üretimi okuyucu açısından ele alınmakta ve haber metni üretimi yapısal, üretim ve anlama düzeylerinde çözümlenmektedir. (Ülkü, 2004: 374). Bu çalışmada da bilindiği üzere söylem analizi yapılarak, çeşitli anlamlandırmalar ve çözümlemeler yapılacaktır.

Van Dijk haber söylem çalışmalarının çoğu, 1980'ler Avrupa'sında ırkçılık ve etnik önyargı konularına dayanmaktadır. Alman ve İngiliz basın incelemelerini yapmıştır. Van Dijk'a göre söylem analizi sistematik olarak, kitle iletişim araçlarının yaydığı mesaj yapılanmasını anlatır. Kapsamlı söylem analiziyle, değişen ifadeler ve ideolojik konumlar, çıkarlar ve iktidarın özellikleri belirlenebilir. Haber analizlerinde en güçlü anlam nosyonlarından biri, imadır. Kelimeler, cümleler ve diğer metinsel açıklamalar, bilginin haberdeki temellerini gösteren kavramları veya önermeleri ima eder. İma ediş ideolojik etki açısından oldukça önemlidir. Analiz ile gerçekten neyin söylendiği açıklanabilir (Sözen, 1999: 126).

Haber metinlerini incelerken, söylem yapılarının ideolojik ve sosyal etkileri de ortaya çıkarılacaktır. Bu yolla aynı zamanda metnin ne hakkında olduğu ya da metinde ne demek istendiği de açıklanacaktır.

Van Dijk'a göre üslup seçimleri sosyal ve ideolojik etkileri açığa çıkarır; haber aktörleri ve olaylar; sosyal, iletişimsel durumlar ve gazetecinin fikirleri hakkında bilgi verir. Haber metninin ya da söyleminin bir diğer unsuru küresel tutarlılığıdır. Metin bir anlam birliğine sahiptir. Küresel tutarlılık, konularla ve haber başlıklarıyla ilgili sezgisel olarak ne bildiğimizi ortaya koyar. Haber başlıkları metni özetler ve habere ilişkin en önemli bilgileri verir. Teorik ifadeler başlıklar, anlama dayalı makro önermeler şeklinde, metin içinde ardışık önermeler tarzında tasvir edilir (Sözen, 1999: 127).

Haber başlıklarının önemli olmasından dolayı, analizler sırasında, haber başlıklarındaki söylemler de incelenerek, konu ile ilgili olarak nasıl bir üretim ya da ideolojik yansıma olduğu belirlenecektir. Van Dijk'ın makro söylem çözümlemesinde metnin paragrafları birer cümle halinde ifade edilmektedir. Ve daha sonra bu cümlelerde metnin ne anlatmak istediği ortaya konmaktadır. Mikro söylem analizinde ise, metnin ses, sözcük, cümle yapısı ve anlamlarını kapsayan ve aynı konunun farklı biçimlerde nasıl aktarıldığı konusunda yapılan bir analizdir. Devran'a göre (2010); yaş, cinsiyet, eğitim, statü, sınıf, etnik aidiyet gibi unsurlar dilin farklı bir biçimde ifade edilmesini belirleyen faktörlerdir.

Analizler gündelik hayatın sağduyusu ve söylemine yakından bağlıdır. Daha kavranabilir olanı geliştirmek için analizin amacı gündelik etkileşimlerin sağduyusunu incelemek olmalıdır (Sözen, 1999: 92). Haber metinleri yapıları, kategorileri ve sergiledikleri kavramlar arası ilişkiler nedeniyle diğer metin türlerinden açık biçimde farklıdırlar. Medyanın, toplumun gündemini oluşturduğu düşünülürse, haber metinlerinin bir toplumda ne kadar önemli olduğu açık bir şekilde görülecektir (Ülkü, 2004: 371).

Toplumsal iktidarın yeniden inşa edilmesine katkıda bulunan ya da tam tersi durumlara sebep olan haber incelemeleri yapılırken, Dijk'a göre, haberin mikro yapılarına ve sözcük seçimlerine kadar uzanan bir incelemenin önemi büyüktür. Dijk'a göre bir haberin yapısı makro ve mikro olarak ayrılır. Haberın makro yapısını tematik yapılar, haber girişleri ve haberin başlıkları oluşturur, haberin mikro yapıları ise, haber metninde kullanılan kelimeler ve bu kelimelerin diğer cümlelerle olan ilişkilerinin nasıl kurulduğu ayrıca haberin içinde seçilen kelimelerin, özelde muhabirin genelde ise gazetenin ideolojik yapısını oluşturmaktadır (Keskin, 2004).

Yapılan söylem çözümlemeleri, bir yorumun yorumunu üretmektir, önceden yorumlanmış bir alanı yeniden yorumlamaktır. Thompson'a göre; bir söylem çözümlemesi sadece bir çözümleme değildir, aynı zamanda olası anlamın bir inşası ve yaratıcı bir yansıtmasıdır (Dursun, 2001: 68).

Haber metinlerinin gündelik hayatta yeniden bireyler üzerinde büyük etkileri olan üretimler yaptığı son bölümde incelenecektir. Haberlerin kurulması ve haberlerde toplumsal gerçekliğin yaratılması ve bu gerçekliklerin, insanlar üzerinde nasıl etkiler bırakabileceği tartışılacaktır. Haberler üretilirken, -ötekilere yönelik olarak- faşizan söylemlerin yoğunlaştığı haberlerin incelemesi yapılarak, etkileri çerçevesinde çeşitli sonuçlara varılacaktır. Haberler üretilirken aslında hangi kişisel ya da tarihsel düşünceler yardımıyla üretimler yapıldığı gösterilmeye çalışılacaktır. Haber ve ideoloji olarak dilin üzerinde durulmasının temelinde aslında dilin önemli baskı araçlarından biri olduğu gerçekliği vardır. Althusser'in Devletin İdeolojik Aygıtlarından biri medyadır ve dil burada çok önemli bir etkidir. Medya, egemen ideolojinin bir aygıtı olarak milliyetçiliği, ırkçılığı yeniden üretirken, toplumsal öfke ve nefret duygularını da üretir ve bu duyguların ötekilere karşı yöneltilmesine neden olmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. HABER METİNLERİNDE FAŞİZM ÜRETİMİ-FAŞİZAN DÜŞÜNCE ÜRETİMİ ANALİZİ

3.1. HABERLERİN KURULMASI

İrkçilik ve faşizm bugün dünyadaki herkesin maruz kaldığı bir dogmadır; ya tarafsınız ya da karşısınızdır; bir şekilde taraf olmanız gerekir. Ve gelecek seçtiğimiz tarafa göre şekillenecektir.

–Ruth Fulton Benedict

Haber, dünyadaki değişimleri, hareketleri ve dünyanın sürekliliğini kanıtlayan bir bilgidir (Dursun, 2004: 59). Dünyadaki gelişmeler ve değişimler sonucu sürekli haber üretilmektedir. Bundan dolayı haberin toplumsal hayattaki yeri büyüktür.

Kitle iletişim araçları; demokratik rejimlerde ya da demokratik olmayan rejimlerde, etkili olmak isteyen siyasal güçler açısından, her zaman büyük önem taşımaktadır. Siyasal güçlerin, kitlelere ulaşabilmek ve kendilerine yandaş bulabilmek amacıyla kullanabilecekleri araçların başında; yazılı, sözlü ve görüntülü basın; yani gazeteler, radyo ve televizyonlar gelir (Kışlalı, 1995: 24).

Toplum, insanların bilinçlerini şekillendirmektedir. Bunun gibi, insanlar da etkin bir biçimde iş görerek toplumsal olguları inşa etmekte ve kurmaktadır. Haber

üretiminin kurumsallaşmış bir yapıya sahip olması ve bu kurumsallaşmış yapının işleyiş mantığının dünyaya dair bir bilgi türü olan haberi, dolayısıyla da dünyayı belirlemektedir (Dursun, 2004: 40). Bundan dolayı haberler insanlar üzerinde büyük etkiye sahiptir ve düşünceleri belirleyici etkileri bulunmaktadır. Yine birer insan ürünü olan haberler, toplumsal olguları yeniden ve yeniden inşa etmektedirler.

İdeolojik ve kültürel pratiklerin 1970’lerde artmasıyla medya metinleri ve özellikle haberler, anlamın toplumsal olarak üretildiği metinlerin en popüler haline gelmiştir (Dursun, 2004). Kitle iletişim araçları, yani medya belirli güç ilişkilerinin yeniden üretimi için hangi anlamların inşa edildiğini analiz etmesi açısından önemlidir (Dursun, 2004: 49). Bu şekilde aslında haber metinleri yeniden üretim sürecine katkıda bulunur ve yeniden üretim sağlar. Yani haberler toplumsal gerçekliği inşa etmektedir.

“Haber medyasında bilginin denetimi, başlık seçimi ve toplumsal-siyasal gerçekliklerin yeniden inşaları yoluyla uygulanır. Bu süreçte, kişilerin, grupların, sınıfların, kurumların, ulusların çıkarlarını destekleme eğiliminde olan haber ve haber değeri hakkındaki mesleki ideolojiler tarafından yönetilir” (Küçük, 2005). Yani aslında haber metinlerinde yeniden üretim süreci ideolojilerden beslenerek yapılır.

Gündelik yaşam en önemli gerçekliktir. Bu gerçeklik ise nesnelleştirme ile sağlanır. Nesnelleştirmenin en önemli boyutu ise anlamlandırmadır. Yani işaretlerin insanlar tarafından üretilmesidir (Dursun, 2004). Haberler, insanların toplumsal ve politik gerçekliği yani yaşadıkları gündelik gerçekliği algılama tarzlarına müdahale etmektedirler. Bu müdahale yeniden üretim süreci ile yapılmaktadır.

Haberlerde egemen söylem temsil edilir ve metin egemen söylem etrafında kapanmaktadır (Yeğen, 2004: 76). Medyanın içerikleri ve özellikle haber metinleri içinde söylemsel bir çoğulluktan söz edilir; fakat haberin kendine özgü yapısı içinde genellikle inanırlığı kuran, inanılır ve güvenilir kaynakların söylemleridir (İnal, 1993: 159). Haber metinleri hem inandırıcılığı yönünden, hem de toplum tarafından takip edilen yazılar olduğu için, doğal olarak, haberi yapanın ya da köşe yazarlarının yeniden bir söylem üretebilmesini kolaylaştırmaktadır.

Tuchman'a göre, haber, sosyal anlamları devamlı tanımlamak ve kurmakla kalmaz varolan kurumlarda, varolan süreçleri ve işlerin yapılma biçimlerini de sürekli olarak kurar ve tanımlar (İnal, 1993: 167). Bundan dolayı, yaşanan gerçekler devamlı olarak öznel bir şekilde açıklanmaktadır. Yani Tuchman'ın deyimiyle yeniden kurulmaktadır, üretilmektedir.

Haberler, başkalarının görüşlerinin sunulduğu metinlerdir. Siyasal iktidarı paylaşanlar yani politikacılar, baskı grupları sözcüleri, yasama, yürütme ve yargının üst düzey isimleri yer almaktadır (Dursun, 2001: 131).

Gazeteciler ya da köşe yazarları herhangi bir olguya ilişkin bir metin yazarken, yani olayı anlatırken, olayın nedenlerine ilişkin bir bilgilendirme yapmak yerine, olayın sonuçlarına ilişkin durum tanımlamalarına ağırlık vermektedirler.¹⁷ Olayın sonuçlarına yönelik durum tanımlamaları aynı zamanda nedenlerinden daha çok, sonuçlarına yönelik olan yorumlara açık olduğu anlamına gelmektedir. Bu yorumlarla yani gözleme dayalı çözümlemelerle, haberin kültürel, ekonomik ve siyasal yapıya gereğince oturtmayarak, bir çeşit yeniden üretim yapılmaktadır.

Gazetecilerin hem uluslararası hem de ulusal alanda; mahremiyet, kişi hak ve özgürlükleri, fotoğraf kullanımı... vb konularında bir takım ilkeleri¹⁸ mevcuttur. Hemen hemen bütün ülkelerin etik yönergelerinde az çok yer verdikleri bu ilkelerle asıl olarak habere konu olan kişilerin nesnelleştirilmesi engellenmeye çalışılmaktadır (Dursun:

¹⁷ “Haber üretim sürecinde farklı iki yaklaşım”, Ankara Üniversitesi İLEF yıllık 1993, M Ayşe İnal, Ankara: 1993, s. 173

¹⁸ Türkiye’de Gazetecilik/Habercilik Mesleki İlkeleri: Türkiye’de haberciliğe ilişkin etik ilkeler, hem gazetecilik meslek örgütleri hem de çeşitli basın yayın kuruluşları tarafından geliştirilmektedir. 1980 sonrasında basın özgürlüğünün sağlanması ve korunması için gazetecilerin belirli etik anlayışa sahip olması gerektiği görüşü sektörde yaygınlaşmaya başlamış ve 1986 yılında Basın Konseyinin kurulmasıyla, bu durum kesinleşmiştir. Basın Konseyi, Çağdaş Gazeteciler Derneği, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti gibi basın kuruluşlarının ilkeleri, ortak bir paydada toplanabilmektedir: Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. Başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere, insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği farklılıklara saygıyı savunur. Kişileri ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan ve iftira niteliği taşıyan ifadelerle yer verilemez. Gazeteci, şiddet, zorbalık ve savaş kışkırtıcılığına araç olamaz. Barışı, ulusların ve halkların kardeşliğini ve eşitliğini savunur; insanlar, topluluklar ve uluslar arasında nefreti, düşmanlığı körükleyici yayından kaçınır.

2008). Eğer gazeteciler haberlerinde bu türden uygulama kılavuz niteliğindeki ilkeleri yaygın ve sürekli olarak dikkate alabilseler, medyada faşizan söylemler, her yeni gün üretilmeyecektir.

Medya, egemen ideolojinin bir aygıtı olarak, faşizmi, faşizan söylemi yeniden ve yeniden üretirken, söylemsel şiddetini arttırmaktadır. Bu söylemsel şiddet artarken işte medyadaki faşizan söylemler de doğru orantılı olarak artmaktadır. Bu ilerleyen başlıklarda örneklerle açıklanacaktır. Medyadaki faşizan söylemin asıl kaynağı aslında “toplumun düşüncesindeki ve söylemindeki öteki” algısıdır.

Toplumsal yaşamda baskın olan söylemlerin yapısı önemlidir. Medyanın ideolojik duruşu da bu noktada önemli bir konuma sahiptir. Baskın olan kültürel düzenin anlatılmasında medyanın rolü büyük önem taşır. Medya aslında bu düzenin anlatılmasında bir aracı olmaktan çıkar, üreten ve yeniden üreten araç konumundadır (Çoban, 2009). Yeniden üreten bu araç aynı zamanda toplumun ekonomisinden ve genel yapısından etkilenmektedir. Bu etkilenme sayesinde medyanın aynı zamanda ideolojik olduğu görülmektedir.

Bora (2009: 366), medyanın, içeriğinden farklı olarak, formatıyla da sıradan faşizme, gündelik hayatta yeniden üretime, enerji veren bir yapıda olduğunu belirtmiştir. Bu durumu etkileyen medyadaki işleyişle ilgili olarak, televizyonlarda yapılan çarpıcı anonslar, fikirleri çarpıcı kılma girişimleri, büyük puntolarla yazılmış ve toplumu hareketlendirmeye ya da söylemsel şiddeti arttırmaya çalışan başlıklar örnek verilebilir.

Haberin söylemini belirleyen faktörler, yeniden üretim sürecinde etkilidir. Haberin söylemi, haber metninin üretildiği somut tarihsel koşullar ve üretim anı ile belirlenir. Toplumsal biçimlenim içinde kesitsel olarak oluşan, siyasal, ekonomik güç/iktidar ilişkileri metinlere yansımaktadır (Devran, 2010). Medya, kendi yapısı, çıkarları, iktidar ve güç odakları ile olan ilişkileri nedeniyle haberlerin farklı boyutlarını öne çıkarmaktadır. Haberciliğin sosyal, politik ve ekonomik boyutları olduğu için tüm haberler ayrı ayrı içeriklerle ve farklı bakış açılarıyla inşa edilmektedir. Dolayısıyla

farklı ideolojilerdeki gazeteler ya da televizyonlar, aynı haberi farklı şekilde hazırlamaktadırlar (Shoemaker-Reese, 1999: 110).

3.2. HABERLERDE TOPLUMSAL GERÇEKÇİLİĞİN YARATILMASI

Haber, toplumsal gerçeği inşa etmektedir (Dursun, 2004: 37). Çünkü haberlerde gündelik hayatın gerçekleri yansıtılmaktadır ve bu gerçeklik de toplum tarafından takip edilmektedir. Toplum tarafından takip edilen gerçeklikleri oluşturanlar –yazarlar- bu yeni inşa sürecinde ideolojik olarak da bir takım söylemler üretmektedirler. Toplumun insanların bilinçlendirmesine ek olarak, insanların yarattıkları da toplumsal olguları inşa etmektedir.

Bilgi çağının temel unsuru olan medya; toplumun, siyasetin, kamuoyunun, demokrasinin v.b. gibi sınırsız alanın sağlam yapılarının oluşumundaki ana unsuru oluşturmaktadır (Öker, 2005). Aynı zamanda, günümüzde bireyler medyanın yoğun saldırısına uğramaktadırlar. Medya, insanların günlük hayatlarını belirlemede önemli rol oynamaktadır. İnsanların ne giyeceğini, ne yapacağını ya da ne düşüneceğini farkına bile varmadan belirlenmektedir (Gülsoy, 2005). İletişim süreçlerinde hedef kitle üzerindeki etki, belirli anlamları olan bu iletiler üzerinden gerçekleşir. Bu iletiler, ister politik olsun, ister eğitici ya da kültürel içerikli olsun, haberin niyeti kitlelere anlam iletimini sağlamaktır (Öker, 2005). Ayrıca kitlelere iletilerin anlamını iletmekten daha fazlası olarak yeniden üretim yapmaktadırlar. Bilgiyi yeniden üretmektedirler. Ve bu şekilde bireyler üzerinde etki kurmaktadırlar.

Medya, ideoloji ve söylemle varolan düzeni meşrulaştırmaktadır. Ayrıca meşrulaştırmanın diğer bir yolu da farklı görüşlerin alternatif anlam inşası yoluyla marjinalleştirilmesidir (Tunçer, 2009: 239). Haber metinleri ise günümüzü kayda geçiren metinlerdir. Yani tarih metinleri yaratmaktadırlar. Bu bağlamda medyanın ideolojisi aynı zamanda tarihin de ideolojisi olmaktadır (Çoban, 2009).

McLuhan'a göre medya, insanların algısını şekillendirir ve yeniden şekillendirir. Medyada önemli olan, iletilen mesajdan çok, insanların düşünce yapılarını ve algılayışlarını değiştirmesidir. McLuhan bu kavramsallaştırmasını “araç mesajdır” sözü ile açıklamaktadır¹⁹ (Altay, 2005). Medyada verilen bu mesajlar aslında insanların algılarını şekillendirir ya da başka formlara sokar. Bundan dolayı, insanlar üzerindeki etkileri büyüktür. Dolayısıyla, haber metinlerinde yapılan üretimlerin –farkında olmadan bile olsa- insanlar üzerinde büyük etkileri vardır.

İrkçılığın medya tarafından bildirilen ve ara sıra meydana gelen yönüne, gündelik hayattaki ırkçılık denir. Medya egemen sınıfın ideolojik aygıtı olduğu için medyada kullanılan dil ideolojik yaklaşımın göstergesidir. Ve dildeki milliyetçiliğin özünde iletişim, hatta kültür sorunları değil; iktidar, statü, politika ve ideoloji sorunları yatar (Çoban, 2009: 70). Yeniden üretim süreci ayrıca devletin çeşitli yapıları ile gerçekleşir. Aile, okullar, işyeri, medya ya da ordu vbg.. Fakat bu yeniden üretim devlet kurumlarıyla sınırlı değildir. Milliyetçilik boyutuna değinecek olursak eğer, bu; gündelik hayatın değişken koşullarında da oluşturulur ve yeniden üretilir.

Siyasal söylemler, kültürel öğeler ve gazetelerin yapılanması için daimi bir arkaplan işlevi görürler. İnsanlara her gün, milletler dünyasındaki milli öğeler irili ufaklı şekilde hatırlatılır (Özkırımlı, 2010). İşte faşizan düşüncenin üretiminde ise problem burada yatmaktadır. Bu yeniden inşa süreci gündelik yaşamın içerisine o kadar işlemiştir ki, insanlara öyle tanındıktır ki; bilinçli bir şekilde olmasa da insanlar üzerinde bir etki mekanizması kurmaktadır.

Bu sürece karşı bazı zamanlarda farkındalık yaratılabilir. Bu durum ise alışılan ortamdan farklı durumlara geçildiğinde ortaya çıkabilir. Farklı kültürel kavramlarla karşılaşmak, başkalarının farklı davranışlarda bulunduğunu gösterebilir (Özkırımlı,2010).

İktidarın yeniden üretiminin önemli bir boyutunu, gazetecilerin gündelik pratiklerine rehberlik eden mesleki ve ideolojik çerçeveleri nasıl edindikleri sorusunu

¹⁹ “Araç mesajdır” sözü için ayrıntılı olarak bkz: 21. Yy iletişim çağını aydınlatan kuramcılar (Su yayınları).

oluşturur (Dursun, 2001: 351). Marshall McLuhan, “Understanding Media” adlı kitabında “medyanın kitlesel, ekonomik, siyasal, estetik, psikolojik moral, ahlaksal ve sosyal neticelerle dokunmadığı, etkilemediği ve değişmediği bir yer ve bir şey bırakmaz” tezini ele almıştır (Altay, 2005). Bu tezdten yola çıkarak medyanın bireyler üzerindeki etkisinin, kendi ideolojisi doğrultusunda, boyutunun ne kadar büyük olduğunu anlayabiliriz. Bu açıdan bakıldığında yeniden bir üretim yapan haber metinlerinde oluşan faşizan söylemler, doğrudan bireylere etki etmektedir. Toplumsal olarak bakıldığında bu tip söylemlerde bireyler arasında artış göstermektedir.

Medya, etkin olarak gerçekliğin yeniden üretildiği ve böylece toplumsal gerçekliğin tanımlayıcısı olarak işleyen; mesajların ve çeşitli göstergelerin üretilmesi için toplumsal, ekonomik ve teknik olarak örgütlenmiş önemli bir güç olarak ele alınabilir. Bundan dolayı medya, haber metinleri ve yorumları aracılığıyla toplumsal gerçekliği en rasyonel sunduğu iddiasındadır. Fakat medya, haber değeri atfederek aktardığı yaşanmış gerçek bir olayı, dilsel ve söylemsel olarak *yeniden kurgulayarak* aktarmaktadır (Parlak, 2009: 182). Bu sebeplerden dolayı hem haberi yapanın ideolojisi hem de ideolojik bir aygıt olan gazetenin, yapılan bu yeniden üretim sürecinde etkisi büyüktür.

İdeoloji toplumsal gerçeklik üzerinden, söylemsel inşaların, sınıf veya grupların egemenlik koşullarının üretimi ve yeniden üretimi aşamasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan medya, etkin olarak bulunduğu gerçeklik inşa sürecinde egemenlik ilişkilerini iktidar sahiplerinin lehine yeniden üreten en önemli araç ve toplumsal gerçekliğin tanımlayıcısıdır (Kaya, 2009: 340). Gramsci’ye göre, kitle iletişim araçları iktidar sahiplerinin ideolojilerini, kültürel pratiklerin etkisi ile toplumsal rızaya dönüştüren ve gerçekliği yeniden üreten bir araç olarak ortaya çıkmaktadır. Hall ise, medyanın toplumdaki tahakküm ilişkileri içerisinde sürekli olarak inşa edilen ve tekrar tekrar üretilerek pazara sunulan temsil pratikleri ile iktidar ilişkilerini ve ürünlerini meşrulaştırdığını söyler.

Haberlerin kamusal alandaki yeri ve medyanın sahip olduğu güç ilişkilerine değinilerek yeniden üretim sürecindeki boyutunun açıklanacağı bir sonraki bölümde, toplum üzerindeki etkileri de açıklanacaktır.

3.2.1. HABERİN KAMUSAL ALAN²⁰DAKİ YERİ

Habermas’a göre kamusal alan özgür bir tartışma alanı olarak ortaya çıkmıştır. Habermas; ev (hane) ve aile kurumunu liberal çağda öznel ve içten bir yaşamın temeli olarak saptamıştır. Fakat devletle toplumun karşılıklı olarak birbirine nüfuzları bu gelişmeyi değiştiriyor ve çeviriyor. Liberal çağda ev ve çalışma hayatı bir bütünlük oluştururken, ev hiçbir iktisadi rol oynamamıştır. Daha sonraları ise yeni dönemde, ters yönde bir süreç aileyi daha da özel bir alana hapsedip, toplumsal örgütlenme ve çalışma dünyası da giderek artan bir biçimde kamusal karakter kazanıyor ve sonuç olarak da özel ve kamusal alanlar arasında kendine özgü bir alan teşkil ediyor (Timur, 2008:66).

Medyanın ya da yapılan haberlerin toplum üzerinde olan ve kamusal alandaki etkisinin incelenebilmesi için öncelikle medyanın kamusal alandaki yerini belirlemek gerekmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, haberler ya da medya, toplumda yeniden bir üretim yapmaktadır. Bu üretim siyasetin kitle iletişim araçları yoluyla, kamusal alandaki etkileşimlere aracılık etmektedir (Alankuş, 1995:80). Yani medya kamusal alanın belirleyeni değil, bileşenidir. Medya kamusal alanın bir parçasıdır.

19. yy’dan itibaren basın sektöründeki gelişmeler, bu alandaki sermaye birikimine paralel olarak, bir yandan basın teknolojisinde büyük değişikliklere yol açarken öte yandan da yayın organlarının iç düzenini değiştirmişti. İlk dönemin küçük mülkiyet yapısından kapitalist işletmelere geçiş, önce gazetelerde habercilerle yayıncılar

²⁰ Jürgen Habermas’ın geliştirdiği “Kamusal alan” kavramına bu bölümde kısaca değinilecektir. Burjuva kamusal alanı, evrensel ilgi uyandıran meseleler üzerine açık kamusal tartışma ilkesini reddeden feodal sistemin içinden gelişmiştir. Antik Yunan’da kamusal alan var olmuşa da kapitalizmin gelişmesiyle birlikte 17. Ve 18. yy Avrupası’nda daha belirgin bir biçim kazanmıştır. Bu dönemde devlet meşru bir şiddet kullanma haline gelmiştir. Modern devlet, sivil toplumdan gerek yargısal gerekse kurumsal olarak açıkça ayrıydı. Devlettten ayrı olan sivil toplum, hem özel aile alanını hem de meta üretimi ve mübadelesi alanını içermekteydi. Kamusal alanın eleştirel sahası, kamu otoritesi ile sivil toplum alanları arasından doğmuştur. *Kamusal alanın amacı*, halkın kendi kendisi ve devletin pratikleri üzerine eleştirel düşünmediklerini sağlamaktır. *Kamusal alan* ilk olarak, burjuvazinin erkek üyelerinin, soyluların ve entelektüellerin edebiyat yapıtları üzerine tartışmak için buluştuğu kahvehaneler ve salonlarla ortaya çıkmıştır. Daha sonraları edebi eleştiriden, siyasi eleştiriye dönüşen bu toplumsal ilişki, daha üstün söylemlerin otoritesinin yerleşik düzene karşı durabileceği bir toplumsal alan oluşturmuştur (Stevenson, 2008: 88).

arasında yeni bir sektör ortaya çıkarmış. 19. yy'ın ilk yarısında da gazeteler başyazılar yayınlamaya başlamışlardır. Yüzyılın ortalarına doğru gazete sayıları hızla artmıştır (Timur, 2008).

Medyanın söylemleri yeniden üretimi faaliyetinin bir yandan ulusal ve global ölçekli pazarın ve onun kültürel sisteminin işleyiş koşullarına bağlı olması, diğer yandan ulus devlete karşı sorumluluğunun olması önemlidir (Alankuş, 1995:80). Bu nedenle aslında medya, ekonomik ve siyasal iktidar sahiplerinin başlıca hegemonya araçlarından birisidir.

1900'lü yılların son çeyreğinde Türkiye'de kamusal alanda kimliklerin artması daha net bir ifade ile her birinin kendisini ifade etmesi yarışına girmişlerdir. Bu durumu izleyen farklı medya örnekleri oluşmuştur. Medyadaki bu çeşitlilik sayesinde iletişim alanında farklılıklar ve canlanmalar izlenmiştir (Alankuş, 1995:90). Medya, yaşanan olayları yeni bir dille, yeniden inşa eder. Yaşanılan olayların habere konu olan kısmı medyada çeşitli söylemlere göre çeşitli anlamlar kazanmaktadır.

Birçok iktidar sahibinin ve konuşmalarının haber medyasında yer alması ve bunun sonucunda daha da onaylanarak meşrulaştırılabilir. Medyanın iktidarının dolayımlayıcı bir iktidar biçimi olduğu zaman bile, toplumsal iktidar yapılarının üretiminde ve yeniden üretiminde kendine ait bir özerk rolü vardır (Dijk, 2005: 350).

Medyanın sahip olduğu gücün etkililiği, insanların etnik gruplar hakkında bilgi edinme ve tutum oluşturmada başvurdukları kaynaklarda da görülmektedir (Dijk, 2005). Bundan dolayı medya kamusal alanda önemli derecede yer kaplar ve bilgi edinmede başvuru olan önemli kaynaklardan biridir. Toplumun her tabakasına ulaşan önemli bir aygıt olan medya, bu yönüyle toplum üzerinde izler bırakabilmektedir. Bilginin yeniden üretim sürecinde, her yeni yapılan haberle toplumsal inşa süreci devam ettirilmektedir.

3.3. HABER METİNLERİNDE ÜRETİLEN FAŞİZAN SÖYLEMLER

Haber metinleri birer görüş ve mesaj niteliğinde olan araçlardır. Hem toplumun yapısını yansıtır hem de toplumun neler düşündüğünü yansıtır. Toplumu etkileyen, bilgilendiren haber metinleri, yeniden üretim yapan araç niteliğindedir. Aynı zamanda haber metinlerinde cümle ve sözcük seçimleri üzerindeki yapılan incelemeler, biz ve öteki olarak görülen taraflar, haberi yapanın görüşünün ortaya çıkmasını sağlayabilir.

Faşizan düşüncenin ya da ırkçı düşünce ve söylemlerin kaynağı toplumun bilinç yapısını belirleyen ve toplumsal iletişimi belirleyen medyadır, kitle iletişim araçlarıdır (Çoban,2009). Medya da “ötekilere” yönelik olarak toplumsal önyargıları, söylemleri tekrar tekrar dile getirerek sıradanlaştırır. İşte gündelik yaşamda, bu şekilde bir yeniden üretimle, faşizan düşünce topluma da nüfuz eder. Medyadaki bu doğal görünümlü yapı faşizmlerde –birinci bölümde anlatıldığı gibi- İtalya’da ya da Almanya’da toplumu yönlendirmek için yapılan zorlamalar, tehditlerden daha kolay bir yoldur. Bu şekilde kitlelere daha kolay ulaşılır ve faşizan düşünce yeniden üretilir.

Toplumda var olan kimliklerin her zaman ötekine bakılarak ya da öteki örnek gösterilerek tarif ediliyor olması, medyanın da haber inşa ederken, bu vurguları yaptığı görülmektedir (Alankuş, 1995: 93). İletişim araçlarının aynı zamanda ideoloji ve iktidar ilişkilerini pekiştiren gücü mevcuttur. Bu da yeniden üretimlerin doğmasına sebep olmaktadır. Haber metinlerinde, toplumda var olan yapılar, kimlikler ötekileştirilerek, yeni bir söylem inşa edilmektedir.

Milliyetçilik, millet inşa süreçlerinde, bu süreçleri yöneten ve bu süreçte üretilen bir ideolojidir (Bora, Gökalp: 2010). Aynı şekilde faşizan düşünce de her yeni gün üretilen ve gündelik hayatın içinde olan bir düşünce biçimidir. Bu tez çalışmasında da haber metinlerinde gündelik yaşamda yeniden üretilen faşizan söylemler üzerinde durulacaktır.

Bu tez çalışmasında medyadaki faşizan söylemlerin analizi kapsamında gazetelerdeki²¹ haber metinleri üzerinde bir tarama yapılmıştır. Gerçekleşen bir olay üzerine yazılan haber metinleri üzerinden, olayın nasıl aktarıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada köşe yazılarından çok haber metinleri üzerinde durulmasının nedeni, genel olarak gazetelerde köşe yazılarının gazetenin genel yayın anlayışıyla örtüşmeyebileceği görüşünden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, haber metinleri üzerinde -ana sayfa manşetlerini içeren haberler üzerinde- analiz çalışması yapılmıştır.

Gazete haberleri, gazetelerin internet siteleri üzerinden ve tüm gazetelerin ana sayfalarına ulaşılabilen bir internet sitesinden²² taranmıştır. Gazete seçimlerinde gazetelerin farklı yayın anlayışlarına sahip olması kriteri belirlenmiştir. Ayrıca hangi yayın anlayışına yakın olursa olsun, faşizan söylemin tüm gazetelerde içselleştirilerek, yeniden üretim yapıldığı görülmüştür. Bundan dolayı gazeteler üzerinde tarama yapılırken, herhangi bir gazete sınırlandırılması yapılmamıştır. Gazeteler 2011 yılının ilk üç aylık süresi boyunca taranmıştır. Gazete sitelerinde araştırmayı daha nesnel hale getirebilmek için ve internet siteleri üzerinden daha kolay taranabilirliğinden dolayı, ana sayfa haberleri incelenmiştir.

Yapılan çözümlemeler belirli bir yakın tarihsel dönemde²³ Türk toplumunun çeşitli basın organlarındaki söylemlerin incelenmesiyle oluşturulmuştur. Kullanılan söylemler, Türkiye'deki gazetelerdeki haber metinlerden alınarak makro - mikro düzeyde yapılan söylem analizi incelemesiyle açıklanacaktır. İncelenen gazeteler üzerinde yürütülen çalışma, yalnızca ilk sayfalarıyla sınırlı tutulmuştur. Bunun nedeni; gazetelerin yalnızca ilk sayfaların ele alındığında dahi medyada ne denli yoğun bir faşizan söylem üretimi olduğunun ortaya konulabileceği iddiasıdır. Buna bağlı olarak, incelenen gazetelerin kimisinde herhangi bir faşizan söyleme rastlanmamış olması, bu gazetelerin haber metinlerinde faşizan söylemlerin olmadığı anlamına gelmez. Söz

²¹ Akşam, Birgün, Bugün, Cumhuriyet, Güneş, Habertürk, Hürriyet, Milli Gazete, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Sözcü, Star, Takvim, Taraf, Türkiye, Vakıf, Vatan, Yeni Asya, Yeni Şafak, Yeni Çağ, Zaman.

²² <http://gazete.netgazete.com/Arsiv.aspx>

²³ Ocak, Şubat ve Mart 2011

konusu gazetelerin yalnızca ilk sayfalarında faşizan söylem tespit edilememiştir. 2011 yılının ilk çeyreğinin seçilmesindeki amaç, yakın dönemin analiz edilmesi, daha güncel haberlerin göz önüne serilmesi isteğinden kaynaklanmaktadır. Üç aylık sınırlı zaman diliminde dahi faşizan söylemlerin yeterince açık bir şekilde ortaya konulabileceği iddiasından dolayı bu şekilde bir zaman dilimi belirlenmiştir.

Haber metinlerinde dilin önemi büyüktür. Çünkü; dil, yazı ve anlamlar yoluyla insanlar üzerinde kalıcı etkiler bırakabilir:

*“Zulüm dilde başlar. Önce sözcüklerini kuşanırsın.
Düşmanlığı, kini, önyargıları onunla bilersin. Bahanelerinin,
gerçeklerini onunla sıralarsın. O yüzden birbirine yabancılaşmış,
giderek düşmanlaşmış halklar kendi aralarında dilsizken, karşı'ya
dair de hep geniş zamanlı, kesin yargılı cümleler sarfederler.
(Karakaşlı, 2011: 2 Radikal iki, Sayı 743)”*

Van Dijk'a göre; kelimeler, cümleler ve diğer metinsel ifadeler, arka plan bilgisine dayanılarak çıkarımda bulunulabilecek içerikleri ya da iddiaları, ima yoluyla da ortaya koyabilir. Bu özelliği ile söylem ve iletişim önemli ideolojik boyutlara sahiptir. ‘Söylenmeyen’in analizi, kimi zaman metinde özellikle ifade edilen üzerine çalışmaktan daha açıklayıcı olabilir. Yani haber metninde ne demek istendiği de önemlidir.

Yeniçağ Gazetesi’nde yapılan incelemelerde dikkat çeken unsurlar söyle sıralanabilir. Öncelikle gazetenin internet sitesindeki ana sayfada dikkat çeken öğelerden olan, “*Türkiye Türklerindir*²⁴” ve “*Dünyayı Türkçe Okuyun*” şeklinde iki ifade bulunmaktadır. İlk cümledeki yargıda, açıkça görüldüğü gibi, farklı olana karşı bir önyargı vardır. Bu örnekte, Taguieff’ün dediği anlamda (Bauman: 2007), “bilinmeyen bir yabancıнын varlığına tahammül edememe durumu” mevcuttur. Gazete’nin ana sayfasında yer alan bu söylem, ötekileştiren ve aynı zamanda faşizan bir söylemdir. “Türkiye Türklerindir” ifadesine farklı bir açıdan bakıldığında, güvenlik odaklı bir yaklaşımın gizli olduğu görülür. Bu iddia aslında tam tersi bir algılamayı işaret

²⁴ Hürriyet ve Yeniçağ Gazetelerinin ana sayfasında yer almaktadır.

etmektedir. Milliyetçi söylemde yaygın olan “misafirlik algısı”nı yansıtan bu ifade, Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana etkin olan söylemin aksine, Anadolu’nun bir Türk yurdu olmadığı inancının dışı vurumudur. Söz konusu inancın yarattığı beka korkusu bir tür seferberlik algısına, dolayısıyla da ötekileri hedef alan faşizan söylemlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Benzer bir biçimde “*Dünyayı Türkçe okuyun*” ifadesi de dil ile ilgili olmaktan çok, olayları Türkiye’nin çıkarları açısından- “olması gereken” bir vatanperverlikle değerlendirme çağrısı, başka bir deyişle dünyaya Türk gibi bakmak ya da Türk gibi olmak gerektiği fikriyle ilişkilidir. Bu ise, faşizan söylemde ifadesini bulan yüce millet inancının bir göstergesidir.

Yeniçağ Gazetesi’nde haber metinleri üzerine konulan küçük başlıklarda ya da manşetlerde ünlem işaretleri, kırmızı harflerle ve büyük şekilde yazılmış kelimeler bulunmaktadır: “*Doğal haklarıymış!*”, “*Kürtçeyi Avrupa Dili de yaptılar!*”²⁵... gibi örnekler göz önüne alınarak, metne dair bilgiler açıkça ifade edilmese de, ima yoluyla, ‘bizden olmayana karşı’, yapılan göndermeler dikkat çekmektedir. Yine *Yeniçağ Gazetesinde*²⁶ yer alan, “*Yine Ermeni yaygarası*”, “*Ermeniler iyice azdı*”, “*Ermeni küstahlığı*” başlıklı haberlerde açıkça görülmektedir ki, Ermenilere karşı oluşturulmuş faşizan söylemler mevcuttur. Yine Ermeni yaygarası başlıklı haberde, Ermenilerin, MHP²⁷ Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin Kars sınırında yer alan Anı Harabeleri’nde kıldığı Cuma namazıyla ayağa kalktığı ve Anı’nın Hristiyan dünyası için büyük önem taşıdığı bilgisi yer almaktadır. Ermeni Küstahlığı başlıklı haberde ise; Ermenistan’ın 1993’ten bu yana işgal altında tutmaya devam ettiği Karabağ etrafındaki Azerbaycan topraklarından çekilmek niyetinde olmadığını açıklamasıyla ilgili Avrupa Birliği’nin çekilmesi doğrultusunda olan isteğine rest çekmesi ile ilgili bilgiler mevcuttur. Burada Ermeni küstahlığı ya da yaygarası olarak ifadelerde bulunulması aslında Türkiye ile olan tarihi geçmişin etkilerinden kaynaklanmaktadır: Örneğin, Ermenilerin soykırım iddialarının geçersiz olduğu, tıpkı 1. Dünya Savaşındaki gibi Türklere düşmanlık

²⁵ Yeni Çağ Gazetesi / 14-01-2011

²⁶ <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/habergoster.php?haber=38641> (20-02-2011)

²⁷ Milliyetçi Hareket Partisi

güdüldüğü ve “Türkiye topraklarında gözü olduğu” ana fikrinden kaynaklanmaktadır.²⁸ Olaydan bağımsız olarak bakılacak olursa, bir ulusa, gruba ya da kişiye karşı söylenen ‘yaygara, azmak, küstahlık’ kelimeleri, açıkça o ulusu grubu ya da kişiyi olumsuz olarak yargılamak anlamına gelmektedir. Hoşgörüsüzlüğe dayalı nefret, saldırgan milliyetçilik ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli kişilere karşı düşmanlık yoluyla ifade edilen hoşgörüsüzlüğü içermektedir (Dirini: 2010). Bu tip söylemlerle düşmanlık üretilmektedir. Dolayısıyla bu durum medya aracılığıyla toplum önünde yeni bir söylem biçimini sürdürmektedir. Van Dijk’a göre²⁹ haberlerde olumsuz ötekinin sunumu ile kendine hizmet eden olumlu öteki olmayanın -bizim- sunumunun bir arada kullanılması, diğer tüm söylem biçimlerinde olduğu gibi olağan bir uygulamadır. Bu nedenle, suçla ilgili haberlerde ötekileştirilenler; saldırganlık, gasp, isyan, hırsızlık, fahişelik ve özellikle uyuşturucu gibi belli ‘etnik’ suçlarla ilişkilendirilir. 10 Ocak 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*’nde “İşte o ucube” başlıklı haberde Kars’ta bulunan İnsanlık Anıtı ile ilgili bir fotoğraf üzerine yorumlar yapılmıştır. 2008 yılından beri yıkılması istenilen İnsanlık Anıtı’nın, üç yıl sonra Başbakan Tayyip Erdoğan tarafından "ucube" olarak tanımlanmasıyla beraber gazeteler de anıtla ilgili haberlerde ‘ucube’ ifadesini kullanmışlardır. Gazete

²⁸Toprakların kaybedilmesi ve buna bağlı olarak toprak kaybetme korkusu 1877-1878 Osmanlı- Rus Savaşı ile başlayan ve 1912-1913 Balkan Savaşları ile devam eden büyük toprak kayıpları olduğu genel olarak kabul edilir. Özellikle Balkan toprakları imparatorluğun ekonomik olarak en gelişmiş bölümleriydiler. Cemil Bilsel’in *Lozan* adlı yapıtında olan şu satırlar dönemin ruh halini ve aslında dönemden bugüne kalan ruh halini özetlemektedir: “Türkler bu acıyı unutmadılar. Rumeli’nin kaybediliş menkıbelerini canlandırdılar. Mekteplerde, kışlalarda bu menkıbeler anlatılarak *milli bir ruh, milli bir hınç uyandırdılar*. Türklüğe yapılan hakaretin ve zulmün, bir gün hesabını görmek ruhunu aşıladılar. Haritada Rumeli siyaha boyalı olarak gösterildi. Bütün ordu intikam alma yolunda tahrik edildi”. Bu dönemde, Bulgarlar, Sırlar, Rumlar ve Ermeniler memleket düşmanı; Arap, Arnavut ve Kürtler vatan haini idiler. Muhalefet eden Türkler ise para ile satılmış birer metadan başka bir şey değildiler.(Hür:2009). İşte Problemleri bakış açısı, tarihi olaylardan gelen bir durumdur, yapılan ötekileştirmelerin tarihi temelleri bu şekilde oluşmuştur. Bu ötekileştirme süreci Ermenilere atfedilen düşman niteliği, toplumsal yapıyı içeriden çökerten bir unsur olarak görüldüğü gözlemlenebilir. Hür’e göre (2009: 1144) düşman, Müslüman-Türk kimliğinin ötekisi olan pek çok unsurun birleşiminden üretilmiştir. Dolayısıyla, Ermenilere karşı mücadele aralıksız olarak sürdürülmüştür. Ermenilerin öteki olarak toplumdan ve zihniyet dünyasından tasfiye edilmesi projesinin başarısı, devletle toplumun sıkı işbirliğine bağlıydı. İşte günümüzde, hala haber metinleri yoluyla bu şekilde üretilen faşizan söylemler, öteki olarak görülen Ermeniler üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

²⁹ <http://nefretsoylemi.org/detay.asp?id=22&bolum=makale> (30-01.2011)

haberi bilgilendirmekten daha çok bir sanat eserine karşı hakaret içeren söylemlerden oluşmaktadır. 13 Ocak 2011 tarihli *Türkiye Gazetesi*'nde "**Ucubenin Resmi**", 16 Ocak tarihli *Türkiye Gazetesi*'nde "**Yıkılan Ucubeler**", 18 Ocak tarihli *Yeni Akit Gazetesi*'nde "**O Ucube Ermenilere selam çıkma amaçlı**" başlıklı haberlerde de aynı olay üzerinden çeşitli söylemler üretilmiştir. Ermenilere yönelik düşmanlaştıran, nefret duyan faşizan söylem mevcuttur. Ayrıca, ötekiye iş birliği yapan iç düşmanlar iması da mevcuttur.

25 Ocak 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*'nde "**Yahudi Prof'tan Küstahlık**" başlıklı haberde, İsraili Profesör Alon Ben-Meir'in Kurtlar Vadisi Filistin filmi ile ilgili görüşlerini anlatan bilgiler yer almaktadır. Haberin başlığında İsraili Profesör dinsel kimliği öne çıkarılarak, vurgulanarak, ayrımcı bir nitelikte kullanılarak ötekileştirilmiştir. Haber başlıklarında ya da içeriğinde 'küstahlık, rezillik vb.' kelimeler kullanılarak olumsuz bir bakış açısıyla, okuyucu üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır³⁰. Türkiye'de Yahudilerin çıkarlarına hizmet eden etkili çevreler olduğu şeklindeki düşünceler mevcuttur, bundan dolayı Yahudiler hakkındaki haberlerde düşmanlaştıran faşizan söylemler yoğun olarak görülmektedir. Ayrıca; 14 Mart 2011 tarihli *Milli Gazete*'de "**İsrail zulmü yayıyor**" başlıklı haberde İsrail'den terör devleti şeklinde bahsediliyor. İsrail ve İsrail vatandaşları bu haberde hedef konumuna yerleştirilip düşmanlaştırılmaktadır. Nefret üreten bu haber aynı zamanda faşizan bir söylem içermektedir. Yahudilerin "küstah" ve "zalim" olduğu algısı, İsrail'in politikalarına karşı duyulan tepkiden kaynaklanmaktadır. Fakat burada faşizan söylem olarak nitelendirilen İsrail'in uyguladığı politikalar değildir. Bu politikalar doğru ya da yanlış politikalar olabilir; fakat asıl vurgulanmak istenen, haber metni oluşturulurken, seçilen

³⁰Yahudiler de Milliyetçi söylemlerde baş ötekilerdendir Siyonizm'le (*Türk toplumunda kendini belli eden tek Yahudi milliyetçi akım **Siyonizm**'dir; fakat Siyonistlerin faaliyetleri cumhuriyetle birlikte sona ermiştir. Yeraltına inen Siyonizm, İbranice Yahudi tarihi, din ve kültürü konusunda özellikle gençlere verilen eğitim şeklinde devam etmiştir. Fakat bu faaliyetler, Yahudi cemaati liderlerinin cemaatlerine kültürel anlamda Türkleşmeleri konusundaki teşvikleri nedeniyle önemsiz sayılabilecek niteliktedir. Siyonizm, 1934 Trakya olayları ve 1942 Varlık Vergisi uygulaması sırasında canlanmıştır. Varlık vergisi sonrasında kültürel olarak Türkleşme gayretlerinin hiçbir amaca ulaşmadığını gören Yahudi cemaatin Türkiye'nin kendilerine bir gelecek vaat ettiğine dair inancı azalmıştır (Bali, Yumul, Benlisoy, 2009: 921.) ilişkilendirilerek Müslümanlığa dolayısıyla da Türklüğe düşman bir unsur olarak görülmektedir. Yahudilerin Özellikle Güneydoğu Anadolu Topraklarını ele geçirmek için çeşitli faaliyetler yürüttükleri iddiası mevcuttur.*

kelimelerin, ulaşılan kitle üzerinde yeniden bir nefret hissi üretme durumuna yol açmasıdır. Bu tehlikeli bir durumdur. Yine *Milli Gazete*'de 25 Ocak 2011 tarihinde **“Tartışmasız Katil İsrail”** başlıklı haberde: *Terörist İsrail’in uluslar arası sularda dokuz Türk sivili katlettiği mavi Marmara katliamıyla ilgili kendini aklayan raporu, tüm dünyada tepkiyle karşılandı*” şeklinde yazılan bilgiler mevcuttur. Bu haberde yine İsrail’e karşı tepkiler genelleştirilerek tüm topluma mal etme eğilimi mevcuttur. Haberde, *“katilden sınırsız küstahlık”* şeklinde verilen haberde, yine bir olumsuz söylem mevcuttur.³¹ Bu haberlerde, İsrail zulmü, Yahudi Zulmü olarak vurgulanmıştır, yani din odaklı bir vurgulama mevcuttur. Yahudilerin, mazlum Müslümanlara zulmettiği söylemi İslamcılıkta ve Türk milliyetçiliğinde aslında faşizmi doğuran bir söylemdir: Mazlumluk söyleminden yola çıkarak zulmedene karşı uygulanacak zulmü de meşrulaştıran ve son aşamada aşırı yüceltmeye varabilen bir söylem mevcuttur.³²

26 Ocak 2011 tarihli *Milli Gazete*'de **“Katillerin Dayanışması”** başlıklı haberde bulunan *“yeryüzünü kana boyayan usta katliamcı ABD’den, Ortadoğu’nun baş belası terörist İsrail’e destek geldi: “İsrail’in soruşturma raporu inandırıcı”* şeklindeki açıklamada açıkça ABD ve İsrail’i hedef gösteren ve düşmanlaştıran ifadeler vurgulanmıştır. Haberde, Mavi Marmara saldırısının sonucunda İsrail’in yaptığı savunmaya ABD’nin desteğiyle ilgili açıklamalar mevcuttur. Haberin başlığında ve sunuluş biçiminde açıkça görülen bu problemlili söylem kendi ötekilerini yaratarak, okuyucu üzerindeki olumsuz etkiler hesaba katılmadan oluşturulmuştur. Medya, faşizan söylemini biz ve ötekini oluşturarak ortaya koymakta ve bu algılamayı topluma benimseterek yeniden ve yeniden üretmektedir.

³¹ 3 Şubat tarihli *Milli Gazete*'de **“Önce Mubarek Sonra İsrail”** başlıklı haberde, İsrail’den yine terörist devlet olarak bahsediyor. Bu haberde de Mısır’daki karışıklığın, Mısır tarafından desteklenen İsrail’i etkileyeceğiyle ilgili bilgiler mevcuttur.

³² *Mazlumluk söylemi, geç kapitalistleşmenin ve hızlı modernleşmenin şiddeti karşısında, toplumsal, kültürel ve imgesel yurtsuzlaşmaya uğrayan; mülksüzleşerek altlarındaki maddi zemini hızla kaybeden yığınların güç istemlerini temsil eden baskıcı-nevrotik bir siyasal ideolojiye dönüşme durumudur. Türk-sağının geliştirdiği en önemli ideolojik dizgedir. Türk sağını –ırkçı milliyetçi, liberal muhafazakâr ayrımı yapmaksızın- tanımlayan önemli ideolojik paydadır. 20. Yüzyılda faşist ideolojilerin, kitlelerin “hayal kırıklığını” mazlumluk söylemleri aracılığıyla başkalarını ezen bir siyasal aygıtı dönüştürmesi ancak bu şekilde mümkün olmuştur. Kitlelerin ezikliğini, daha trajik bir eziklik yaratmak için, başkalarının mazlumluğunu hazırlamak için kullanmıştır (Açıkel: 1996:169).*

*Yeniçağ Gazetesi*³³’nde yer alan **“Teslimiyete devam”** başlıklı haberde, ‘İlerleme Raporu’nda Türkiye’nin egemenlik hakkına müdahale bile AB sevdasından döndürmedi’ yargısıyla AB’ye uyum yasaları çerçevesinde hazırlanan raporlarla ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu doğrultuda, rapor konularının biri, eşcinseller ve travestilerle ilgilidir. Bu başlığı gazete şu şekilde vermiştir: *‘Travestiler bile rapora girdi.’* Bu başlık üzerinden açıkça farklı cinsel yönelimdeki kişilere, ‘bile’ kelimesini kullanarak faşizan söylem üretilmiştir ve bu kişiler direkt toplumun dışına atılarak, yok sayılmak istenmiştir. Haberde geçen ‘bile’ kelimesi, sözü edilen alt kültüre mensup bireylerin ‘dahi’ rapora girdiğini ifade ederken, ‘nasıl olur da rapora girerler?’ mesajını okuyucuya geçirmeyi amaçlamak için kullanılmıştır. Bu tip bir haberi okuyan gazete okurunun, ‘bu rapora bile giren kişilere’ karşı nefret duygusu geliştirmesi kaçınılmazdır. Aynı zamanda Travestileri aşağılayarak, onları bile rapora alan Avrupa Birliği de küçümsenmektedir. Ayrıca; teslimiyete devam ifadesi de “Avrupa Birliğinin uygulamaya sokmaya çalıştığı mevzuat yüzünden, Türkiye bu yapılandırmalarla uğraşmak zorunda kalıyor” anlayışının göstergesidir. 16 Mart 2011 tarihli **Takvim Gazetesi**’nde **“Dişi Komplo”** başlıklı haberde *“Deniz Baykal beni taciz etti iddiasıyla CHP’yi sarsan ODATV muhabiri Ayfer İklim Bayraktar’ın 20 yıl önce de kasetli bir komploya karıştığı” ile ilgili bilgiler mevcuttur.* Haberin içeriğinden daha çok başlıkta dikkat çeken söylem açıkça kadınları aşağılamaya yönelik olan bir söylemdir. Medyanın cinsiyet eşitliğine dayalı bir dil kullanması gerekirken, burada ‘dişi komplo’ söylemi ile kadınlara yönelik atıfta bulunmuştur. Bu şekilde kullanılan bir medya dilinin, kadınlara yönelik tecavüz, taciz gibi cinsel suçlarda önemli etkisi bulunmaktadır. Haber metinlerinde, toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bilgiler ve kelimeler seçilerek, söylem oluşturulmalıdır. Kadın bedeni üzerinden haber oluşturulması, haberin niteliğinden çok, kadının ‘obje olarak görülmesi düşüncesini’ sağlar. Bu durum da her yeni haberde yeniden faşizan söylemlere dönüşür. Kadına yönelik şiddetle mücadelenin en önemli yöntemlerinden biri olan, insanların fikirlerini değiştirmesi açısından ve daha çok kişiye ulaşabilmesinden dolayı medya önemli etkiye sahiptir.

³³ <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/haberdetay.php?hit=4115> (14-02-2011)

26 Mart 2011 tarihli *Akit Gazetesi*'nde "**CHP'nin aile projesi zinacının eseri**" başlıklı haberde CHP'nin 'her aileye 600TL projesi' ile ilgili açıklamalar mevcuttur. Fakat haber bunun üzerine kurulmamıştır. Haber metninde yer alan projenin mimarı Ali Tezel ve özel hayatı ile ilgili açıklamalar mevcuttur. Öncelikle başlık üzerinden bir açıklama yapılması gerekirse, "zinacının eseri" ifadesinin kullanılması açık olarak hem bireyin özel hayatına müdahale niteliğindedir, hem de bireye yönelik olarak onun hakkında olumsuzluk yaratabilecek bir söylemdir. Özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiği bu haberde, hukuka aykırı olarak açıklamalar yapılmıştır çünkü her birey özel ve aile yaşamına, konutuna saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Olaydan bağımsız olarak bireye 'zinacı' kelimesiyle ifade etmek açık olarak hakaret ederek ötekileştirmektir. Ve ayrıca toplumu da bireye karşı kışkırtmaktır. Bu şekilde hedef gösterilen birey, aynı zamanda faşizan söyleme de maruz bırakılmıştır. İslamcı söylemde ahlaki değerlere yapılan vurgu burada öne çıkmaktadır. Zina diyerek hakaret edilmiştir; çünkü İslam Dinine göre zina büyük günahlardan biri, Müslümanlar için kabul edilemez bir durumdur.

1 Ocak 2011 tarihli *Yeni Şafak Gazetesi*'nde "**Muhteşem Rezalet**" başlığıyla verilen haber Kanuni Sultan Süleyman'ın hayatından kesitler sunma iddiasıyla çekilen dizinin fragmanına, izleyicilerden ve tarihçilerden büyük tepki topladığı ile ilgilidir. Bu haberde "Muhteşem Yüzyıl" adlı diziyle ilgili olarak açıklamalar mevcuttur: *'Kanuni'nin içki içtiğini ve harem hayatını çarpık bilgilerle yansıtan diziyi kaleme alanları, yazarımız Yusuf Kaplan "Recep İvedik Zihniyetli Adamlar" olarak tanımladı. Tarihçi Okay Tiryakioğlu ise "Gay sahnesi bile var. İzleyici diziyi gerekli cezayı verecektir" dedi.* Öncelikli olarak, Muhteşem Rezalet şeklinde bir başlık, objektif olmayan bir başlıktır. Haberde, hem içki kullanan, hem de cinsel yönelimleri farklı olan insanlara karşı ötekileştirme mevcuttur. "Gay sahnesi "bile" var" vurgulamasıyla ötekileştirme pekiştirilmiştir ve nefret söylemi oluşturulmuştur. Aynı zamanda haber metni, dizinin senaristine karşı da nefret söylemi barındırmaktadır.³⁴ Rezalet ya da rezil

³⁴ Aynı Dizi ile ilgili olarak farklı zamanlarda ve farklı gazetelerde çeşitli haberler mevcuttur. 8 Ocak 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*'nde "**Rezil Diziyi tepkiler çığ gibi büyüyor**", 9 Ocak tarihli *Akit Gazetesi*'nde "**Rezil diziyi muhteşem tepki**", 9 Ocak tarihli *Milli Gazete*'de "**Rezil diziyi rekor şikayet**" başlıklarıyla aynı içerikte ve söylemde haberler üretmişlerdir.

kelimeleri kullanılarak oluşturulan bu haberde farklılaştırılmış bir bakış açısı yaratarak, diziye karşı oluşturulmaya çalışılan düşüncenin olumsuz yönde gelişmesi sağlanmaktadır.

16 Mart 2011 tarihli *Milli Gazete*'de **"Aile Depremi"** başlıklı haberde istatistiklerin "batılılaşacağız" derken, aile kurumunun temelden sarsıldığını gösteriyor şeklinde bir açıklama bulunmaktadır. Ayrıca haberde; batılılaşma ve modernleşme sevdası, toplumun temeli olan aileyi sarsmaya devam ediyor ve istatistikler, ailedeki çöküşün her geçen gün nasıl felakete gittiğini açıkça ortaya koyuyor şeklinde ifadeler bulunmaktadır. Bu haberde, batı ülkeleri açıkça hedef gösterilmektedir. 'Batılılaşacağız derken', 'batılılaşma ve modernleşme sevdası' gibi ifadelerle faşizan anlamlar yaratılmaktadır. Ailelerin, batıdaki ailelere benzememesi gerekliliği vurgulanan haberde, batı ülkelerine karşı olan olumsuz bir tepkiyi dile getirmektedir. 13 Mart 2011 tarihli *Türkiye Gazetesi*'nde **"Batılı kadın daha çok dayak yiyor"** başlıklı haberde İngiltere'de üç, Fransa'da ise dört günde bir kadının öldürüldüğü, Almanya'da her yıl kırk beş bin kadının sığınma evine kaçtığı ile ilgili bilgiler mevcuttur. Ayrıca Rihanna ve Madonna dibi ünlülerin de şiddet mağduru olduğuna dair açıklamalar mevcuttur. Burada genelleme yapılarak Batı ülkelerinde bu tip olayların daha çok yaşandığı ifade edilmiştir. Fakat bu haberle esas söylenmek istenen, Batı ülkelerine özenilmemesi, batı ülkelerinin "biz"den daha kötü durumda olduğu düşüncesidir. Dolaylı olarak yine 'batı' ülkeleri hedef konumdadır. Batıya karşı olan ön yargının temelinde, Hristiyan olmaları yatmaktadır, yani din odaklı bir bakış açısı mevcuttur. Aynı zamanda bu bakış açısı, Cumhuriyetin modernleşme diğer adıyla batılılaşma projesini, Hristiyanlaşma olarak yorumlamaktadır, bundan dolayı karşı çıkmaktadır. Batı'nın modernleşmeyi ve bazı evrensel değerleri bahane ederek dünyanın sömürgeleştiği ve Hristiyanlaştırılmaya çalıştığı savı mevcuttur. Bu düşünce biçimi, "Batı'nın tekniğini alınıp, ahlaksızlığının alınmaması gerektiğini" savunur. Bu söylemin temel hareket noktası: "Batı ahlaki bir çöküş yaşamaktadır, aile düzeni bozuk, kadınlara şiddet uygulanan bir durumun mevcudiyeti" düşüncesidir. Yine 22 Mart 2011 tarihli *Milli Gazete*'de **"Sahtekar Batı"** başlıklı haberde de Birleşmiş milletlerin aldığı Libya kararından 24 saat sonra Batılı ülkelerin Libya'ya saldırısı ile ilgili açıklamalar mevcuttur. Haber bu saldırıyı, "Bosna ve Gazze'deki soykırımları yıllarca seyreden Batılı güçler, petrol zengini Libya için

yirmi dört saat bile beklemediler” şeklindeki ifadeyle karşılaştırma yapmıştır. Olaydan bağımsız olarak yine “Sahtekâr Batı” ifadesi ile batı ülkelerini hedef göstermiştir. Ayrıca 21 Mart 2011 tarihli *Milli Gazete*’de “**Leş Kargaları**” manşetinde yine Libya üzerine yapılan harekâtla ilgili açıklamalar mevcuttur. Burada da açık açık ülkeler üzerinden bir nefret söylemi yürütülmüştür ve hedef gösterilmişlerdir. “*İkiyüzlü ABD ahlaksızlığı*”, “*İşgalci Batı harekete geçti*” gibi ara başlıklarla da pekiştirilmiştir. Burada da yine, Batı’nın sömürgeleştireceği, demokrasi-insan hakları perdesi- kılıfı altında olan inancıdır. Bu düşünceye göre Batı’nın asıl amacı demokrasi değil, Müslümanları düşman olarak görmesi ve onları yok etme isteğidir.

2 Ocak 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*’nde “**Bir yanda içki rezaleti, bir yanda Kur’an tilaveti**” başlıklı başka bir haberde ise “*yılbaşında yine bilindik rezillikler yaşanırken, Türkiye’nin 81 ilindeki 146 programda ise sağduyulu insanların düzenlediği Mekke’nin Fethi organizasyonlarında Kur’an tilavetine doydular.*” şeklinde yapılan söylemde, toplum iki gruba ayrılarak ve yeni yılı kutlayanlar ötekileştirilerek³⁵ yaptıkları her şey olumsuz olarak gösterilmiştir. Bu şekilde bir ayrımın yapılması ve bu şekilde bir söylem üretilmesi, uzun vadede izlenilecek olursa eğer, kişi hak ve özgürlükleri açısından tehlikeli bir noktaya gelinebileceği görülmektedir. Dolayısıyla, gazetenin rezillik kelimesini de kullanması, yeni yılı kutlayanlara karşı olumsuz tavır aldığının göstergesidir. Haber içki içen insanlara karşı hoşgörüsüz bir anlayış barındırmaktadır. Bu şekilde yapılan bir yönlendirmeye uzun vadede mahalle baskısı oluşabilir ve hatta şiddet unsuru işin içine girebilir. Gündelik hayatta, haberler yoluyla üretilen faşizan söylemler, kişi hak ve özgürlüklerini tehdit etmektedir.

6 Ocak 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*’nde “**Katilin adı Selek, Kartele göre melek**” başlıklı haberde, Mısır Çarşı’sında 7 kişinin öldüğü 127 kişinin yaralandığı patlamaya ilişkin davada, Sosyolog Pınar Selek’in daha önce defalarca hakkında alınan beraat kararlarına rağmen, bu haberde yine ‘Kartel Medyası’³⁶ olarak adlandırılan

³⁵ 1 Ocak 2011 tarihli *Akit Gazetesi*’nde “**Yılbaşı Çılgınlığı**” başlıklı haberde de aynı şekilde yeni yıl olumsuzlaştırılarak yeni yılı kutlayanlar ötekileştirilmiştir.

³⁶ Kartel Medya adlandırması: Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.’ye ait medya grubuna yönelik olarak, aynı düşüncede olmayan bir takım gazeteler (Yeni Akit, Türkiye..vbg) tarafından yapılan adlandırmadır.

gazeteler tarafından aklanmaya çalışıldığına dair bilgiler mevcuttur: ‘*Başta milliyet olmak üzere, kartelin önde gelen gazeteleri Mısır Çarşısını bombalayan Pınar Selek’i aklama yarışına girişmişlerdi*’. Bu haberde almış olduğu beraat kararlarına değinilmeyen Selek, gazete tarafından hala suçlu ve hedef olarak gösterilmektedir. Dolayısıyla bu haber bilgilendirici bir haber değil tam aksine herhangi bir bireye karşı, nefret duygusunu arttıran bir haberdir. 6 Mart 2011’de çıkarılan **Yeni Akit Gazetesi**’nde “**Kartel faşizmi**” manşetinde, Kartel olarak adlandırdığı bir grup medyayı Ergenekon davası kapsamında bazı çalışanlarının gözaltına alınmasından sonra yargıyı etkilemeye çalışmakla suçluyor. ‘Hürriyet yazarı Soner Yalçın’ın Odatv’deki bilgisayarında çıkan bilgiler ışığında Milliyet yazarı Nedim Şener ve Yalçın Küçük’ün de aralarında bulunduğu bazı gazetecilerin gözaltına alınması karteli panikletti’. Bu şekilde bir açıklama yaparken, aslında hem yazılan haber başlığında, hem de kartel nitelemesinden dolayı faşizan bir söylem sergilenmiştir. *Kartel Faşizmi* ifadesi en nihayetinde bir diğer medya grubunu aleni bir şekilde yaftalama amacı gütmektedir. Buna bağlı olarak farklı bir fikri savunan kesimin sınırları gazete tarafından yeniden çizilerek okurda yeni ve kendi istediği şekilde bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır. Haberin ilerleyen kısmında belirtildiği üzere, tutuklanan kişiler için ‘Millet arkanızda’ başlıklı haber yapan Hürriyet gazetesinin eleştirilmesi de, *kartel medyayı* net bir şekilde işaret ederek okura ‘ifşa’ etmektedir.

21 Şubat 2011 tarihli **Yeni Akit Gazetesi**’nde “**Kartelin Özlediği Çağdaşlık**” başlıklı haberde Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Orhan Çeker’in “Dekolte giyinen kadınlarla ilgili *sen dekolte giyersen bu tür çirkinliklerle karşılaşman sürpriz olmayacaktır*” ifadesi ile ilgili bilgiler yer alırken, Yeni Akit Gazetesinin ‘Kartel medya’ ve ‘laikçi’ olarak adlandırdığı gazetelerin de Profesör’ü hedef aldığını ve liselerde de dekolte giyinmeyi savunduğu ile ilgili açıklamalar mevcuttur. Ayrıca, bu haber hazırlanırken, ‘ilk insan resmi olarak çizilen’ bir resim de habere eklenmiş ve işte kartel medya bu çıplaklığı özlüyor şeklinde ifadeler mevcuttur. Bu haberde, laiklik dinsizlik dolayısıyla da ahlaksızlık olarak yansıtılmıştır. Aynı zamanda laikliğin kadını metalaştırdığını iddia edilmektedir. Bu nedenle kadın çok ortaldadır, aslında kadın ‘mahremdir’ dolayısıyla İslam kadını korumakta, hatta özgürleştirmekte düşüncesi temel alınmıştır.

2 Ocak 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*'nde³⁷ **“Küstah Dekan”** başlıklı haberde Malatya İnönü Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı'nın derslere ve sınava türbanlı olarak giren öğrencilerle ilgili olarak tutanak tutması ile ilgili bilgiler mevcuttur. Bu haberde bir kişiye yönelik olarak “küstahtır” kelimesinin kullanılması açık olarak bir nefret söylemidir ve bu bireyleri kışkırtıcı bir durum yaratmaktadır. Gazeteler üzerinden bir genelleme yapılması gerekirse, bir örnek olaya bakış açısından objektif olmaları gerekmektedir ve haberler içerisine duygusal söylemler katılmamalıdır. Fakat bu haberde de görüldüğü üzere, bir birey üzerinden bu şekilde bir faşizan söylem oluşturulmuştur. Bu örnek haberlerde olduğu gibi, toplum tarafından benimsenen kişiler üzerinde yapılması, o grubu ya da kişileri kışkırtması açısından bir durum oluşturmaktadır. Buna örnek olarak ayrıca; 6 Mart tarihli *Habertürk Gazetesi*'nde yer alan **“Tepinirsen saray kayar”** başlıklı haberde, Kültür Bakanı Ertuğrul Günay'ın İnönü Stadı'nın yerine yenisinin yapılması ile ilgili eleştirilerini dile getirdiği bir konuşmayla ilgili olarak, aslında Beşiktaş taraftarlarını harekete geçirmek amaçlı olarak atılmış bir manşettir. Bir kitleyi kışkırtmak amaçlı olarak yazılan bu manşette aslında söylenmek istenen, o bölgede Dolmabahçe sarayına yakın bir yerde stadın olmaması gerektiğidir. Fakat atılan manşette, statta izleyenlere yönelik olarak bir ithamda bulunulmuştur. Bu örnek de faşizan söylem açısından değerlendirildiğinde, bir topluluğu harekete geçirmek amacıyla kullanılması açısından tehlikeli bir söylemdir. Bu duruma şöyle bir örnek daha verilebilir: 7 Mart tarihli *Yeni Asya Gazetesi* yazarlarından Cafer Solgun'un yazısını ana sayfa manşetine taşıyarak şöyle bir başlık atmıştır: **“Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor”**. Bu haber, Aleviler Kemalizmle ilişkilendirilmekten kurtulup bu kılıftan sıyrıldıkça Türkiye'nin normalleşmesinin mümkün olabileceği iddiasını taşımaktadır. Haberde Aleviler, Kemalist oldukları düşünüldüğü için suçlanmakta ve yine Alevilerin Türkiye'nin normalleşmesinin önünde engel olarak görüldükleri izlenimi mevcuttur. *‘Bütün dert ve acıların Kemalizmden olduğunu görebilsek, Türkiye'nin normalleşmesini sağlayabiliriz’* cümlesinde hem Kemalizmin hem de Kemalizmi benimseyen kişilerin suçlandığını görürüz. Kemalizmin bu şekilde algılanmasının nedeni, Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Laiklik ilkesine paralel

³⁷ Vakıf Gazetesi 11 Ekim 2010 tarihi'nde Yeni Akit Gazetesi olarak yayın hayatına devam etmiştir.

olarak atılan adımların yarattığı Kemalizm-İslamcılık gerginliğidir: Ulus-Devletin kuruluş ve homojenleştirme aşamalarında uygulanan baskıcı politikaların günümüzde tartışılmaya başlanmasıyla birlikte inançlarından dolayı baskı gördüklerini ve ayrımcılığa uğradıklarını dile getiren ve tepkilerini içeren söylemlerdir. Burada hem bir inanca yönelik olarak ötekileştirme yapılmaktadır, hem de Türkiye'nin gelişim sürecinde, bir gruba yönelik suçlamada bulunmaktadır. Haberin genel yapısına, söylem tarzına bakılacak olursa, aslında bu tip haberlerin –haberdeki deyimle belirtmek gerekirse ‘Türkiye’nin normalleşmesinin’ önüne geçtiği ve faşizan söylemin nasıl yeniden ve yeniden üretildiği görülecektir.

8 Ocak 2011 tarihli *Bugün Gazetesi*’nde, “*Yorgo’yu Soğuk Çaprtı*” başlıklı haberde, Yunanistan Başbakanı Papandreu, Erzurum’daki zirvede küstah ifadelerle Türkiye’yi suçladığı ifade edilmektedir. Erzurum’daki Büyükelçiler konferansına katılan Papandreu, “Türkiye Kıbrıs’taki işgalini bitirmeden Avrupa Birliği’ne üye olamaz ve ayrıca Türkiye’nin Ege’deki askeri uçuşlarla kendilerini tehdit ettiği şeklinde açıklama yapmıştır. Haberde ayrıca Papandreu’nun bu söylediklerine ise Erdoğan da aynı sertlikte yanıt vermiştir, ifadesi bulunmaktadır. Burada aynı şekilde konuşan iki lider var fakat gazetenin yorumlaması sonucunda Yunanistan liderinin konuşması “küstahlık” olarak ifade edilmiştir. Burada yine bir birey üzerinden kişinin hak ve ifade özgürlüğüne aykırı olarak yapılmış bir nefret söylemi mevcuttur. Sadece “Yunanistan” başbakanı olmasından dolayı bu şekilde bir faşizan söylemle haber metni oluşturulmuştur. 15 Ocak 2011 tarihli *Akit Gazetesi*’nde “*Yahudi damat da kurtaramadı*” başlıklı haberde; Balyoz Davası sanığı Emekli Orgeneral Çetin Doğan’ın Yahudi asıllı damadı Dani Rodrik’in, Çetin Doğan’ı savunmasının asılsız olduğu iddia edilmektedir. Rodrik “iç güvenlikle ilgili bir seminerin kes-kopyala yöntemi ile darbe planına dönüştürüldüğü” tezini ortaya atmıştı. Ancak, Gölcük Donanma Komutanlığı’na düzenlenen baskında ele geçirilen on çuval dolusu belgenin Balyoz-Darbe Planının kes-kopyala yöntemi ile hazırlandığını ileri süren Rodrik’in tezini çürüttüğü ile ilgili bilgiler mevcuttur. Burada haberin içeriğinden çok “Yahudi” olmanın vurgulanması, haberdeki faşizan söylemi açığa çıkartmaktadır. Aslında Dani Rodrik üzerinden, tüm Yahudilik suçlanmıştır, Yahudiliğin bu şekilde “doğru olmayan işler” yaptıkları genellemesi yapılmıştır. Bu haberde ayrıca laikliğin bekçisi olarak nitelendirilen ordu da,

Yahudilerin planlarıyla ilişkilendirilmiştir, Yahudiler ötekileştirilirken, ordu ve laiklik de yerilmiştir.

2 Şubat 2011 tarihli *Sözcü Gazetesi*'nde **“TRT Diz Çöktü”** başlıklı haberde, “Anayasa Mahkemesi’nin and içme töreninde TRT’nin yerlerde süründüğünü gözler önüne serdi” ifadesinde açıkça TRT Genel Başkanı İbrahim Şahin’e karşı lekeleyici bir söylem görülmektedir. Gazete bu yargıya TRT Genel Başkanı’nın, İçişleri Bakanı Beşir Atalay’ın yanında ‘diz çökmüş’ şekilde çekilen fotoğraf karesinden dolayı varmıştır ve bu şekilde olumsuz bir benzetme yaparak haber oluşturulmuştur. Haber kurumun ‘gurursuz ve yandaş’ olduğu belirtilen ifadelerle vurgulamalar yaparken aynı zamanda halkı kuruma karşı kin gütmeye teşvik ediyor. Kişiyi ve dolaylı olarak onu destekleyenleri yerecek şekilde bir başka haber örneği ise; 17 Şubat 2011 tarihli *Akşam Gazetesi*'nde **Yavru Vatan’ın ‘Küçük’ hamlesi** başlıklı haberde, KKTC ile yaşanan ‘besleme krizinin’ ardından KKTC Başbakanı İrsen Küçük’ün Başbakan Tayyip Erdoğan’la görüşmek üzere Ankara’ya gelmesi ile ilgili açıklamalar mevcuttur. Fakat başlıktaki ‘küçük’ kelimesinin İrsen Küçük’ün soyadı ile ilişkilendirilerek kullanılması, kişiye yönelik ‘dalga geçme amaçlı’ “sözel şiddet”³⁸ örneğidir. Kişinin adı ya da soyadıyla dalga geçmek de sözel şiddete örnek olarak verilebilir. Ayrıca, kişinin bedensel özellikleriyle, dış görünüşüyle ya da konuşma tarzıyla alay etmek de sözel şiddet olarak tanımlanabilir. Bu duruma örnek olarak da; **20 Ocak 2011** tarihli *Sözcü Gazetesi*'nde **“Tayyip Uçuğu”** başlıklı haberde Adnan Polat’ın dudağındaki uçuk gösterilerek, Başbakan Tayyip Erdoğan’ın Galatasaray Stadı’nda tepki almasının sonrasındaki açıklamaları yer almaktadır. “*Erdoğan’ın statta yuhalanması Galatasaray Başkanı Polat’ın üzerinde büyük baskı kurdu, ne keyfi kaldı, ne de morali*” şeklinde ifadelerde bulunan gazete, haberi verirken dolaylı olarak faşizan söylem üretmiştir. Bir kişinin fiziksel özellikleri için –geçici bir özellik de olsa- bu ifadelerde bulunulması, sözel şiddet örneğidir.

³⁸ Sözel şiddet herhangi bir kişiye yönelik olarak, kişinin benliğini, psikolojik durumunu olumsuz olarak etkileyen yargılardır. http://www.okuldasiddet.net/upresimler/ogretmen%20_el%20_kitabi.pdf (13-01-2011)

3 Mart 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*'nde "**İşbirlikçiler Rum Bayrağıyla eylem yaptı**" adlı haberde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet'i vatandaşlarının, Türkiye'ye karşı slogan atmalarıyla ilgili bilgi mevcuttur.³⁹ Fakat bu bilgi verilirken "*işbirlikçiler*" kelimesiyle, farklı düşünceye sahip kişiler, ötekileştirilmiştir. Gazetenin düşüncesine göre; KKTC de Türkiye'nin bir parçasıdır. Dolayısıyla "bağımsız" olmak isteyenlere Rumlarla işbirliği içinde oldukları gözüyle bakılmıştır. Yani bir bakıma 'içimizdeki öteki' olarak görülmektedirler. Aynı zamanda haber ile ilgili fotoğrafta, eşcinsellere ait olan gökkuşağı bayrağı: "*Türk bayrağından rahatsız olan marjinal gruplar, bayrakları asanlar ile tartışmışlardır.*" şeklinde yansıtılmıştır. Bu marjinallerin düşman oldukları Türk'ü ve Türkiye'yi temsil eden Türk Bayrağından rahatsız olmalarından bellidir. Burada da yine eşcinseller 'marjinal grup' olarak nitelendirilerek, ötekileştirilmiştir. Rum bayraklarıyla eylem yaptıkları belirtilerek 'içeriden bir odak' olarak yansıtılan grup üzerinden de Rumlara yönelik olarak düşmanlık söylemi de bir kez daha üretilmektedir. 5 Şubat 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*'nde "**Nankör Gafiller**" başlıklı haberde de yine KKTC' deki eylemlerle ilgili olarak açıklamalar mevcuttur. Bu haber metninde de açık olarak KKTC'de yaşayan insanlar hedef olarak gösterilmiştir. "Türkiye'den beslenip Rum'a hizmet ediyorlar" ifadesinde görüldüğü üzere, hem orada yaşayan insanlar hem de Rumlar ötekileştirilmiştir. Rum işbirlikçileri olarak adlandırılan kişilere yönelik olarak olumsuz ifadelerde bulunan haber metni, bu yolla nefret söylemi oluşturmuştur. Dolayısıyla bu yolla oluşturulan faşizan söylemler, oradaki yaşayan insanlar üzerinde bir tepki oluşturmaktadır.

3 Mart 2011 tarihli *Bugün Gazetesi*'nde "**Komedyenler Para Basıyor**" başlıklı haberde, belirli bir meslek grubuna ait olarak –etnik köken ya da ırk ayrımı olmadan dayatılan bir ayrım söz konusudur. Komedyenlik mesleği için 'para basıyorlar' söylemi bir meslek grubunun nasıl ötekileştirildiğine dair verilebilecek yerinde bir örnektir. Buna bağlı olarak söz edilen meslek grubunun 'iyi' ölçüde para kazanması alaya

³⁹Kuzey Kıbrıs'ta Ankara'nın talebiyle açıklandığı iddia edilen kemer sıkma politikalarını protesto etmek için KKTC Sendikal Platformu tarafından başlatılan eylemle ilgili bir haberdur. 28 Ocak'ta 25 bin kişinin katılımıyla gerçekleşen eylemde Rum bayrakları ve Türkiye'yi protesto eden pankartlar açılması üzerine Başbakan Erdoğan büyük tepki göndermiş, hatta Türkiye'nin KKTC Büyükelçisi değişmişti. Eylemin gerekçesi "demokrasi, ekonomik ve sosyal hakların korunması, özelleştirme adı altında Kıbrıslı Türklere ait kamusal alanların peşkeş çekilmemesi, çocukların geleceğine sahip çıkılması" olduğu belirtilmiştir.

alınarak verilmiş ve bu meslek grubundan kazanç sağlayan kişilerin dolaylı da olsa ‘haksız’ kazanç edindiklerine dair imada bulunulmuştur. Neticede okurun, haber tarafından yönlendirilerek objektif değerlendirme yapabilmesinin önüne geçildiğini söyleyebiliriz.

15 Şubat 2011 tarihli *Yeni Akit Gazetesi*’nde “*Penguen Provokasyon Peşinde*” başlıklı haberde Hz. Muhammed’in doğum yıldönümü sebebiyle kutlanan Mevlid Kandili’nde Müslümanlar dua ederken, din karşıtı oldukları atfedilen Penguen Dergisi’nin de bu durumla alay ettiği ile ilgili açıklamalar mevcuttur. Fakat bu açıklamalar yapılırken, bir mizah dergisine ve onu okuyanlara karşı yaftalayıcı bir nefret söylemi yapılarak, dergi ve okuyucuları, din karşıtı Kemalistler olarak ötekileştirilmekte ve yargılanmaktadır. Dolayısıyla bu faşizan söylemle, aynı zamanda dergiyi okuyan kesime ve dergiye karşı kışkırtıcı bir durum yaratılmakta ve hedef gösterilmektedir.

3 Mart 2011 tarihli *Güneş Gazetesi*’nde yer alan “*Yuh olsun, rezil teklif meşru zeminde*” başlıklı haberde, PKK’nın ‘Öcalan’a ev hapsi’ şeklinde yaptığı *deli saçması* diye nitelendirilen bir açıklamanın, muhalefet ve iktidarın da bu haber üzerine *balıklama* atladığını belirterek, yaşanan olaydan bağımsız olarak, ‘yuh olsun ve rezil teklif’ şeklinde yapılan söylemlerin herhangi bir talebe yönelik yapılan nefret belirtisi olarak görülmektedir. Aynı zamanda muhalefet ve iktidara yönelik ‘*balıklama atladığını*’ belirtmek de aynı şekilde, objektif olmayan bir hoşnutsuzluk ifadesidir. Burada iktidar ve muhalefet “öteki’nden” –terörden- yana oldukları iddiasıyla kınanılmaktadırlar. Gayrimeşru olan, meşru olana; yasadışı olan, yasal olana “müdahale ediyor” anlamı da mevcuttur. Aynı zamanda, “Yuh olsun, rezil teklif meşru zeminde” ifadesinde, ‘istenilen durumun’ meşru zeminde olması, “ne hakla cüret ediyor?” anlamını da barındırmaktadır.

4 Mart tarihli *Bugün Gazetesi*’nde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın, BDP⁴⁰’ye yönelik olarak dile getirdiği, terör örgütü ve destekçilerinin seçim öncesi tahrik için harekete geçtiğini belirtmesi ve ‘gençlerin ölümü, annelerinin gözyaşı pahasına oy alacaksınız, gözünüzü bu kadar kan mı bürüdü’ şeklindeki açıklamasını

⁴⁰ Barış ve Demokrasi Partisi

“Kanlı oy avcıları” manşetiyle duyurmaları problemlili bir bakış açısidir. *Kanlı oy avcıları* nitelemesi, olaydan bağımsız olarak düşünülürse eğer, bir kişiye ya da gruba yönelik olarak söylenen, suç ifade eden ya da katil anlamı çıkarılan bir söylemdir. Başbakanın eleştirdiği grup ve onların destekçileri üzerine yazılan *kanlı oy avcıları* nitelemesi aynı zamanda düşmanlaştıran bir söylemdir. Bu durum, bugün hem Türkiye’de yaşanan hem de dünyada yaşanan derin bir şiddet kültürü gelişiminin göstergesidir. Toplumun her katmanında görülebilecek, sıradan gündelik yaşamda, sıradan kişilerin hayatlarına, medya yoluyla egemen hale getirilmeye çalışılan şiddet kültürünün haber metinleri üzerindeki faşizan söylem görünümüdür.

7 Mart tarihli *Vatan Gazetesi*’nde **“Kürtçe seçmeli dil olacak, CHP⁴¹’den ‘anadil’ atağı”** başlıklı haberde, Anadil kelimesi, tırnak içinde ve kırmızıyla belirtilerek Kürtçe dili küçümsenmiştir. Haberde, CHP’nin seçim bildirgesinde, Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu’nun talimatıyla Kürtçenin okullarda seçmeli dil olarak okutulması görüşünden bahsedilmektedir. Bu haberde eğitim de dahil anadil kullanımıyla ilgili olarak bir engel üzerine vurgu yapılmaktadır. Dolayısıyla bu durum hem Kürtlerin hem de Kürtçenin ‘bir dil olarak dahi konuşulamayacağı’ üzerinden bir vurgu yapmaktadır. Bu söylem de yine farklı bir dile yönelik olarak yapılan ötekileştirmedir. Haberle ilgili olarak milliyetçi söylemdeki dil vurgusu üzerinde durulması gerekirse; milleti oluşturan temel unsurlardan biri dildir. Türkçenin resmi dil olması açısından bu önemlidir. Kürtçenin kabulü demek, Kürtlerin bir millet –ki uzun süre reddedilen bir durum- olarak kabul edilmesi demektir. Bu durum ise bir devletleşme sürecini beraberinde getireceğini ileri süren ‘milliyetçi söylemi’ endişelendirmektedir. İşte burada devletin güvenliğinin tehdit altına girmesi düşüncesi göz önüne gelmektedir. Dolayısıyla bu oluşuma “çanak tutan” CHP ise yerilmektedir, gizli bir işbirlikçi suçlamasıyla yüz yüze bırakılmıştır.

22 Mart 2011 tarihli *Sözcü Gazetesi*’nde **“İşte Avrupa’nın Kalleşliği”** başlıklı haberde İtalya lideri Berlusconi ve Fransa Lideri Sarkozy’nin, Libya üzerine yapılan savaş operasyonlarından önce, çıkarları doğrultusunda davrandıkları ile ilgili bilgiler mevcuttur. Fakat gazete bu durumu Avrupa üzerinden genelleyerek okuyucuya

⁴¹ Cumhuriyet Halk Partisi

yansıtmıştır, dolayısıyla Avrupa'ya karşı yapılan düşmanlaştırma mevcuttur. Avrupa'ya karşı bu önyargının nedeni Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde yaşanan gelişmeler ve I. Dünya Savaşı tecrübesidir. Avrupa ve Avrupa Birliği hala İtilaf Devletleri olarak görülmektedir: Haber üzerinden İtalya ve Fransa'nın hedef gösterilmesi, İtilaf Devletleriyle ilişkilendirilebilir. Haber metinlerinde gündelik hayattaki yeniden üretim süreçlerinde işlenen konular üzerinde, gizliden gizliye insan hakları ve demokrasi gibi kavramları –tıpkı Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki gibi- kullanarak azınlıkları kışkırtan, Türkiye'yi bölmek isteyen, dolayısıyla da bunun için her fırsatı değerlendiren öteki olarak Avrupa hedef gösterilmektedir. Bu söylemler ışığında, bu örnek haber üzerinden gidilecek olursa, Avrupa, 'kalles', dost görünüp, sırtından vuruyor. Avrupa'nın emperyalist geçmişinden kaynaklanan bu durum, daima şaibeli ve sömürgeci olarak nitelenmektedir. Libya üzerinde geçen olay da bu şekilde yorumlanmıştır. Ayrıca Türkiye ile Avrupa arasındaki ilişkiler göz önüne alındığında, hem Avrupa Birliği düzenlemeleri doğrultusunda örnek alınmakta hem de Avrupa'ya karşı ötekileştiren düşmanlık söylemleri üretilmektedir. 14 Mart 2011 tarihli ***Sözcü Gazetesi***'nde ***"İtalyan Küstahlığı: Mal varlığın şaibeli dediler, vize vermediler"*** başlıklı haberde Antalyalı bir iş kadınının turla İtalya'ya gitmek istemesi üzerine, vize başvurusunun kabul edilmemesi ile ilgili gerekçe olarak, "bu yaştaki (39) bir kadın, bu kadar serveti kısa yoldan elde edemez" şeklindeki açıklamayı göstermiştir. İtalya Büyükelçiliği üzerinden, İtalyan küstahlığı şeklindeki bir ifadeyle, hakaret ederek bir nefret söylemi oluşturmuştur. Bu örnekte de yine İtilaf Devletlerinin küstahlığı, -Türklüğe düşman oldukları için- ve Türk işkadınına bu şekilde olumsuz olarak davranılarak hakaret ettikleri iddiası mevcuttur.

31 Mart 2011 tarihli ***Yeniçağ Gazetesi***'nde, ***"Bölücülere Yargı Tokadı"*** başlıklı haberde, BDP başkanı Selahattin Demirtaş'ın kızına okutulmasını istemediği öğrenci andına yönelik olarak başvurusu ile ilgili olay anlatılmaktadır. Burada açıkça farklı bir etnik kökene ait kişilerin tümüne yönelik olarak bir söylem mevcuttur. Bir milletvekilinin başvurusu üzerine, yargıdan gelen olumsuz cevabın, Kürt halkına yönelik olarak bu şekilde bu söylemle çevirmek, gazetenin okuyucuları üzerinde nefret duygusu yaratmaktadır. BDP'nin bölücü yani PKK'lı olarak nitelendirilmesi, okuyucuya da bu şekilde yansıtılmıştır. Andımızı okumak istememesini ise bölücü yani

düşman olarak ifadelendirmiştir. BDP'nin ve hatta Türk üst kimliğini kabul etmeyerek kendini Kürt olarak tanımlayan herkes kötü, bölücü ve vatan haini olarak gösterilmiştir (İyi olan Kürtler ise bu üst kimliği kabul edenler, Türküm diyebilenlerdir).

16 Şubat 2011 tarihli *Sözcü Gazetesi*'nde *“Keşke Şehide de Ağlasaydı”* başlıklı haberde AKP milletvekillerinin Filistin'de yaşanan Mavi Marmara olaylarına ilişkin Başbakanın grup toplantısında yaptığı konuşma üzerine ağladıklarına dair bilgiye yer verilmiştir. Haber verilirken aynı milletvekillerinin aynı duygusal tepkiyi şehitlerimize göstermediği vurgulanmak istenmiştir. Büyük puntolarla yazılan *“Filistinlilere ağlıyorlar da şehitlerimize ağlayanı daha görmedik!”* ifadesiyle açık bir şekilde AKP milletvekilleri suçlanmış ve etnosantrik bir yaklaşımla halkın milli duyguları sömürülerek, halkı kışkırtma yoluna gidilmiştir. Bu tavır açık bir düşmanlaştırma ve tahrik biçimini gösterirken, belli bir siyasi gruba mensup kişiler de dolaylı olarak ötekileştirilmiştir. Burada AKP milletvekillerinin temsil ettiği kitle bilinçli bir kutuplaştırma mekanizmasıyla da suçlanmıştır.

Haber metinlerinde genellemeler yapılarak, tüm gruplara yönelikmiş gibi anlaşılmasına sebep olmaktadır ve çoğu haberde olduğu gibi genellemelerle faşizan söylemler oluşturulmaktadır. Faşizan düşünce her yeni haberde, yeniden ve yeniden üretilmektedir. Haberlerde görülen bu tip genellemeler, aslında ötekiliğin kurgusunda mevcuttur ve haberler yoluyla inşa edilirken dikkat çekici oldukları için, bu tip genellemelere sık sık başvurulur. Haber metinlerinde üretilen faşizan söylemlerle, toplum belli gruplara ayrılarak oluşturulan ötekiler dışlanarak nefret söyleminin oluşturulmasına da olanak sağlar.

SONUÇ

Medyada her yeni gün üretilen söylemler içinde en önemli konumda olanı haberlerdir. Haberlerin, geniş kitlelere ‘rahat’ ulaşabiliyor olmasından dolayı, sosyal sorumluluk bilinci taşıyan kişiler tarafından ve bu ‘sorumluluk bilinciyle’ her yeni gün üretilmesi gerekmektedir. Yaşadığımız dünya üzerinde oluşan anlamları, durumları toplumsallaştıran en önemli unsurlardan olan medyanın üzerine büyük bir görev düşmektedir. Fakat son yıllarda gazeteler üzerinde yapılan incelemelerde de görüldüğü üzere, haber metinlerinde savaş, ırkçılık, milliyetçilik, ayrımcılık ve ötekileştirme içeren yaklaşımlara rastlanmaktadır. Kullanılan bu söylemlerdeki asıl amaç aslında ötekileri, ötekileştirilenleri düşmanlaştırmaktır. İşte tüm bunları içeren, haber metinlerinde yeniden inşa edilen bu faşizan söylemler, toplumdaki “milliyetçilik algısını” da büyük ölçüde farklılaştırmaktadır ve yeniden oluşturmaktadır. Bir dışlama biçimi olan ötekilik, “biz” dışında kalanları anlamlandırma ya da yerlerini belirleme şeklidir.

Türkiye’de Cumhuriyet’le birlikte inşa edilmeye başlanan “toprak ve kültür” birliğine dayalı milliyetçilik, zaman içerisinde bazı taleplerde bulunan azınlık ve muhalifleri yani Türk olmayı yok sayma, dışlama eğilimi göstermiştir (Aygül: 2010).

Faşizan söylemler ya da nefret söylemleri gündelik hayatın içinden çıkmaktadır ve medya yoluyla yeniden ve yeniden üretilmektedir. Aynı zamanda bir medya aracı ile doğan söylemleri yine bir medya aracı ile bireyin gündelik yaşamına girmektedir. İncelenen gazetelerde görüldüğü gibi, gazetelerin ideolojileri doğrultusunda haberler yapılmakta ve tarafsız olunmamaktadır. Haber metinlerinde yapılan yeniden inşa sürecinde, çok sayıda faşizan söylem yer almaktadır. Bu çalışmada görüldüğü gibi medya, toplumsal sorumluluğuna aykırı olarak, satış oranlarındaki artışı ön plana çıkararak ırkçılığı yeniden ve yeniden üretmektedir.

Bu çalışmanın haber metinleri üzerinde yapılmasının diğer bir nedeni ise haber metinlerinin ya da genel olarak gazetelerin, gündem yaratma ve gündemi dönüştürmek suretiyle toplum üzerinde önemli etkilerinin olmasından kaynaklanmaktadır. Haberler üzerinde yapılan analizlerde basın içeriğinin büyük bir bölümünün faşizan yapısı göz

önüne serilmiştir. Belli bir sınıfın, grubun egemenliğini koruyan bir sistemin, medya yoluyla da yeniden üretildiği görülmektedir. Medya, etnik azınlıkları toplumsal bir sorun olarak görmektedir. Okuyucular ise, genel olarak eleştirmeyen bir yapı içerisinde haberleri görmektedirler, dolayısıyla asıl sorun buradan devam etmektedir. Eleştirel bir gözle bakılmayan, haberlerin içerdikleri nefret ve ya faşizan söylemler, insanlar üzerinde olumsuz yönde etki oluşturmaktadır.

İncelenen haber metinlerinde, Hıristiyanlara, Yahudilere, Ermenilere, Kürtlere, eşcinsellere..vb farklı din ve mezhepten ya da cinsel yönelimden olan kişilere ve gruplara yönelik olan faşizan söylemlerin üretildiği gözlenmiştir. Aslında değişen ve gelişen dünyada oluşan yeni nesillerin; toplumda farklı yaşam tercihlerini, farklı etnik köken ve dini inançlara sahip olanları ya da farklı cinsel yönelimleri olanları benimsemesi için ve bir arada yaşama isteğinin, oluşturulan söylemlerin olumlu yönde gelişmesi için medyaya büyük bir görev düşmektedir.

Faşizan söylemlerin ortadan kalkması için, farklı cinsiyetlerin, farklı cinsel yönelimlere sahip olanların, etnik kökeni ve mezhepleri farklı olan insanların kültürleri arasında tanıma ve diyalog kurmak için çeşitli iletişim olanaklarının ve ortamlarının sağlanması ve bunun geliştirilmesi aynı zamanda arttırılması gerekmektedir. Bunun yapılabilmesi için de öncelikle toplumun büyük bir kesimini etkileyen medyanın ve etkinin önemli bir kısmını oluşturan gazetelerdeki haber metinlerinin, yeniden ve yeniden faşizan söylem üretmemesi gerekmektedir.

Medya, egemen ideolojinin bir aygıtı olarak ırkçılığı ve milliyetçiliği yeniden üretirken toplumsal öfke ve nefret duygularını da üretir ve bu duyguları ötekilere karşı yöneltmesine neden olmaktadır (İnceoğlu: 2009). Gazeteler haberleri verirken bilgilendirmeyi esas alan haberler yapması ile mevcut bir bilgi üzerinden faşizan söylem üretmesi arasında ince bir çizgi olduğu görülmüştür. Faşizan söylemin tespiti noktasında ilk dikkat edilmesi gereken kıstas, haberin açık bir şekilde bilgilendirme içerip içermediğidir. Eğer haberin temel önemini oluşturan bilgilendirme hususu çarpıtılarak “taraf” niteliği kazanıyor ve yayın organının doğrudan söylemi haline dönüşüyorsa bu durumun faşizan söylem üretimine zemin hazırladığı görülmüştür.

Haber metinlerini görsel olarak destekleyen, yazı karakterleri; faşizan söylemin oluşturulmasında önemli etkiye sahiptir. Büyük ve renkli puntolarla yazılan haber başlıklarında çeşitli noktalama işaretleriyle (özellikle ünlem işareti) görsel açıdan dikkati çeken unsurlar oluşturularak, okuyucunun daha kolay görebilmesi sağlanmaktadır. Bu şekilde nefreti dile getiren metinler, -dikkati de daha rahat çektikleri için- okuyucu üzerinde, gündelik hayatta, farkında olmaksızın, faşizan zihniyetin oluşturulmasına büyük katkı sağlamaktadır.

Haber metinleri, gazeteler ya da daha genel anlamda medya aygıtları birer propaganda araçlarıdır. Bu özelliği ile haber metinleri, daha önce de belirtildiği gibi, topluma fikir aktarma ya da onları etkileme özelliklerine sahiptir. Dolayısıyla böyle bir öneme sahip olan haber metinleri kurulurken, bu durum göze alınarak yapılmalıdır ve üretilen söylemlerin, toplumu olumsuz yönde etkilememe özelliğini barındırması gerekmektedir. Ayrıca gazetelerdeki fotoğraf kullanımı ise hem görsel açıdan, hem de okuyucunun dikkatini çekmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle, gazete haberleri ile bir bütün olan fotoğraflar seçilirken, toplumu kışkırtma ya da nefret üretme gibi durumların oluşabileceği göz önüne alınarak dikkat edilmelidir.

İncelenen haber metinlerinde görüldüğü gibi yeniden ve yeniden bir faşizan söylem üretimi mevcuttur. Bu şekilde oluşturulan ifadeler, toplum üzerinde, kültürel, etnik, siyasal açıdan nefret duygusu yaratmaktadır ve toplumu belirli parçalara ayırmaktadır ve bu şekilde ötekileri bastırmaktadır.

Bu tez çalışması, yaşadığımız dünyada, medyada her yeni gün üretilen faşizan söylemler üzerinde bir müdahale niteliğindedir. Bu şekilde müdahaleler yapılmalıdır, ancak bu şekilde yeniden ve yeniden üretilen olumsuz söylemlerin önüne geçilebilir ve yeni alternatif diller üretilebilir çünkü gazeteciler yaptıkları işin gereği olarak topluma karşı sorumludurlar. Bu çalışma ile haber metinlerinde ırkçılığın, milliyetçi ve faşizan söylemin, ötekileştiren söylemlerin çok yaygın olduğunu görmekteyiz. Haber metinlerinin, faşizan düşünceyi yeniden üreten ve bunu sürdüren temel bir öge olduğu görülmüştür.

Bu çalışma sırasında bazı gazetelerde, -Yeni Akit, Milli Gazete, Yeni Asya Yeni Şafak, Türkiye, Sözcü, Bugün ve Takvim- faşizan söylemlerin daha yoğun olduğu tespit edilmiştir. Daha yoğun faşizan söylemin tespit edildiği gazetelerin çoğunlukla etnik milliyetçilik ve din ekseninde habercilik yapan gazeteler olduğu görülmüştür. Eşcinsellik, yabancı düşmanlığı.. vb konularda bu gazetelerde yapılan benzer söylemler görülmektedir; fakat söz konusu iç politika ile ilgili haberler olduğunda ayrılmaktadırlar. Çoğu gazetede “yabancı düşmanlığı” yapıldığı –özellikle Ermeni, Rum ve Yahudi düşmanlığı- ve benzer bir nefret dili ve faşizan söylem üretmektedirler. Milli gazete örneği üzerinde durulacak olursa eğer, çok dar sınırlar içerisinde haber ürettiği görülmektedir. Özellikle İsrail’e yönelik olarak faşizan söylem üreten gazete, hemen hemen her gün İsrail üzerinde nefret dile getiren haberler oluşturmaktadır. Yeni Asya ve Yeni Akit Gazeteleri’nde ise daha çok dini konularda faşizan söylem üretilmektedir. Buna bağlı olarak, ana akım medya olarak adlandırılan, geniş kitlelere hitap etme iddiası taşıyan gazetelerde üretilen faşizan söylem örneklerinin, sınırları daha net çizilmiş gruplar üzerinde söylemlerini yoğunlaştırdıkları söylenebilir.

Faşizan söylemlerle, gazetelerin yalnızca ilk sayfalarının incelenmesine rağmen sıklıkla karşılaşılmıştır. Bu durum incelenen fakat herhangi bir bulguya rastlanmayan diğer gazetelerin faşizan söylem üretmediği anlamına gelmemektedir. Faşizan söylem, ilk sayfalar incelendiğinde bile net bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Fakat bazı gazetelerde, örneğin Sözcü ve Yeni Akit gazeteleri ele alındığında, farklı çizgilere sahip olmalarına rağmen ana akım medyaya oranla daha fazla faşizan söylem ürettikleri söylenebilir. Söz konusu ötekileştirme ve dolayısıyla düşmanlaştırma olduğunda, farklı çizgilere sahip de olsalar birçok gazetenin ortak paydalarda buluşabildiği görülmektedir. Örnek vermek gerekirse, iç politikada farklı görüşleri benimseyen gazeteler söz konusu daha dar gruplar olduğunda aynı nefret dilini ürettikleri haberlere yansıtabilmektedirler. Kimi gazetelerin ana akım medyaya oranla daha fazla faşizan söylem ürettiklerine bakıldığında, daha geniş kitleleri ilgilendiren iç politika malzemeleri daha net görülebilir. İç politikada savundukları değerler bakımından zıt kutupta yer alan bu gazeteler, daha küçük, diğer bir deyişle hali hazırda toplumda “öteki” olarak algılanan gruplara dair haberlerinde aynı yaklaşımı benimsemektedirler. Haber metinlerinde Ermeniler, Yahudiler, eşcinseller, Aleviler ve Kürtler.. vb gruplara yönelik olarak

ötekileştirmeler mevcuttur. Bu durum, toplumda bulunan çeşitli gruplar üzerinde baskı yaratmaktadır ve toplumsal düşüncüyü olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu çalışmanın bulgularına dayanarak gündelik hayatta, haberler yoluyla üretilen faşizan söylemler, kişi hak ve özgürlüklerini tehdit etmektedir ve cinsiyet eşitliğine dayanan haberler üretmemektedir. Dolayısıyla medya hem cinsiyet eşitliğine dayanan bir dil kullanmalı hem de kişi hak ve özgürlüklerini tehdit eden haberler üretmemelidir. Haber metinleri aracılığıyla gazetelerde bu şekilde üretilen faşizan söylemler, toplumsal, siyasal ve kültürel yapıyı olumsuz etkilemektedir. Örneklerde görüldüğü gibi okuyucuları nefret duyguları içerisine sokan, ötekileştiren ve ‘diğeri’ olarak nitelendirdiklerine karşı kışkırtan yapıya sahip olan gazeteler, gündelik hayatta her yeni gün faşizan söylem üretmektedirler.

KAYNAKÇA

- AÇIKEL, F. (1996). Kutsal Mazlumluğun Psikopatolojisi. *Toplum ve Bilim Dergisi* 70 153-198.
- ALANKUŞ-KURAL, S. (1995). Türkiyede Medya Hegemonya ve Ötekinin Temsili. *Toplum ve Bilim Dergisi*. 67, 76- 109.
- ALĞAN, C. ŞENSEVER, L (2010). Ulusal basında Nefret Suçları: 10 Yıl, 10 Örnek, Sosyal Değişim Derneği, İstanbul: Yön Matbaası.
- ALTAY, D. (2005). Küresel köyün medyatik mimarı Marshall McLuhan. N. Rigel, G. Batuş, G. Yücedoğan, B. Çoban (ed). *21. yy İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar, Kadife Karanlık* (ss. 9-74) İçinde. İstanbul: Su Yayınevi.
- ALTHUSSER, L. (2005). Yeniden Üretim Üzerine (çev. A.I. Ergüden- A. Tümertekin). İstanbul: İthaki Yayınları.
- ALVER, F. (2006). Niklas Luhman. G. Batuş, F. Alver, B. Arık, B. Çoban, Ü Çığ (ed). *21. yy İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar, Kadife Karanlık 2* (ss. 141-163) İçinde. İstanbul: Su Yayınevi.
- ANDERSON, B. (2007). Hayali Cemaatler: Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması (çev. İ Savaşır). (4. Basım). İstanbul: Metis Yayınları.
- ARSAN, E. D. (2004). Medya-güç İdeoloji Ekseninde Merve Kavakçı Haberlerinin İki Farklı Sunumu. Ç. Dursun (ed.). *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*.ss(151-182). Ankara: Elips Kitap
- ASLAN, K. (2004). Haber Nasıl Okunur? Haberde İdeoloji ve Söylem. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- AYGÜL, E. (2010). Facebook'ta Nefret Söyleminin Üretilmesi ve Dolaşıma sokulması. T. Çomu (ed.). *Yeni Medyada Nefret Söylemi*. ss (95-140) içinde. İstanbul. Kalkedon Yayınları.

- BALİ, R.N. YUMUL, A. BENLİSOY, F. (2009) Yahudi, Ermeni ve Rum Toplumlarında Milliyetçilik, ed. (T. BORA), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 4 Milliyetçilik* ss (919-923) içinde. İstanbul: İletişim yayınları.
- BAUMAN, Z. (2007). *Modernite ve Holocaust* (çev: S. Sertabiboğlu). İstanbul: Versus Yayınları.
- BELGE, M. (2009). Türkiye'de Zenofobi ve Milliyetçilik. T. Bora (ed.). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 4 Milliyetçilik*. ss(180-192) içinde. İstanbul: İletişim Yayınları.
- BERGER, P. L. ve LUCKMANN T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi* (çev. V. S. Ögüt). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- BERNASCONI, R. (2007). Irk Kavramını Kim İcat Etti? Felsefi Düşüncede Irk ve Irkçılık (çev. Z.Direk, İ. Esiner, T. Meriç, N. Öktem). İstanbul: Metis Yayınları.
- BILLIG, M. (2002). *Banal Milliyetçilik*. İstanbul: Gelenek Yayınları
- BİNARK, M. (2010). Nefret Söyleminin Yeni Medya Ortamında Dolaşıma Girmesi ve Türetilmesi. T. Çomu (ed.). *Yeni Medyada Nefret Söylemi*. ss (11-53) içinde. İstanbul. Kalkedon Yayınları.
- BORA, T. (1995). *Milliyetçiliğin Kara Baharı*. İstanbul: Birikim Yayınları.
- BORA, T. (2007). *Medeniyet Kaybı: Milliyetçilik ve Faşizm Üzerine Yazılar* (3. Baskı). İstanbul: Birikim Yayınları.
- BORA, T. (2009). Türkiye'de Faşist İdeoloji. Ö. Laçiner (ed.). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 9 Dönemler ve Zihniyetler*. ss(349-369) içinde. İstanbul: İletişim Yayınları.
- BORA, T ve GÖKALP, E. (2010). *Futbolda Sıradan Milliyetçilik "İşte Böyle Böyle Türklüğümüz Yok Oluyor..."* H. Millas (ed). *Sözde Masum Milliyetçilik*, İstanbul: Kitap Yayınevi.

- BOURDIEU, P. (2006). Karşı Ateşler (çev. Halime Yücel). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- BRECHT, B. (1975). Faşizm Üzerine Yazılar (çev. A. Sait). İstanbul: Maya Yayınları
- BREUER, S. (2010). Milliyetçilikler ve Faşizmler: Fransa, İtalya, Almanya Örnekleri (çev. Ç. C. Dikmen). İstanbul: İletişim Yayınları.
- CAROCCHI, G. (1965). Faşizmin Tarihi (çev. M. Yılmaz). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- CİVANOĞLU, A. (2008) “*Neden Konu Faşizm?*” Her Dönemde Yakın Tehlike: Faşizm. Birikim Dergisi.
- ÇAM, Ş. (2008). Medya Çalışmalarında İdeoloji, Epistemolojik ve Metodolojik Sorunlar. Ankara: De Ki Yayınları.
- ÇOBAN, B. (2009). Medya Resmi Tarih ve Milliyetçilik B. Çoban (ed.). *Medya Milliyetçilik Şiddet* (ss. 29-63) içinde. İstanbul: Su Yayınları.
- ÇOBAN, Ş. (2009). Medya, Milliyetçilik ve Öteki. B. Çoban (ed.). *Medya Milliyetçilik Şiddet* (ss. 63-72) İçinde. İstanbul: Su Yayınları.
- DAĞI, İ. D. (1998). Kimlik Söylem ve Siyaset: Doğu- Batı Ayrımında Refah Partisi Geleneği. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları
- DEVİRAN, Y. (2010). Haber Söylem İdeoloji. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- DIJK, T. A. (2005). Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları (çev. M. Küçük). M. Küçük (ed.) *Medya, İktidar, İdeoloji* (ss. 315-377) İçinde, 3. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- DIMITROV, G. (1996). Faşizm ve İşçi Sınıfı (çev. İ. Yarkın). İstanbul: İnter Yayınları.
- DIMITROV, G. (1975). Faşizme Karşı Birleşik Cephe (çev. A. Özer). İstanbul: May Yayınları.
- DIMITROV, G. (2000). Faşizmin Yargılanması (çev. O. Geridönmez). İstanbul: Evrensel Basım Yayın.

- DİRİNİ, İ. (2010). Okur Yorumlarıyla Yeniden Üretilen Nefret Söylemi. T. Çomu (ed.). *Yeni Medyada Nefret Söylemi*. ss (11-53) içinde. İstanbul. Kalkedon Yayınları.
- DURSUN, Ç. (2001). Tv Haberlerinde İdeoloji. Ankara: İmge Kitabevi.
- DURSUN, Ç. (2004). Türkiye’de haber ve haber çalışmalarının genel bir değerlendirmesi:1980-2003. Ç. Dursun (ed). *Haber, Hakikat ve İktidar İlişkisi* (ss. 89-151) İçinde. İstanbul: Elips Kitap.
- DURSUN, Ç. (2008). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Haber Medyası: Alternatif Bir Habercilik, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
<http://www.ailecisisiddet.net/egitim/02-Kadina-Yonelik-Aile-Ici-.pdf>
- EROL, N. (1995). Söylem Olarak ideoloji: New York Times Örneği. Ankara Üniversitesi İLEF Yıllığı.
- FENTON, S. (2001). Etnisite: Irkçılık, Sınıf ve Kültür (çev. N. Şad). Ankara: Phoenix Yayınları.
- FISKE, J. (2003). İletişim Çalışmalarına Giriş (çev. S. İrvan). (2. Basım). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınevi.
- GALLO, M. (1973). İktidar Çarkı (çev. S. Tuğrul). İstanbul: E yayınları.
- GİRİTLİ, İ. (1977). Faşizm Tehlikesi mi? Komünizm Tehlikesi mi? İstanbul: Toker Yayınları.
- GÜLSOY, D. (2005). Medyanın Altyapısına Muhalef bir Yolculuk. N. Rigel, G. Batuş, G. Yücedoğan, B. Çoban (ed). *21. yy İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar, Kadife Karanlık* (ss. 136-185) İçinde. İstanbul: Su Yayınevi.
- GÖZE, A. (2005): Liberal, Marksist, Faşist, Nasyonal Sosyalist ve Sosyal Devlet, İstanbul: Beta Yayınları

- HÜR, A. (2009). Türk Milli Kimliğinin Kurucu Unsuru Olarak Ermeni Tabusu. Ö. Laçiner (ed.). *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce Cilt 9 Dönemler ve Zihniyetler*. ss(1121-1148) içinde. İstanbul: İletişim Yayınları
- İNCEOĞLU, Y. (2009). Medyada Nefret Söylemi. <http://nefretsoylemi.org/resimler/20091110728113056.pdf> Erişim Tarihi: 14-01-2011
- KAYA, A. (2009). Medya’nın AKP Kapatma Davasına Bakışı: Kapatmak veya Kapatmamak. İ. Parlak (ed). *Medyada Gerçekliğin İnşası Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış*. (s. 335-366) içinde. Konya: Çizgi Yayınevi.
- KESKİN, Z. E. (2004). “*Türkiye’de Haber İncelemelerinde van Dijk Yöntemi*”, ED: Çiler Dursun, *Haber, Hakikat ve İktidar İlişkisi*, Ankara: Elips Yayınları
- KEYMAN, F. (2010). “*Sol Nerede Öldü?*” Radikal İki (7 Şubat 2010)
- KIŞLALI, A.TANER (1995). *Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*, Üçüncü Baskı, Ankara: İmge Yayınları
- KURUBAŞ, E. (2008). *Etnik Sorunlar: Ulus-devlet ve Etnik Gruplar Arasındaki Varoluşsal İlişki*. Sayı:44 ss(11-41). Doğu-Batı Dergisi:İstanbul
- HALHEIMER, A. BAUER, O. Ve TASCA, A. (1999) Faşizm ve Kapitalizm (çev. R. Serozan). (2. Baskı). İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- HOBSBAWM, E. J. (1989). Devrim Çağı: 1789-1848 (çev. J. Ergüder ve A. Şenel). Ankara: V Yayınları.
- LEFEBVRE, H. (2007). Modern Dünyada Gündelik Hayat (çev. I. Gürbüz). (2. Baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- MACCIOCCHI, M. A. (2000) Faşizmin Analizi (çev. C. Süreya). (3. Baskı). İstanbul: Payel Yayınevi.
- MACİT, M. H. (2009). Faşizm ve Nazizim. Ankara: Şavaş Yayınevi.

- MANNHEIM, K. (2008). İdeoloji ve Ütopya (çev. M. Okyayuz). Ankara: De Ki Yayınları.
- MCLELLAN, D. (2005). İdeoloji (çev. B. Yıldırım). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- MICHEL, H. (1990). Faşizmler (çev. F.Üstel). İstanbul: İletişim Yayınları
- MİLLAS, H. (2000). Türk Romanı ve Öteki: Ulusal Kimlikte Yunan İmajı. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınevi.
- MUSSOLINI. (1998). Faşizm- Faşist Devlet (çev. S. Toker ve M. Tekin). İstanbul: Toker Yayınları.
- NENNI, B. (1973). İspanya'da iç savaş ve Faşizm. İstanbul: Suda Yayınları.
- NOYAN, K. (1978). Faşizmin Yalanları. İstanbul: Anlam Yayınları.
- Okulda Şiddet ve Zorbalığın Önlenmesi Öğretmen El Kitabı, (2009) Ankara Üniversitesi ve Tübitak Ortak Yayını.
- ÖKER, Z. (2005). Kurgusal Dünyanın Gölgesinde Bir Unutkan Jean Baudrillard. N. Rigel, G. Batuş, G. Yücedoğan, B. Çoban (ed). *21. yy İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar, Kadife Karanlık* (ss. 9-74) İçinde. İstanbul: Su Yayınevi.
- ÖNER, Y. (2009). Anti-faşist Şiir ve Faşizm. (2. Basım). İstanbul: Belge Yayınları.
- ÖRS, B. (2008). 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler. (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- ÖZGÜDEN, D. (1966). Faşizm. İstanbul: Kitapçılık Tic. Ltd. Şti Yayınları.
- ÖZKIRIMLI, U. (2008). Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- ÖZKIRIMLI, U. (2010). Milliyetçilik Üzerine Güncel Tartışmalar: Eleştirel bir müdahale. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- PARLAK, İ. (2009). Türk Yazılı Basınında Batı Kimliğinin İnşası: Karikatür Krizi Örneği. İ. Parlak (ed). *Medyada Gerçekliğin İnşası Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış*. (s. 182-226) içinde. Konya: Çizgi Yayınevi.
- POULANTZAS, N. (2004). Faşizm ve Diktatörlük (çev. Ahmet İnsel). İstanbul: İletişim Yayınları.
- TILIÇ, L. D. (2010) Türk Medyasında Yunanistan: Resmi Politikaların İz Düşümünde ‘Ötekilik’ten ‘Biz’e. H. Millas (ed). *Sözde Masum Milliyetçilik* (s.201-218) içinde. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- THERBORN, G. (2006). Frankfurt Okulu. H. Emre Bağca (ed.), *Frankfurt Okulu* (ss. 1-19) içinde. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- TİMUR, T. (2008). Habermas’ı Okumak. İstanbul: Yordam Kitap.
- TOGLIATTI. Faşizm Üzerine Dersler (çev. Ş. Yalçın ve Y. Demirekler). (2. Baskı). Ankara: Bilim ve Sosyalizm Yayınları.
- TOĞAN, H. (1977). Almanya’da Faşizm. İstanbul: Haziran Yayınları.
- TOMBAK, Z. (1992), Türkiye’de Faşizm. İstanbul: Seçki Yayınları
- TUNÇAY, M. (2008). Batı’da Siyasal Düşünceler Tarihi Seçilmiş Yazılar Yakın Çağ. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- TUNÇER, Ç.P. (2009). Yazılı Basında Mit’in Tekrarı ve İç Sallanan Bayrak. İ. Parlak (ed). *Medyada Gerçekliğin İnşası Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış*. (s. 227-281) içinde. Konya: Çizgi Yayınevi.
- TURAN, R. (2001). Kurt Kapanı: Türkiye’de Faşizm. Ankara: Ütopya Yayınları.
- SANCAR, S. (2008). İdeolojinin Serüveni: Yanlış Bilinç ve Hegemonyadan Söyleme (2. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi
- SARICA, M. ve AYBAY, R. (1962). Faşizm. İstanbul: İzlem Yayınevi.

- SHOEMAKER, J, P- REESE, S,D. (1997). İdeolojinin Medya İçeriği Üzerindeki Etkisi (der. İRVAN, S.) *Medya, Kültür, Siyaset*.(ss:99-136). Ankara: Ark Yayınları.
- SÖZEN, E. (1999). Söylem: Belirsizlik, Mübadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- STEVENSON, N. (2008). Medya Kültürleri Sosyal Teori ve Kitle İletişimi. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- ŞENSEVER, L. (2010). Irkçılığa, Ayrımcılığa ve Nefret Suçlarına Karşı Ajanda 2011. İstanbul: Metis Yayınları.
- USSAN, M. (1978). Faşizm (çev. S. Uçok). (2. Baskı). Ankara: Töre- Devlet Yayınevi.
- ÜLKÜ, G. (2004). Söylem çözümlemesinde yöntem sorunu ve Van Dijk yöntemi. Ç. Dursun, (ed). *Haber, Hakikat ve İktidar İlişkisi* (s.371-401) içinde. Ankara: Elips Yayınları
- Üçüncü Enternasyonal'de Faşizm Üzerine Tartışmalar Belgeler I ve II Dönüşüm Yayınları, (Çev: İsmail Yarkın), İstanbul: 1991
- VASILAKIS, M. (2010) Bir Kilisenin Milli Söylemi. H. Millas (ed). *Sözde Masum Milliyetçilik* (s.239-251) içinde. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- VINCENT, A. (2006) Modern Politik İdeolojiler. (çev. Arzu Tüfekçi). İstanbul: Paradigma Yayınları
- WALIA, S. (2004). Edward Said ve Tarih Yazımı (çev. G. Koca). İstanbul: Everest Yayınları.
- YALÇIN, A. (1978). Faşizmin Doğuşu. Ankara: Ayyıldız Matbaası
- YANIKKAYA, B. (2009). Gündelik Hayatın Suretinde: Öteki Korkusu, Görsel Şiddet ve Medya. B. Çoban (ed.). *Medya Milliyetçilik Şiddet* (ss. 11-27) İçinde. İstanbul: Su Yayınları.
- YÜRÜKOĞLU, R. (1991). Faşizm ve Burjuva Demokrasisi). İstanbul: Alev Yayınları.

http://www.okuldasiddet.net/upresimler/ogretmen%20_el%20_kitabi.pdf (13-01-2011)

<http://nefretsoylemi.org/detay.asp?id=22&bolum=makale> (30-01.2011)

<http://gazete.netgazete.com/Arsiv.aspx>

EKLER

[illegible]

Yeni Akit'te bir yanda içki rezaleti bir yanda Kur'an tilaveti

Bir yanda içki rezaleti bir yanda Kur'an tilaveti

Basta İstanbul ve büyük şehirler olmak üzere pek çok ilde, yitirginliğe uğramış Türkiye'nin 81 ilindeki 146 programda 146 suşuylu insanlar AGD'nin düzenlediği 'Meke'nin Fethi' organizasyonlarında Kur'an tilavetiyle doydular.

REZİLLİĞİN ADI 'YILBAŞI' OLDU **ON BİNLER, KUR'AN İLE COŞTU**

Yeni Akit'te bir yanda içki rezaleti bir yanda Kur'an tilaveti. Başta İstanbul ve büyük şehirler olmak üzere pek çok ilde, yitirginliğe uğramış Türkiye'nin 81 ilindeki 146 programda 146 suşuylu insanlar AGD'nin düzenlediği 'Meke'nin Fethi' organizasyonlarında Kur'an tilavetiyle doydular.

İSTANBUL
BURSA
ANTALYA

YENİ **akit** 20 Ocak 2011

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

KAR, YAĞMUR, RÜZGAR ÜŞÜTMESİN SİZİ!

İthal Alman Mali SU GEÇİRMEZ PANTOLON

YAGMURLUK RÜZGARLIK

www.akilpazar.com Telo 232 44 101 44

Küstah Dekan

Malatya İndü Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı Gökür Aktay, İlahe odalarının mucidi Nur Serter'e özendi. Derslere ve sınavlara börtürlü giren öğrenciler hakkında tutanak tutan Küstah Dekan'ın, "Başörtüsü taktığınız için sonuçlarına katlanacaksınız" dediği öğrenildi.

Malatya İndü Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Gökür Aktay, Akit'te yer alan Serter'e tutanak tuttuğu haberi okuyunca, İlahe odalarını denetlediğini ileri sürdü.

DEVLETE NAPA TUTTU

Devlet, "Başörtüsü taktığınız için sonuçlarına katlanacaksınız" dediği öğrenciler hakkında tutanak tutan Küstah Dekan'ın, "Başörtüsü taktığınız için sonuçlarına katlanacaksınız" dediği öğrenildi.

manşet www.netgazete.com

Gönerli Mehmet Efendi dualarla anılıyor

Gül'e büyük ilgi BDP'yi rahatsız etti

Çarşıbaşı'nda Abdullah Gül'e ilgi. Diyarbakır'da BDP'ye karşı düzenlenen mitingde, Gül'e ilgi. BDP'ye karşı düzenlenen mitingde, Gül'e ilgi.

Muhafazakar insanlar için ölüm tehdidi. Muhafazakar insanlar için ölüm tehdidi.

Meyhanecilerden mahalle baskısı

İçki içenlerin ve oyun oynayanların mahalle baskısı. Meyhanecilerden mahalle baskısı.

Gazi Marmara'ya yoğun ilgi

Sarayburnu Limanı'na demirleyen Mavi Marmara gemisine ziyaretçi akını devam ediyor.

Her gün binlerce insan gemiye geliyor. Her gün binlerce insan gemiye geliyor.

Yazarlar 1 hafta uzatıldı

Gazi Marmara'ya yazarlar bir hafta daha uzatıldı. Yazarlar bir hafta daha uzatıldı.

1. Mehmet DOĞAN 2. Nurettin AKIN 3. Mustafa YILMAZ 4. Tunc YILMAZ 5. M. Mustafa YILMAZ 6. Mustafa YILMAZ 7. Mustafa YILMAZ 8. Mustafa YILMAZ 9. Mustafa YILMAZ 10. Mustafa YILMAZ 11. Mustafa YILMAZ

[illegible]

Ahlâksız kafa

Çift standartları ve yasaları çıkarılmasına göre yorumlama çabaları ile bilinen malum medya: bir yandan Ergenekon sanıklarının tutukluluk sürelerinin uzunluğundan şikayet ederken, diğer yandan CMK 102. maddedeki düzenleme gereği bazı sanıkların tahliye edilmesine tepki gösteriyor

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Merkel daha dikkatli olmalı

● Sakinlikle, huzurla ve güvenle... Merkel'in...
 ● Merkel'in...
 ● Merkel'in...

DİKTATÖR KAÇTI

● Hükümet...
 ● Hükümet...

Lübnan'ın istikrar için desteğe devam

● Lübnan...
 ● Lübnan...

Yeni Akit

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

KAR, YAĞMUR, RÜZGAR ÜŞÜTMEZ SİZİ!

İthal Alman Mali SU GEÇİRMEZ PANTOLON RÜZGARLIK

Yahudi damat da kurtaramadı

Balyoz suikastı emekli Org. Çetin Doğan'ın Yahudi damadı Dani Rodrik'in son projesi de kurtaramadı.

Gölcük Donanma Komutanlığı'na yapılan baskında ele geçirilen 10 çuval dolusu belge arasında yer alan **Oraj, Suga, Sakal ve Çarşaf eylem planları**; Balyoz Darbe Planı'nın "kes-kopyala" yöntemi ile hazırlandığını ileri süren Çetin Doğan'ın Yahudi damadı Dani Rodrik'in savunmasını çökertti

DAMADIN TEZİ ÇÖNTÜ

● Balyoz suikastı emekli Org. Çetin Doğan'ın Yahudi damadı Dani Rodrik, "Ç. eylemleri için bir seminerde...
 ● Balyoz suikastı emekli Org. Çetin Doğan'ın Yahudi damadı Dani Rodrik, "Ç. eylemleri için bir seminerde...
 ● Balyoz suikastı emekli Org. Çetin Doğan'ın Yahudi damadı Dani Rodrik, "Ç. eylemleri için bir seminerde..."

manşetlistü

Paşa'ya özel hukuk

● Yargıtay 9. Ceza Dairesi...
 ● Yargıtay 9. Ceza Dairesi...

Rüşvet 28 Şubat'ta ZİRVE YAPTI

● İstanbul...
 ● İstanbul...

YENİ DELİLLER GÖK ETTİ

● Dava...
 ● Dava...

Örtülüye müze de YASAK!

● Müze...
 ● Müze...

ADAY BOLLUĞU DP'de kongre günü

● 4 Ocak 2011

100 YUN CAMİ HALISI

TORBA YASA TASARISI Genel Kurul'dan geçti

● Torba...
 ● Torba...

CHP'li belediyeler yolsuzluk girdabında

● CHP'li...
 ● CHP'li...

Yargı hezeyan içinde

● Yargı...
 ● Yargı...

Sezaryen 'normal' değil

Uzmanların tavsiyesi normal doğum

Yapılan araştırmalara göre sezaryen doğumda ölüm riski normal doğuma göre 4 kat fazla...

KANSER VE SEKER RİSKİ ARTIYOR
Türkiye'de 2002 yılında yüzde 22 olan sezaryen doğum 2010'da yüzde 42'ye yükseldi. Uzmanlar uyardı: Sezaryen doğumun artması, sağda kükremiş, 3-4 hafta uzarken, bu yolla doğan çocukların kanser, kanser tu ailede hastalıklara yakalanma riski de artıyor. Bu risk her ne kadar düşük olsa da, "Sezaryen" sezaryen doğum normal doğuma göre 4 kat fazla...

ÖZEL HABER
GÖRÜŞMEK

YIKILAN ucubeler

DARBE ANIĞINA HEYKEL
27 Mayıs anısına Taksim Meydanı'na dikilen süngü baskıya, Melih Gökçek'in kare çözüğü, Akın Öktem'in Perker Çiftliği'ndeki heykeli ve Kömürçük'ün heykeli yıkıldı. SİYASİ

www.turkiyegazetesi.com.tr

Türkiye

16 Ocak 2011 PAZAR

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

40. yıl

MİLLETİMİN HİZMETKÂRIYIM

ERDOĞAN FETHİYE'DE KONUŞTU

Kılıçdaroğlu'nun 'padişah mısın' sorusuna cevap veren Başbakan Erdoğan, "Padişah değilim, milletimin hizmetkârıyım" dedi

CUMHURİYET MEYDANI DOLDU TAŞTI
Erdoğan, Fethiye Cumhuriyet Meydanı'na konuşmak için geldi. Medya personeli arasında 70 elvan dişi, 30 tane siyah saçlı kadın, 20 tane siyah saçlı erkek, 10 tane siyah saçlı kadın, 10 tane siyah saçlı erkek, 10 tane siyah saçlı kadın, 10 tane siyah saçlı erkek...

ERDOĞAN FETHİYE'DE KONUŞTU
Erdoğan, Fethiye Cumhuriyet Meydanı'na konuşmak için geldi. Medya personeli arasında 70 elvan dişi, 30 tane siyah saçlı kadın, 20 tane siyah saçlı erkek, 10 tane siyah saçlı kadın, 10 tane siyah saçlı erkek...

HEM GURUR HEM AYIP!

ERDOĞAN'IN FETHİYE'DE KONUŞMASI
Erdoğan, Fethiye Cumhuriyet Meydanı'na konuşmak için geldi. Medya personeli arasında 70 elvan dişi, 30 tane siyah saçlı kadın, 20 tane siyah saçlı erkek, 10 tane siyah saçlı kadın, 10 tane siyah saçlı erkek...

Tunus yaniyor

Devlet Başkanının ülkeyi terk etmesine rağmen Tunus'ta tansiyon düşmüyor

HEDEF FRANSLILAR
Ülkeyi 23 yıldır yöneten Zayid bin Ali'ye karşı hedefler "Vassal Devlet" olarak sarkıyor. Üstelik, Fransa'dan bir müddet önce, Fransa'dan bir müddet önce, Fransa'dan bir müddet önce...

İnternet elektrik gibi ihtiyaç oldu
Hüseyin Vakkı Bekar, Türk Ekonomi Bakanlığı'nda görevli. Kendisi çok heyecanlı. Kendisi çok heyecanlı. Kendisi çok heyecanlı...

Demokrat Parti artık Zeybek'in

DP'nin 2. Başkanı Büyük Kongresi'nde **Namık Kemal Zeybek** seçildi

Eksen kayması yok!
Fransız gazetesi **Le Monde** Türkiye'de Genel Yazar Yılmaz Özakur'un yazdığı bir köşe yazısında, "Türkiye'nin dış politikası, dış politikası, dış politikası..."

Bu sene en ucuz umre BİN 600 TL
Umre için İstanbul'da, umre için İstanbul'da, umre için İstanbul'da...

Emiliano Zapata tarladan saraya
Emiliano, Meksika'da 10.000'den fazla köylünün ölümlerini, Peki bu emilano kimdir ve neden yapıyor?

Çocukları diziler yönlendiriyor
Akademi seçiminin çocukların eğitimi için, Akademi seçiminin çocukların eğitimi için, Akademi seçiminin çocukların eğitimi için...

Türkçe'mizin büyük talihsizliği
Astron 1922-1938 yılları arasında, Astron 1922-1938 yılları arasında, Astron 1922-1938 yılları arasında...

Almanya'daki cami saldırıları plânlı

Almanya'da son çeyrek yüzyıldır cami saldırıları yolda. İlk saldırılar, sivil toplum kuruluşları tarafından yapıldı. Sonraki saldırılar ise yasadışı gruplar tarafından yapıldı. Sonraki saldırılar ise yasadışı gruplar tarafından yapıldı. Sonraki saldırılar ise yasadışı gruplar tarafından yapıldı.

MAZLUM-DER'DEN RAPOR

Sivil Toplum Meclisi kurulmalı

Mazlum-Der, 2010 yılı boyunca Türkiye'de yaşanan insan hakları ihlalleri hakkında 'Sivil Toplum Meclisi' kurulmasını istedi. Rapor, 'Sivil Toplum Meclisi' kurulmasını istedi. Rapor, 'Sivil Toplum Meclisi' kurulmasını istedi.

YARGI REFORMU ŞART

Eğri cetvelle doğru çizgi çizilmez!

SP Genel Başkanı Yıldırım, 'Eğri cetvelle doğru çizgi çizilmez!' diye konuştu. Yıldırım, 'Eğri cetvelle doğru çizgi çizilmez!' diye konuştu.

Yeni Akit

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

VADE FARKSIZ 5 TAKSİT AV TÜFEKLERİ

0212.628.27.15 - 0212.628.27.16

Ergenekon sanığı JITEM'ci Albay Arif Doğan'dan şok itiraf

İki köyde 78 kelle aldım

Ergenekon sanığı Albay Arif Doğan, Şanlıurfa'da düzenlenen bir konferansta, 'İki köyde 78 kelle aldım' dedi.

Ergenekon Terör Örgütü'nün 'kara kutusu' olarak bilinen Albay Arif Doğan, Ergenekon hakimlerine çok itiraflarda bulundu. JITEM'in kendisinin kurdurduğu yine Albay Doğan, 'Görevim sırasında iki köyde 78 kelle aldım. JITEM'in görevi itibarıyla ve icraatları, JITEM'de görev yapan 10 bin kişinin arşivi bende' dedi.

Erdogan, Assad ve Di Turi aramızdaki samimi ilişkilerle ilgili konuştu.

Lübnan için 3'lü zirve

Türkiye, Suriye ve Katar liderleri dün Lübnan krizi için Suriye'nin başkenti Şam'da üçlü zirvede bir araya geldi.

Lübnan'da yaşanan hükümet krizinin çözümü için Türkiye, Suriye ve Katar liderleri dün Lübnan krizi için Suriye'nin başkenti Şam'da üçlü zirvede bir araya geldi.

BABA İDRİS ARSLAN: Öğlum yakında organize işleri dışıya edecek

Öğlum yakında organize işleri dışıya edecek.

İZMİLLERİN DA BEN KURUM

JITEM'de görev yapan 10 bin kişinin arşivi bende.

İzmirli Karikatür.

Türkiye Avrupa'nın gurbüz adamı.

CAMİLERDE HAWWİ DEĞİL CEMAATİ İSTİYORUZ

7.000 CAMİ REFERANSI TEK FİRMAYIZ.

Esad Çopan Hocaefendi dualarını andık

Akdeniz Üniversitesi'nde akıllara kılıç.

O 'ucube' Ermenilere selam çakma amaçlı

Azusa Ermeni İddiasıyla Hırcan'da Dernek Başkanı.

Özgürlük ateşi komşulara sıçradı

Tanışıkla arkadaşlarıyla birlikte ateşleri ve dükkanları.

Fatih ÖZALP

CEP ve TUV.

0212.629.03.50 0932.763.80.03

0212.629.03.50 0932.763.80.03

0212.629.03.50 0932.763.80.03

0212.629.03.50 0932.763.80.03

0212.629.03.50 0932.763.80.03

0212.629.03.50 0932.763.80.03

DÜNYA ZALİMLERİN ELİNE BIRAKILAMAZ

SAADET Partisi Genel Başkanı Kadir Toprakbayrak, 12 Ocak'ta düzenlenen 'Dünya Zalimleri Eline Bırakılmaz' konferansında, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Zulümlerin kaynağı sizsiniz

İZMİRİN Kuvâyet-i Milliye 4. Olağan Kurultayı, İzmir'de, 12 Ocak'ta, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Bankaların kârı dışarı akıyor

AKİT ve **Kamarda** kapatan **İş Bankası** raporlarına **SAADET** Partisi Genel Başkanı **Kadir Toprakbayrak**, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Prof. Dr. İsmail Uzun

MİLLÎ GAZETE

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

Hak Geldi Batıl Zail Oldu

Milli servetlerimiz yok pahasına satıldı

NEVŞEHİR'DE - İbrahim Çelebi'nin 600. doğum yıldönümü anısına düzenlenen 'İbrahim Çelebi' sergisi, Nevşehir'de, 12 Ocak'ta, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

TARTIŞMASIZ katil İsrail

Türkiye'nin Mavi Marmara Raporu'nda, kendini aklayan terör devleti İsrail'e sert çıktı...

TEKİRİST İsrail'in, 'Uluslararası sularda 9 Türk sivil helikopter, Mavi Marmara kadınıyla ilgili kendisi kendini aklayan rapor, tüm dünyada tepkiyle karşılandı. İsrail'in Mavi Marmara saldırısı için Türkiye'de oluşturulan Ulusal Araştırma ve İnceleme Komisyonu da raporunu tamamladı.

BÜTÜN NÖRMLER AYAKLAR ALTINA ALINDI

ULUSLARARASI 'Her Tipliye' Komisyonu tarafından da, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

TÜRKİYE'NİN MAVİ MARMARA RAPORU'NDAN

İSRAIL, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

SAADET Partisi Genel Başkanı **Kadir Toprakbayrak**, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

İHH'DAN İSRAIL RAPORUNA YANIT

Çöpe atılması gereken bir rapor

MAVİ Marmara saldırısı ile ilgili İsrail tarafından açıklanan 'Tartışmasız katil İsrail' raporuna, İHH'dan yanıt geldi. İHH Genel Başkanı **İsmail Yılmaz**, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Raporu tanımıyoruz

İSRAIL'in raporuna tepki gösteren **İsmail Yılmaz**, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Hedefimiz iktidar olmak

SAADET Partisi Genel Başkanı **Kadir Toprakbayrak**, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Hukukçular Danıştay kararına tepkili

İBRUKÇULAR, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Yasal hiçbir dayanağı yok

ARAYASA kararına tepki gösteren **İsmail Yılmaz**, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Kırgız camilerinde baskılar arttı

KIRGIZISTAN'ın, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

100 YÜN CAMİ HALİSTİ

100 YÜN CAMİ HALİSTİ

100 YÜN CAMİ HALİSTİ

KATILDEN SINIRSIZ KÜSTAHLIK

'BÜTÜN dünyada, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Türkiye'de sokağın baskısı artıyor

BİR Ak raporuna, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla, 'Dünya zalimleri eline bırakılmaz' sloganıyla...

Sizin de kar payınız yüksek olsun...

TL 9,91 **USD** 3,86 **EURO** 3,80

TÜRKİYE FİNANS

Banka hesabı olmadan kolayca para göndermek mümkün mü?

evet!

WESTERN UNION

[illegible]

DJENNE CAMİİ

50 bin kişi aynı anda namaz kılabilir

Temeli 1280'de atılan ama başlangıcı 1907'de idadımız olan bu camii Djienne, Mali'de Bamako'da bulunan en büyük kerkir camii olan ve Afrika'nın en büyük yapıtlarından birisi. "Büyük Djienne Camii" tüm gün ve gürültüde şehrin ortasında yükseliyor. 3 minaret bulunan Djienne Camii'nde 50 minarete en fazla 50 bin kişi aynı anda namaz kılabilir. > 218

Beyazıt Kulesi yeniden aydınlandı

İSTANBUL/UM sergilerinden olan Beyazıt Kulesi, İstanbul'un bir parçası. Kuledeki yapılar, İstanbul'un en eski ve en büyük yapılarıdır. Kule, 1453'te İstanbul'un fethiyle birlikte aydınlatılmıştır. > 219

Genel Merkez'den maksatlı habere yalanlama!

Erbakan'ın sağlığında endişe edici bir durum yok

Saadet Partisi Genel Başkanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın sağlık durumunun iyi olduğu ve antibiyotik tedavisinin tamamlanmasıyla taburcu edileceği açıklandı.

SAADET Partisi Genel Merkezi'nden yapılan açıklamada, baş hekimlerin raporlarına göre, Erbakan'ın sağlığı iyi olduğu ve antibiyotik tedavisinin tamamlanmasıyla taburcu edileceği bildirildi. > 220

MİLLÎ GAZETE

www.milligazete.com.tr
www.milligazete.com.tr

28 Ocak 2011 Çarşamba | Halkın 22 Sayı 1433 | Yıl 28 Sayı 13764

KATİLLERİN DAYANIŞMASI

Varyüzünü kana boyayan usta katliamcı ABD'den, Ortadoğu'nun baş belası terörist İsrail'e destek geldi: "İsrail'in soruşturma raporu inandırıcı"

Gazze'de Siyonistlerin ablukası altındaki Filistinlilere yardım götür-
ren sivilileri taşıyan Mavi Marmara gemisine uluslararası sulara
saldıran terör çetesi İsrail'in "mevzu müdafaa" savunmasına, ellerin-
de 1 milyon Iraklı ve Afganların kanı olan ABD'den destek geldi.

Barış eylemi Mısır'a takıldı

MİLLÎ Gazete, Mısır'da barış eylemi düzenlendiği haberini yayınladı. Eylem, Mısır'da barış eylemi düzenlendiği haberini yayınladı. Eylem, Mısır'da barış eylemi düzenlendiği haberini yayınladı. > 218

KATLİAM USTALARI

TERÖRİST İsrail'in teröristleri, Gazze'de Siyonistlerin ablukası altındaki Filistinlilere yardım götür-
ren sivilileri taşıyan Mavi Marmara gemisine uluslararası sulara
saldıran terör çetesi İsrail'in "mevzu müdafaa" savunmasına, ellerin-
de 1 milyon Iraklı ve Afganların kanı olan ABD'den destek geldi.

İNGİLİZ BASINI BİLE İSRAİL'İ ELEŞTİRDİ

"İnsanlık dışı taktikler"

İngiliz The Independent gazetesi, "İsrail, Gazze'de Siyonistlerin ablukası altındaki Filistinlilere yardım götür-
ren sivilileri taşıyan Mavi Marmara gemisine uluslararası sulara
saldıran terör çetesi İsrail'in "mevzu müdafaa" savunmasına, ellerin-
de 1 milyon Iraklı ve Afganların kanı olan ABD'den destek geldi.

Rachel'in hayatı tiyatro sahnesinde

RACHEL'in hayatı tiyatro sahnesinde. Rachel'in hayatı tiyatro sahnesinde. Rachel'in hayatı tiyatro sahnesinde. > 219

Tunus'taki, tamamen halk devrimidir

Tunus'taki devrim, tamamen halk devrimidir. Tunus'taki devrim, tamamen halk devrimidir. > 220

Şeyh Kemal El-Hatib: Akse ile ilgili pazarlık ihvanettir

Şeyh Kemal El-Hatib, Akse ile ilgili pazarlık ihvanettir. Şeyh Kemal El-Hatib, Akse ile ilgili pazarlık ihvanettir. > 221

Ayıp oluyor beyler!

Saadet Partisi Genel Sekreteri Tamer Çetinkaya, Ayıp oluyor beyler! Ayıp oluyor beyler! Ayıp oluyor beyler! > 222

MİLLÎ GÖRÜŞ, DİK DURMAKTIR

MİLLÎ Görüş, Dik Durmaktır. MİLLÎ Görüş, Dik Durmaktır. > 223

Dışişleri uyuma vatandaşına sahip çık

Dışişleri, uyuma vatandaşına sahip çık. Dışişleri, uyuma vatandaşına sahip çık. > 224

CAMİLERDE HAYATİ DEĞİL CEMAATİ İSTİYORUZ

7.000 CAMİİ REFERANSI TEK FİRMATIZ. CAMİİLERDE HAYATİ DEĞİL CEMAATİ İSTİYORUZ. > 225

BTK'nın siber tatbikatı başladı

BTK'nın siber tatbikatı başladı. BTK'nın siber tatbikatı başladı. > 226

AVM enflasyonu!

AVM enflasyonu! AVM enflasyonu! > 227

Beşyaz

Beşyaz. Beşyaz. > 228

[illegible]

[illegible]

ATEŞ PAHASINA ALDILAR, ÜÇ KURUŞA SATTILAR

Süper Lig'de ultra zarar: 83 milyon euro

YANLIŞ transferin bedeli ağır oldu. Bu sezon transferlere 141 milyon euro harcanan 'süper' kulüpler yitirdikleri, sattıkları futbolcularından 29 milyon euro gelir elde edemedi. Milyonlar... Süper Lig, 20 sezonun yarısı kadar süren 83 milyon euro zarar ile dünya çapında rekor. Futbolcuların kula kulan... 61 milyar. Oğuzlar ve... (Text continues with financial details of the league's losses)

HADI KARTAL İNÖNÜ'DE BOZ 'DINAMO'YU

BEŞİKTAŞ, UEFA Avrupa Ligi için... (Text continues with details about Hadi Kartal's visit to Beşiktaş and the UEFA Europa League)

İSPANYA ÇALKALANIYOR Guti, Saba ile flörtte

İSPANYA'nın Beşiktaş'ın transferi... (Text continues with rumors about Guti and Saba's relationship and their potential move to Beşiktaş)

SİYASET FAKİRE MUHTAÇ

AK Parti ve CHP, seçime 4 ay kala yoksulluk karnesi açtı. 'Sosyal devlet' vurgusu yapan Erdoğan, bürokratlara 'İhtiyaç olana tek tek tespit edin' dedi. Kılıçdaroğlu, 600-1250 lira gelir engelini 'Aile Sigortası' projesini anlattı.

BENİM VE ÇOCUKLARIMIN TELEFONLARINI DİNLIYORLAR

Başkanı tutmuyoruz siz tutun. SİYASETİN içindeki yoksulluk, 'Milyarların 'sıkıcı' devleti'ne... (Text continues with political commentary on poverty and government actions)

TÜRKİYE'NİN GAZETESİ

AKSAM

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetlidir.

17 ŞUBAT 2011 PERŞEMBE 50 KURUŞ (KURU 13 TL)

SİLİVRİ'DE PAŞA PROTOKOLÜ

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Silivri Cezaevi Kampüsü

Kışlaya dönen Silivri Cezaevi'ne general kriteri... 28 emekli komutanın kaldığı cezaevi personeline talimat yağdı: Mutlaka 'Paşam' diye hitap edin, asla yalnız bırakmayın

SESSİZ ODA

GÖZALTINDA... (Text continues with details about the 'Silent Room' and the conditions of prisoners)

Yaş gününde eşitlik ödülü

İSTANBUL'da... (Text continues with details about the 'Yaş Gününde Eşitlik Ödülü' ceremony)

Büyükkelçe hükümetten tepki ABD Dışışleri'nden destek

ABD'nin yeni Ankara Büyükelçisi... (Text continues with details about the US government's reaction to the 'Big Sister' government and support from the US State Department)

İŞTE O TALİMATLAR

- Matematik 'Paşam' diye hitap edin, sevgiyle konuşun.
- Polislik görevi ve sorumlulukları üst düzeyde tutun.
- Asla yalnız bırakmayın, akıllıca hareket etmeye çalışın.
- Konuşmalarınızda saygıya ve nezakete önem verin.
- Herkesin çıkarına hareket etmeye çalışın.

ÖZDEK YÜZÜKÜMÜN HABERİ SAYFA 12 TE

Oğurluğu ayarlamak enstitüsü kurdular

ANDIMIZ... (Text continues with details about the 'Oğurluğu Ayarlamak Enstitüsü' and its activities)

Kaddafi'nin suyu isiniyor

İSTANBUL'da... (Text continues with details about the 'Kaddafi'nin suyu isiniyor' campaign)

Doğan'a 1.8 milyar liralık iptal daha

DANIŞTAY... (Text continues with details about the 1.8 billion lira tax exemption granted to Doğan)

Hedef tahtasını askerlere tutturdu

İNTERNET... (Text continues with details about the 'Hedef Tahtasını Askerlere Tutturdu' campaign)

Model mi olacak? açık cezaevi mi?

TANIR... (Text continues with details about the 'Model mi olacak? açık cezaevi mi?' debate)

Yavru Vatan'ın 'Küçük' hamlesi

ROSLİNG... (Text continues with details about the 'Yavru Vatan'ın 'Küçük' hamlesi' initiative)

TSK'dan atılan 1800 asker için özel yasa

YAŞ... (Text continues with details about the 'TSK'dan atılan 1800 asker için özel yasa' bill)

MİT'e 4 ayda 4'üncü ölümü söküldü

MİT... (Text continues with details about the 4th death of a MİT officer in 4 months)

TSK'dan atılan 1800 asker için özel yasa

YAŞ... (Text continues with details about the 'TSK'dan atılan 1800 asker için özel yasa' bill)

Seventeri
Erbakan
Hoca'yı
yalnız
bırakmıyor

Kesintisiz dua

Özel bir toplantıya katılan Hoca, Hoca'yı yalnız bırakmıyor. Hoca, Hoca'yı yalnız bırakmıyor. Hoca, Hoca'yı yalnız bırakmıyor.

YENİ
akit
www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

KREDİ KEFİL VADE FARKI YOK
TANIRI DÜKANI
KREDİ KEFİL VADE FARKI YOK

Hoca hakkında 3 gün içinde 11 bin haber yapıldı
HABER 19'DA

Apo'ya ev hapsi hayal

Terör örgütü PKK'nın elebaşı Öcalan'a ev hapsi taleplerine hükümetten tepki geldi. Adalet Bakanı Sadullah Ergin, "Öcalan'a ev hapsi mümkün değil" derken, AK Parti Grup Başkanvekili Suat Kılıç, "Bu konuda ne düşüncemiz ne de hazırlığımız var" diye konuştu. Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek de "Buna kanuni şartlar uygun değil" dedi. TBMM Başkanı M. Ali Şahin ise, "Kimseye özel muamele yapılamaz" dedi.

Cumhurbaşkanı Gül bugün Mısır'a gidiyor

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, bugün saat 16.00'de Mısır'a gidecek. Gül, Mısır'da 3 günlük bir ziyaret gerçekleştirecek. Ziyaretin amacı, Mısır'daki siyasi ve sosyal gelişmelerle ilgili görüş alışverişinde bulunmak ve iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlamak. Gül, Mısır'da Cumhurbaşkanı Mubarak ile görüşecek ve iki liderin ortaklaşa bir basın açıklaması yapacakları bekleniyor.

"Bölgedeki depremin artçıları olacak!"

Doğu Anadolu Bölgesi'nde meydana gelen depremin artçıları olacak. Bölgedeki depremin artçıları olacak. Bölgedeki depremin artçıları olacak. Bölgedeki depremin artçıları olacak. Bölgedeki depremin artçıları olacak.

EV HAPSI MÜMKÜN DEĞİL

Adalet Bakanı Sadullah Ergin, Mısır'a gidecek. Ergin, Mısır'da 3 günlük bir ziyaret gerçekleştirecek. Ziyaretin amacı, Mısır'daki siyasi ve sosyal gelişmelerle ilgili görüş alışverişinde bulunmak ve iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlamak. Ergin, Mısır'da Cumhurbaşkanı Mubarak ile görüşecek ve iki liderin ortaklaşa bir basın açıklaması yapacakları bekleniyor.

İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı

28 Ocak'ta yapılan eylemde KATC'de 2. defa yapılan mitinglerde Rum işbirlikçiler, Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı.

Ölüm sevkıyatı

Ölüm sevkıyatı, karasız bir süreçte. Ölüm sevkıyatı, karasız bir süreçte. Ölüm sevkıyatı, karasız bir süreçte. Ölüm sevkıyatı, karasız bir süreçte. Ölüm sevkıyatı, karasız bir süreçte.

İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı

28 Ocak'ta yapılan eylemde KATC'de 2. defa yapılan mitinglerde Rum işbirlikçiler, Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı. İşbirlikçiler Rum bayrağıyla eylem yaptı.

SON TEKNOLOJİ
36 (K10) KALİBRİ AVUSTRAZYALI ÇİFT ANI TÜFEKLERİ

İstanbul 85. Bayburt 1 milletvekili çıkaracak

Affa 2010-2011 dönemi için son hafta

İSAV
İTANIRUSULU

AK Parti Grup Başkanvekili Suat Kılıç

Adalet Bakanı Sadullah Ergin

[illegible]

Tahir Hocamız Hakk'a yürüdü

Son dönemin en büyük İslâm alimlerinden Tahir Büyükkörükçü Hocaefendi, dün sabaha karşı Hakk'a yürüdü.

HOCAEFENDİ, ÇEVRESİNDE ÇOK SEVİLİYORDU

• Gençliğe yetiştirici İslâm alimi Tahir Büyükkörükçü, bir süredir tedavi gördüğü Karayolları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde vefat etti. Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı'na yazar, müfettiş ve vasiyet görevlerinde bulunan ve çok sevilen 85 yaşındaki Tahir Hoca'na vefatı büyük üzültüye yol açtı.

CENAZESİ BUGÜN DEFNEDİLİYOR

• Merhuma üzerine çalışmalar ile de tanınan merhum Hocaefendi, Mısır'daki Şeyh Muhammed Sani Rıza'nın öğrencisiydi. Tahir Büyükkörükçü Hocaefendi'ne cenaze namazı bugün öğle namazına müteakiben, bir cenaze türbesinde yapılacak Karayolları Hastanesi'nde kılınacak ve Karayolları Hastanesi'nde toprağa verilecek. - 37E

Tahir Hoca Anadolu'daki En Büyük İslam Alimi
Tahir Hocaefendi, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı'na yazar, müfettiş ve vasiyet görevlerinde bulunan ve çok sevilen 85 yaşındaki Tahir Hoca'na vefatı büyük üzültüye yol açtı.

Kartel faşizmi

Erçeneğin soruşturması kapsamında bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

Kartel İtalya'daki Temiz Eller'i övmüştü

• Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

Odatv'deki şok belge

• HABER 8, SAYFA 4

SUSULUK'A AYRI ERÇENEK'A AYRI YAKIN - İslâm alimi Tahir Hocaefendi, dün sabaha karşı Hakk'a yürüdü.

• Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

28 ŞUBAT'TA KURULUŞ YAKIN

• Kartel medyasının "Türk usulü Millet arkanızda" sloganıyla, Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

ERÇENEK YAKIN KURULUŞ YAKIN

• Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

BAŞBAKAN ERZİNCAN'DA TOPLU AÇILIŞ YAPTI

Laf değil, icraat

Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

BAŞORTUSU EYLEMLERİ

Erbakan'a rahmet 28 Şubat'a lânet

• Sakarya, Van, Kocaeli ve Akıncı'daki Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

• Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

ERÇENEK YAKIN KURULUŞ YAKIN

• Erçeneğin bazı çalışanlarının gözaltına alınmasını hazmedemeyen kartel medyasının; savcılık iddianamesini bilmeden, yargı kararını beklemeden sokaklara dökülüp, hem yargıyı hem kolluk güçlerini baskı altına alma çabası "kartel faşizmi" olarak yorumlandı

• Aday olacak kamu görevlileri 10 Mart'a kadar istifa edecek • CHP'nin belediye, ilçelerini dövdürdü

Hoca'nın emanetine sahip çıkacağız

• SP'nin yeni Genel Başkanı Kamalak
• AGD'nin belediye, ilçelerini dövdürdü

[illegible]

**HER GÜN
10 MİLYON
EKMEK ÇÖPE**
Haber sayfa 52

**İSTANBUL'DA
KAR ALARMI**
Haber sayfa 53

**MEVSİMİN
İLK BADEMİ
SATIŞA ÇIKTI**
Haber sayfa 54

GERÇEĞİ HABER VERİR

YENİ ASYA

www.netgazete.com.tr
okuyucularına hizmettedir.

VOL. 41

544 4477

7 MART 2011 PAZARTESİ / 75 KR

www.yeni-asya.com.tr

**Alevilerin Kemalizmle
imtihani devam ediyor**

**YAZAR CAFER SOLGUN: BÜTÜN DERT VE ACILARIMIZIN KAYNAĞININ KEMALİZM
OLDUĞUNU GÖREBİLİRSEK, TÜRKİYE'NİN NORMALLEŞMESİNİ SAĞLAYABİLİRİZ.**

"İRTİKA VAR, KEMALİZM OLALIM" TAVRINA HAYIR
► Kemalizm bir partinin değil bir toplumun Alevilerle ilgili tutumuna göre değişir. Kemalizm, Alevilerle ilgili bir tutumdur. Bu tutumun doğru olması, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **Haber sayfa 70**

ÖN YARGILARI DA RESMİ İDEOLOJİ EMPOZE ETTİ
► Kemalizm, emperyalizmi kaynağına alarak adanmış bir ideolojidir. Bu ideolojinin, Türkiye'de emperyalizmi empoze etmesi, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **Haber sayfa 71**

DERSİN KATILIMI M. KEMAL'İN ENİRLİYİ YAPTI
► 4 Mayıs 2007'de Dersimiz Kemalizm adlı konferans yapıldı. Konferansta M. Kemal'in eniirleri, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **H. Hüseyin Kamaçlı'nın röportajı sayfa 12**

**Libya iç savaşı
doğru gidiyor**

LIBYA'DA KADDAFİ TARAFTARLARIYLA KARŞITLARI ARASINDAKİ ÇATIŞMALAR BÜYÜYOR

► Libya'da Kaddafi'nin iktidarı, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **Haber sayfa 72**

**Tunus'ta olanlar
Türkleri şaşırttı**

► Tunus'ta yaşanan olaylar, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **7de**

**Ortadoğu'da
su krizi çıkabilir**

► Ortadoğu'da su krizi, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **7de**

**Şener ve Şik
tutulandı**

► Şener ve Şik, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **Haber sayfa 73**

**Gözettiler
disipline
edilmeli**

► Gözettiler, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **Haber sayfa 74**

**444'lü
numara ikazi**

► 444'lü numara, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **Haber sayfa 75**

Moskova'da mevlid coşkusu

► Moskova'da mevlid coşkusu, Alevilerin Kemalizmle imtihanı devam ediyor demektir. Bu imtihanın sonucu, Türkiye'nin geleceğini belirler. **Haber sayfa 76**

Sizin de kâr payınız yüksek olsun...

TL	USD	EURO
%8,92	%3,93	%3,84

**TÜRKİYE
FİNANS**

**Özellikle, karlıysanız
vade farkına
Nakit Avansı!**

2-1

ŞENOL GÜNEŞ GİLDİRDİ

2 Kurumlar Kurulu kararıyla Türkiye Futbol Federasyonu 7-0 yeniden geldi Beşiktaş'ı mağlup etti. Baş antrenör Fatih Terim'in yönetiminde...

Saat 06.10'da cezaevine gönderildi

5 SAATLİK SORGUNUN PERDE ARKASI

Nedim Şener ve Ahmet Şık 5 saatlik savcılık sorgusunun ardından tutuklandı... Nedim Şener'e çoğu yazdığı kitaplarda ilgili olmak üzere 50'ye yakın soru soruldu

Şener'den yanıt: İftira

Şener, Şık ve diğerleri hakkında yapılan iddialara ilişkin olarak savcılığa yazdığı yanıtta, iddiaların tamamen yalan olduğunu belirtti. Şener, "Benim ve Şık'ın hiçbir zaman Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı bir düşmanlığı olmadığını" vurguladı.

VATAN

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

7 MART 2011 PAZARTESİ BAĞIMSIZ GÜNLÜK GAZETE FİYATI 50 Kt.

Kürtçe seçmeli ders olacak

CHP'DEN 'ANA DİL' ATAGI

CHP seçim bildirgesine, Kılıçdaroğlu'nun talimatıyla "Kürtçe okullarda seçmeli ders olarak okutulacaktır" ifadesi giriyor

AK Parti ve CHP'lier yumurtda kavgaya girdi

AK Parti ve CHP'li milletveilleri arasında, Kürtçe seçmeli ders konusundaki farklı görüşler nedeniyle tartışmalar yaşanıyor.

İstanbul'da kar fırtınası alarmı

İstanbul'da kar fırtınası alarmı verildi. Meteoroloji, şehirde kar yağışının etkili olabileceğini uyardı.

İzmir'de dev miting

İzmir'de dev miting düzenlendi. Binlerce kişi, Kürtçe seçmeli ders konusundaki taleplerini ifade etmek için sokaklara çıktı.

İmarın Ordusu

İmarın Ordusu, şehirdeki imar ihlallerine karşı mücadele ediyor. Grup, illegal yapıların kaldırılmasını istedi.

Gırtlı görevli iddiası

Gırtlı görevli iddiası, şehirdeki güvenlik durumuna ilişkin olarak gündeme geldi.

Tehdit edildi!

Tehdit edildi! Şehirdeki bazı vatandaşlar, güvenlik güçleri tarafından tehdit edildiği iddia edildi.

Soruşturma kitaplarla yazılarla ilgili değil..

Soruşturma kitapları ve yazıları ile ilgili soruşturma, iddiaların doğruluğunu belirlemek amacıyla başlatıldı.

MECLİS BASKANI RAHATSIZ

Meclis Başkanı, Kürtçe seçmeli ders konusundaki tartışmalar nedeniyle rahatsız olduğunu belirtti.

Yalçın Küçük dahil 5 'tutuklama' daha

Yalçın Küçük dahil 5 kişi daha tutuklandı. Savcılık, iddiaların doğruluğunu belirlemek amacıyla tutuklamaları emretti.

Korku demokrasiyi zehirler, yer bitirir!

Korku demokrasiyi zehirler, yer bitirir! Şehirdeki korku iklimi, demokratik süreçleri engelliyor.

[illegible]

3 O albay aranıyor

MANŞET
3
HABER

► Frenlenen avcı, Bukaristan'dan Erdoğan'la sığınan sınırdışı askerler arasında birleşim...
Kim bu albay? 12 Ocak

Müdürün isyanı

► İktisat rekortmeni Adnanın ESKİŞEHİR Müşteri Hizmetleri Müdürü isyanı...
Kim bu albay? 12 Ocak

Kavga sürüyor

► Demir Bayraktar'ın "Halk TV"yi satın almak...
Kim bu albay? 12 Ocak

www.turkiyegazetesi.com.tr

13 MART 2011 PAZAR

Türkiye

40. yıl

Türkiye JAPONYA'DA
OSMAN SAGIRLI
BOLGEDEN BİLDİRİYOR

SIZINTI PANİĞİ

Japonya'da deprem sonrası çıkan yangın nükleer santrali eritti. Radyoaktif sızıntı üzerine dünyayı Çernobil korkusu sardı

1 YILLIK RADYASYON 1 SAATTE

► Yeni bir çocuk bekletti kapalı! 8 Ocak depreminin ardından aldığı hayat Fütürüme Nükleer Santrali'nde patlama yaşandı. Santralden saat başı sızan radyasyonun, 3 yılda nükleer santrali yok edeceği tahmin ediliyor. Radyoaktif bulutlar, Pasifik Okyanusu'na ulaştı...

10 BİN KİŞİYE ULAŞILMIYOR

► Nükleer santralinin üst kısmında, "Rushmore" adıyla bilinen bir deprem çukuru vardı. Deprem, çukuru ortadan kaldırdı. 10 bin kişiye ulaşılması mümkün değil. Deprem, çukuru ortadan kaldırdı. 10 bin kişiye ulaşılması mümkün değil. Deprem, çukuru ortadan kaldırdı. 10 bin kişiye ulaşılması mümkün değil.

ZARAR 100 MİLYAR DOLAR

► Felaketin maddi zararı çok ağır oldu. Japonlar, Çin ve Kore gibi devletlerin de zarar gördüğü tahmin ediliyor. 100 milyar dolar zarar olduğu tahmin ediliyor. 100 milyar dolar zarar olduğu tahmin ediliyor. 100 milyar dolar zarar olduğu tahmin ediliyor.

Başkan çatıda NE ARİYOR?

KAPALIÇIĞI: YENİLENEK

► Kılıçdaroğlu, su depolama ve elektrik kabloları arasında bulunan Fırtına Beleşine Başkan Mustafa Demir, "500 yonemli Kapalıçığı 150 milyon TL'ye yenilemeye. Bu kadar büyük bir alana ilgili birleşim projeksiyonu, ilk olarak bu hafta açılacak" dedi. 14 Ocak

TEŞKİLATLAR

Diş fırçasından tespit edildi

► Yüz Zeleni'ni de diş fırçasından tespit edildi. Diş fırçasından tespit edildi. Diş fırçasından tespit edildi. Diş fırçasından tespit edildi. Diş fırçasından tespit edildi.

Nutukla istiklâl olmaz

Başbakan, "Hürriyet ve istiklâl, güçlü ekonomiyle, itibarlı dış politikayla, büyük hedef ve vizyonla sağlanır" dedi

Öz: CHP'li çağırmadım

► Başbakan Erdoğan, "Hürriyet ve istiklâl, güçlü ekonomiyle, itibarlı dış politikayla, büyük hedef ve vizyonla sağlanır" dedi. 13 Ocak

Yusuf Ziya Yalçın

► Yusuf Ziya Yalçın, "Hürriyet ve istiklâl, güçlü ekonomiyle, itibarlı dış politikayla, büyük hedef ve vizyonla sağlanır" dedi. 13 Ocak

ERDOĞAN'a Kiev'den övgü

► Ukrayna Cumhurbaşkanı Yanukovich, "Türkiye'nin ve Başbakan Erdoğan'ın dış politikası, büyük hedef ve vizyonla sağlanır" dedi. 13 Ocak

Batılı kadın daha çok dayak yiyor

► İngiltere'de 3, Fransa'da 4 günde bir kadın öldürülüyor. Batılı kadın daha çok dayak yiyor. Batılı kadın daha çok dayak yiyor. Batılı kadın daha çok dayak yiyor.

'Mukaddes'in suçu ne?

► Pöllerin zehirli kütlesi, kaza kaza tutulmuş. 'Mukaddes'in suçu ne? Pöllerin zehirli kütlesi, kaza kaza tutulmuş. 'Mukaddes'in suçu ne? Pöllerin zehirli kütlesi, kaza kaza tutulmuş.

ULUSALDA 'TEKELLEŞME', yerelde 'kapanma' tehlikesi

RTÜK kararında yapılmış sesiz sedasız değişiklik Cumhurbaşkanı tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek.

TÜM Türkiye'de ulusal ve yerel kanalları taşıyan derinleşen yeni düzenlemeye "Ulusal kanallara yabancıların eline geçmesi, yerel ve bölgesel kanalları ise kapanma tehlikesi" bade-i Ana akım medyanın görünmeden geldiği yeni RTÜK kararını düzenlemelerin ayarlanmasını Millî Gazete ortaya koyuyor.

NÜKLEER KORKU

KIZILAY VE İHH BÖLGEDE

Sadece Miyagi'de 10 binden fazla kişi öldü

JAPONYA'da 10 binden fazla kişi hayatını kaybetmiş bir bölgede, sadece Miyagi'de 10 binden fazla kişi hayatını kaybetmiş bir bölgede...

JAPONYA BAŞBAKANI KAN:

Durum ciddi

JAPONYA Başbakanı Kan, deprem ve tsunamiden sonra durumun ciddi olduğunu söyledi. Japonya'da deprem ve tsunamiden sonra durumun ciddi olduğunu söyledi. Japonya'da deprem ve tsunamiden sonra durumun ciddi olduğunu söyledi.

MİLLÎ GAZETE

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir. Hak Gerdî Bahlî Zail Oldu

İşsizlik Fonu'ndaki 60 milyar liranın 3,7 milyarı işsize 9 milyarı ise GAP'a gitti

İşsizler parayı GAP'tırdı

Son 10 yılda işçi ve işverenlerden kesilen primlere devletin de desteğiyle İşsizlik Sigortası Fonu, 60 milyar 605 milyon lira oldu. Ancak işsizlik Sigortası Fonu'nda bulunan bu paranın yalnızca 3,7 milyar lirası, yani yüzde 6,2'si işsizlere gitti.

İŞİMİZİ İSTİYORUZ

İŞSİZLERİN YARASINI SANN

FON'DA DURAN 45 MİLYAR LİRA AKTARI, İŞİ VE DENGELİ 7 YILDA İŞSİZLERİN YARASINI SANN

İŞSİZLERİN YARASINI SANN

FON'DA DURAN 45 MİLYAR LİRA AKTARI, İŞİ VE DENGELİ 7 YILDA İŞSİZLERİN YARASINI SANN

İŞSİZLERİN YARASINI SANN

FON'DA DURAN 45 MİLYAR LİRA AKTARI, İŞİ VE DENGELİ 7 YILDA İŞSİZLERİN YARASINI SANN

İŞSİZLERİN YARASINI SANN

FON'DA DURAN 45 MİLYAR LİRA AKTARI, İŞİ VE DENGELİ 7 YILDA İŞSİZLERİN YARASINI SANN

İŞSİZLERİN YARASINI SANN

FON'DA DURAN 45 MİLYAR LİRA AKTARI, İŞİ VE DENGELİ 7 YILDA İŞSİZLERİN YARASINI SANN

İŞSİZLERİN YARASINI SANN

FON'DA DURAN 45 MİLYAR LİRA AKTARI, İŞİ VE DENGELİ 7 YILDA İŞSİZLERİN YARASINI SANN

İŞSİZLERİN YARASINI SANN

1453 FSH

Türkiye Ziraatçılar Derneği Başkanı İbrahim Yetkin:

Buğday, et, süt ve şeker stoku yapmalıyız

DÜNYADA karışık, belirsiz bir ortamda...

Bankacılar hep karlı

BRİE ekonomisinde kara geçen tek sektör...

"Aleviyim dedim yine de anlatamadım"

1991 yılında VAŞ ile...

"Hinduizm oyununa GELMEYİN"

ASİRKAYI...

14.09.2011...

%7,62

%3,51

%3,29

kâr payı dağıttık.

alBaraka

İSRAİL ZULMÜ YAYIYOR

Türk devleti İsrail'in yerinde Mavi Akdeniz, Akdeniz ve Güneydoğu Akdeniz'de yerleşen yeni Yahudi yerleşim kolonilerini...

Rudeyna: Her şeyi mahvedecek karar

İSRAİL...

İSRAİL...

BİNLERCE SAADETİ LİDERİNİ ANDI

Sevgiye Arın: Ankara'da 82 yaşındaki Mahmut'un vatanını anarak yazdığı şiirini okuduğu bir kaseti, gazetecilerle tartışırken anımsıyor. Fotoğraf: Mustafa Arın

İLK GÖREV VE SOK EDEN SORU

[illegible]

MİLLÎ GAZETE www.milligazete.com.tr un okuyucularına hizmetidir. Hak Geldi Batı Zail Odu

www.netgazete.com'un
okuyucularına hizmetidir

Hak Geldi Bahr Zail Old.

Flyers 60 Kuros www.milgastone.com 25 Most Writ Partners 16 n 16 R. 884 1432 74 36 Say 1301

LES KARGALARI

ISRAEL DOSTU SARKOZY

LIBYA-YA
yöneltik
haya cadden
son et hayvan
caden, France
Carnegiehayvan
Sofony, giron
galdigi galden bu
yama her ferdatta
"sari dasta" anu-
jama khyllayn
Sofony nri anu-

tarihiyle ilgili olarak "Yeni Türkiye'de" yazmış olan bir makalesinde şöyle yazıyor: "Türklerin Anadolu'ya gelmesi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ancak, Türklerin Anadolu'ya gelmesiyle ilgili olarak en eski yazılı kaynaklar, Yunan yazarlarıdır. Bunların başında Herodotus gelir. Onun yazdığına göre, Türkler Anadolu'ya, Persler tarafından sürülmüşlerdir. Bu görüşün doğru olup olmadığını bilmiyoruz. Ancak, Türklerin Anadolu'ya gelmesiyle ilgili olarak en eski yazılı kaynaklar, Yunan yazarlarıdır. Bunların başında Herodotus gelir. Onun yazdığına göre, Türkler Anadolu'ya, Persler tarafından sürülmüşlerdir. Bu görüşün doğru olup olmadığını bilmiyoruz."

D-8 hareketsiz. İKÖ, Arap Birliği ve İslam dünyası sessiz. Kaddafi'nin dostu Sarkozy başta olmak üzere Batılı işgalciler ise Libya'ya bomba yağdırıyor.

İşgalci Batı harekete geçti

İkÖ'nün, Arap Hükûmeti ve İslam âleminin varlığı hakkında Libya'daki Kaddafi yönetimle ilgili yaptığı Barış Konferansı'na 20. 2007'nin kurucuları Libya'ya vararak ilk toplantıyı katılanların Barış Konferansı yapıyor, müzakere ve pazarlık sürecini aktif olarak yöneten Libya'nın çıkarlarını temsil ediyor.

İsrail'e ses çıkarmıyorlar...

İRF'in başkanı İbrahim
Nigizli, kuruma başkan-
yaz, Ortadoğu'nun
başlıca bölgeler
yapım tertibini de-
ğerlendirme için

İKİYÜZLÜ ARO AHLAKSEZLİĞİ

AMERICAN diplo-
mat George Foyly
in James Trush, An
Ostrich in the
Hill: A Story of
American Diplomacy
in the Far East. Trush, B.
Foyly's diplo-
macy in the Far East.

Türkiye'nin mutlak lideri olmaya devam ediyor Armutçuk'un çikarıldığı bu şifalı tatlılıkta kuruyemiş kullanılmamıştır. Türkiye'nin ilkbahar şifalı tatlılığına bu anan ülreli stratejiyi kullanarak oluşturan medikalize ilaçlara açılan müdahale yolu bu neçerli ilave etti.

LIBYA'DAN
ATESKES[illegible]

İşgalci de değiliz Kaddafi'de!

[illegible]

90 KİŞİ ÖLDÜ, 200 KİŞİ YARALANDI

Libya Devlet Teftişçisi *Hasan* Benî-
hazim'in ve Tüde
sahiplerinde "en az
90 kişinin öldüğü-
ni", 200 kişinin de
yaraladığını iddia-
dı. İran ise "Koali-
syon Güçlerinin Lib-
ya'da Kaddafi yön-
etimine karşı saldırı-
nın yeni bir bölüm-
gecik niyeti ha-
sıladığını açıkça etti-
ği" dedi. ■

www.fishbase.org

A group of people, including children and adults, standing together in front of a building, likely a school or community center.

Gençliğe Çanakkale
ruhunu kazandırıyoruz

KASTAMONU'DAKİ Çarşılar Şehircilik ve turizm programı kapsamında Güzel Hayatlar Evi'nin Toprak, Arslanlık Camii, Dönüşler Çarşısı Çarşıları, Kızılay'daki eski çarşıların restorasyonu ile ilgili çalışmalar devam ediyor.

Nevruz kutlamaları
olaysız geçti

BABARIN peyğambarı Nəsimi İslamda ən böyük şair kimi qeyd olunur. Onun şeirləri Azərbaycanın bütün yerlərində oxunur və dinlənilir.

Adliyyeye sevk edilen
7 kişiden 6'sı tutuklandı:

[illegible]

2018-2019 Yılı Satışında Yatırı

7,58*

3,33*

3,28*

kâr payı dağıttık.

alBaraka

[illegible][illegible][illegible]

CIN 5818 • Imaging • STA

www.netgazete.com'un okuyucularına hizmetidir.

Hak Goldi Batil Zai Oldu

Page 60 of 604 | www.intelligence.com.au | 21 May 2011 | Pastebin | Host 10.0.0.1422 | Vis 33 | Size 1381

ISRAËL DOSTU SARKOZY

İstanbul'dan Selçuk Yılmaz'ın elinde olduğu bil-
 ninen olarak (oğ yaygın Dinceliler Yana-
 şmalar'da abdi Yılmaz'ın Lefkeye otanık fak-
 şat gıcıklediği ortaya çıkıyor). Kaddafi'nin ki-
 şide oğla Seydi Özlü, Konyalı'nın 2007'deki
 Fransız askerlerinde Kaddafi'ye para olan bir
 "soygar" olduğu da biliniyor.

İKİYÖZLÜ AİD ANLAKSIZLIĞI

[illegible]

D-8 hareketsiz. İKÖ, Arap Birliği ve İslam dünyası sessiz. Kaddafi'nin dostu Sarkozy başta olmak üzere Batılı işgalciler ise Libya'ya bomba yağdırıyor.

Lygali žatį išvokieta poči

İKÖ'den, Arap Bağlı'nın ve hilafet fikrinin terası kabiliyyetli Libya'daki Kadhafi rejimine karşı igulci Bari İsmetçioğlu ve E. İKÖ'nün katamıyla Libya'ya varmak için yemadjet kutanları Batılı ülkelerle pazar, müzakere ve pazarlık işlemleriyle 200 yandı hermen Libya'ya katkılarını yaptı.

İsrail'e ses çıkarmıyorlar...

BİM'ın katıldığı konferansta konuşan Bakanlar, Türkiye'nin, Ortadoğu'nun ve Suriye'nin saygıya değer bir bölge olduğunu, her zaman bu bölgeyi istikrar ve huzur ortamında tutmakla yükümlü olduklarını ve bu doğrultuda her türlü çaba ve gayreti sarf edeceklerini belirttiler.

LIBYA'DAN
ATESKES[illegible]

İsralci de değiliz Kaddafi'ci de

SANDEEP PRASAD, 33, is a former software engineer who founded the company in 2011. He is currently a software engineer at Google. He is also a co-founder of the company.

90 KİŞİ ÖLDÜ, 200 KİŞİ YARALANDI

Arap Ririginden
koalisiyona eilestin

[illegible]

Lilya Devlet Televizyonu havadan bombardman ve füze saldırılarında "en az 50 kişinin öldüğü", 200 kişinin yaralandığı" bilgisini, İran'ın "Kassıyan Güçlerini Libya'da Kaddafi yönetimine karşı saldırıya geçirebileceğini" deyişini açıkladı. İran'ın bu saldırıya geçmesiyle ilgili tepelerden süzgeci geçen sözleri şöyleydi: "İran...

29.03.2017 14:05:56

% 758

3,53

% 3,28

kâr payı dağıttık.

Figure 10.10

alBa

[illegible]

TÜSİAD Başkanı Boyner Ertuğrul Akbay'a anlattı

İSSİZ GENÇLERE MÜJDE!

■ "Ülkenin bir önemli sorunu da genç işsizliğidir" diyen Boyner, bu konudaki projelerini açıkladı...
■ Türk medyasıyla ilgili olarak da az ve öz... Ama çok anlamlı konuşt...

OLAY RÖPORTAJI 9'DA

BESLE KARGAYI OYSUN GÖZÜNÜ!..

DEVLETE TOKAT

BDP'li kadın vekil, başkomisere herkesin gözü önünde tokat attı

Telekom satıyor ses veren yok!..
Emin ÇOLAKHAN 5'İN

■ SİYASALIN İsmet İnönü karamanlar PEK gırtlara döküldü. Polis müdahale etti. SİYASALIN İsmet İnönü karamanlar PEK gırtlara döküldü. Polis müdahale etti. SİYASALIN İsmet İnönü karamanlar PEK gırtlara döküldü. Polis müdahale etti.

İşte küstah saldırı

Başkomiser "Tut! Kuyruk, sana dırmadın, yitiriyorsun" dedi. BDP Milletvekili Tuncel "Deliriyi, gitti" diyecek kadar incedi. Herdi Sarıgül...
Bir BDP'li vekil de polise taşla kafa tuttu. Foto

YILLI 4 SAYI 1365 35 Kuruş

22 MART 2011 SALI

Kırmızı halılarla karşıladılar, elini öptüler, şimdi bombalıyorlar İSTE AVRUPA'NIN KALLESİĞİ

Daha birkaç ay öncesine kadar Kaddafi'yle can ciğer kuzu sarması olan Avrupalı liderler, şimdi onu petrol için sırtından vuruyor...

BERLUSCONI GAFFI
Barack Obama elini öpmiştir

Sarkozy, Elize Saray'ın bahçesine çadır kurdu

DİKTATÖRLÜĞÜ
Mücadele için Libya'yı...
Yeni strateji...
Sömürgecileri...

Putin'den şok çıkış...
LIBYA'YA YAPILAN HAÇLI SEFERİDİR

■ ABD ve Avrupa'nın Libya'ya...
■ ABD ve Avrupa'nın Libya'ya...

TOKMAK Yanlış ata oynandı!

Tayyip Bey bir politikada yanlış...
Dünya'nın...
Tayyip Bey...
Tayyip Bey...
Tayyip Bey...

Sincan eski hakimi siyasete soyundu

Cübbemi çıkardım isterse Başbakan'a gönderirim

Erdogan'ın "cübbemi çıkar öyle konuş" dediği Osman Kaçmaz şunları söyledi:

Defne'nin raporu ortalığı karıştırdı

HAKİM LİKTE...
Hakim...
Hakim...

HATALI BANKNOT UYARISI
YANLIŞ...
Yanlış...

CHP'nin Aile Sigortası'na AKP'li bile destek çıktı!

Hakan ve Tanju AKP'den aday!
AKP...
AKP...

CHP...
CHP...

